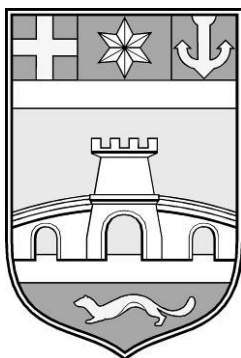

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O STANJU U
GOSPODARSTVU NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

Materijal pripremili:

- *Hrvatska gospodarska komora
Županijska komora Osijek*
- *Upravni odjel za gospodarstvo
i regionalni razvoj
Osječko-baranjske županije*

Osijek, listopada 2014.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. FINANCIJSKI REZULTATI POSLOVANJA PODUZETNIKA ŽUPANIJE U 2013. GODINI ..1	
1.1. Financijski rezultati poslovanja prema veličini poduzetnika u Županiji u 2013. godini.....	7
2. IZVOZ I UVOZ PODUZETNIKA ŽUPANIJE U 2013. GODINI (prema godišnjim financijskim izvještajima)	10
3. INSOLVENTNOST	13
4. STEČAJEVI I PREDSTEČAJNE NAGODBE	14
5. ZAPOSLENOST I PLAĆE	14
6. NEZAPOSLENOST	16
7. POLJOPRIVREDA I PREHRAMBENA INDUSTRIJA	19
7.1. Biljna proizvodnja.....	20
7.2. Stočarska proizvodnja.....	23
8. PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	26
8.1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića	26
8.2. Mlinsko-pekarska industrija.....	27
8.3. Industrija šećera	27
8.4. Industrija ulja	27
8.5. Industrija stočne hrane	28
8.6. Ostala prerađivačka industrija.....	28
8.7. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Županije u 2013. godini.....	28
9. TEKSTILNA I KOŽARSKA INDUSTRIJA.....	29
10. PRERADA DRVA, PROIZVODI OD DRVA I PLUTA, OSIM NAMJEŠTAJA I PROIZVODNJA NAMJEŠTAJA	31
11. PROIZVODNJA PAPIRA, PROIZVODA OD PAPIRA I TISKANJE	33
12. METALOPRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA I STROJOGRADNJA	35
13. KEMIJSKA INDUSTRIJA	38
14. INDUSTRIJA GRAĐEVINSKOG MATERIJALA	39
15. GRAĐEVINARSTVO	41
16. PROMET	43
16.1. Cestovni promet.....	44
16.1.1. Cestovni teretni promet	44
16.1.2. Cestovni prijevoz putnika.....	45
16.1.3. Gradski i prigradski promet.....	46
16.2. Željeznički promet	46
16.3. Riječni promet.....	47
16.3.1. Luka Tranzit Osijek d.o.o.....	47
16.4. Zračni promet.....	48

17. TURIZAM	50
17.1. Smještajni kapaciteti.....	50
17.2. Prirodni resursi i turističke aktivnosti.....	51
18. TRGOVINA.....	54
19. POSLOVANJE NEKRETNINAMA	56
ZAKLJUČAK	61

INFORMACIJA O STANJU U GOSPODARSTVU NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

UVOD

U pripremi Informacije o stanju u gospodarstvu na području Osječko-baranjske županije (nastavno: Informacija) korišteni su službeni podaci Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područni ured Osijek, Financijske agencije i drugih službenih institucija, kao i materijali prikupljeni od strane stručnih službi koje su pripremale navedenu Informaciju.

Prvi dio Informacije prikazuje rezultate poslovanja cjelokupnog gospodarstva Osječko-baranjske županije (nastavno: Županija), kao što su financijski rezultati poslovanja prema statističkim izvještajima koji se predaju Financijskoj agenciji, izvoz i uvoz, stanje insolventnosti pravnih osoba, stečajevi i predstečajne nagodbe te pokazatelji zaposlenosti i nezaposlenosti na području Županije.

U drugom dijelu Informacije sadržan je pregled stanja u pojedinim djelatnostima gospodarstva zastupljenim u Županiji, kako slijedi: poljoprivreda i prehrambena industrija, tekstilna i kožarska industrija, prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja i proizvodnja namještaja, proizvodnja papira, proizvodi od papira i tiskanje, metaloprerađivačka industrija i strojogradnja, kemijska industrija, industrija građevinskog materijala, građevinarstvo te podaci vezani uz promet, turizam, trgovinu i poslovanje nekretninama.

S obzirom da je Državni zavod za statistiku ukinuo kvartalno statističko istraživanje poduzetnika i financijskih institucija, navedena skupina poslovnih subjekata od 2013. godine više nije obvezna podnositi tromjesečne statističke izvještaje, iz tog razloga podaci obrađeni u Informaciji odnose se na financijsko poslovanje tvrtki u 2013. godini.

Nadalje, od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, od 1. srpnja 2013. godine, Državni zavod za statistiku je u 2013. godini zbog novog načina prikupljanja i obrade podataka, te zbog prilagodbe institucije na novi sustav izvještavanja za Intrastat istraživanje kao i primjene potpuno novih carinskih pravila, procedura i uvođenja novog elektroničkog sustava podnošenja carinskih deklaracija u carinski sustav u Republici Hrvatskoj, a time i upitne kvalitete podataka, prestao pripremati i objavljivati podatke po županijama. Iz navedenog razloga podaci o uvozu i izvozu u Informaciji pripremljeni su prema godišnjim financijskim izvještajima poduzetnika u 2013. godini.

1. FINANCIJSKI REZULTATI POSLOVANJA PODUZETNIKA ŽUPANIJE U 2013. GODINI

Financijskoj agenciji godišnje financijske izvještaje o poslovanju poduzetnika u 2013. godini na području Županije predalo je 3.775 pravnih subjekata obveznika poreza na dobit s 35.838 zaposlenih.

Iako je broj poduzetnika koji su predali godišnje financijske izvještaje o poslovanju u 2013. godini porastao za 7% u odnosu na 2012. godinu, ukupno ostvareni ukupni prihodi bili su manji za 1,2%, odnosno za 278 milijuna kuna. Unatoč porastu dobiti za 63 milijuna kuna, ona je bila gotovo tri puta manja u odnosu na ostvareni gubitak pa je financijski rezultat u 2013. godini bio negativan i iznosio je 1,2 milijarde kuna (6,8% manje u odnosu na 2012. godinu). U 2013. godini poduzetnici su u dugotrajnu imovinu investirali 1,9 milijardi kuna, odnosno 15,2% više u odnosu na 2012. godinu. Prosječna mjesečna neto plaća u 2013. godini iznosila je 4.000 kuna i ostala je na gotovo istoj razini kao i u 2012. godini (tablica 1.).

Tablica 1. Pregled broja tvrtki, broja zaposlenih i financijski rezultati poslovanja poduzetnika Županije u 2013. godini

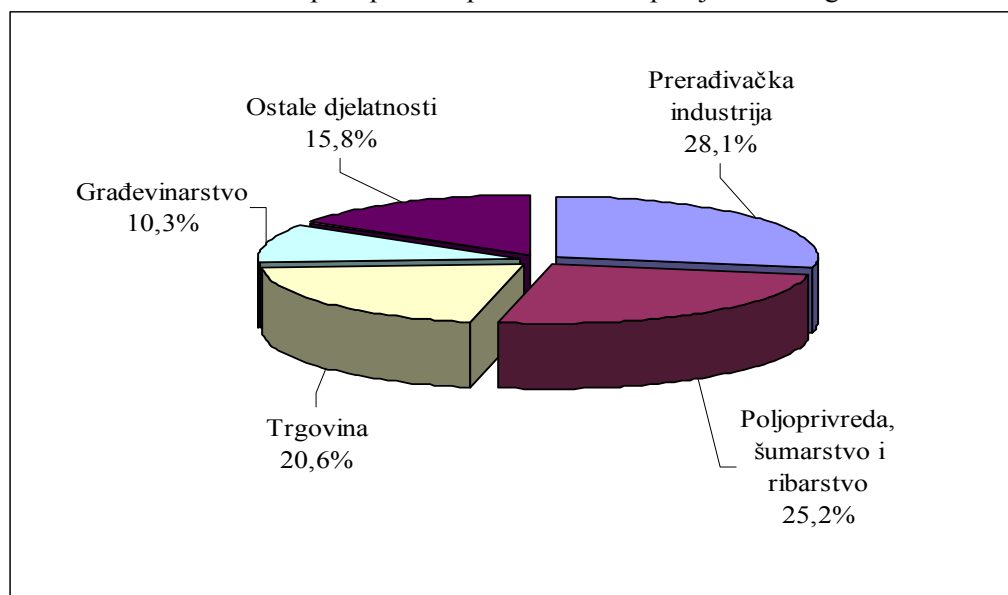
financijski rezultati u milijunima kuna

Elementi	2012.	2013.	Indeks 2013/2012.
Broj tvrtki	3.528	3.775	107,0
Broj zaposlenih (na temelju sati rada)	36.322	35.838	98,7
Ukupni prihodi	22.604	22.326	98,8
Ukupni rashodi	23.839	23.464	98,4
Dobit	623	686	110,2
Gubitak	1.939	1.912	98,6
Konsolidirani financijski rezultat	-1.316	-1.226	93,2
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.623	1.871	115,2
Prosječne mjesečne neto plaće (u kunama)	3.997	4.000	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Najveći udio u ukupnim prihodima u 2013. godini ostvarila je prerađivačka industrija s 28,1%, zatim slijedi poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo s 25,2%, trgovina s 20,6% i građevinarstvo s 10,3% (grafikon 1.).

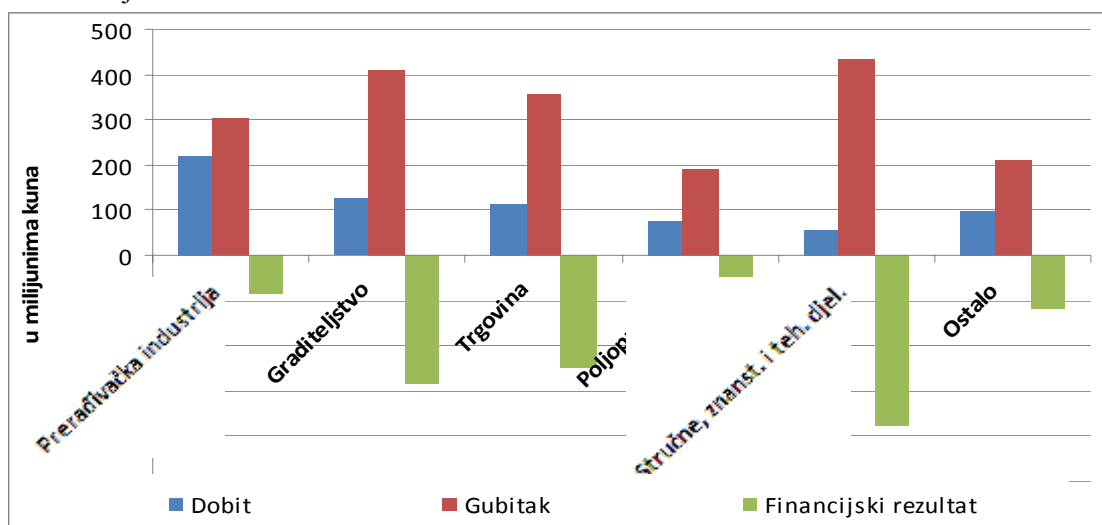
Grafikon 1. Struktura ukupnih prihoda poduzetnika Županije u 2013. godini

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Od ukupne dobiti u 2013. godini, koja je iznosila 686 milijuna kuna, najveći udio se odnosio na prerađivačku industriju s 31,9%, zatim slijedi građevinarstvo s 18,5%, trgovina sa 16,3%, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo s 11,2% i drugo. Najveći udio u ostvarenom gubitku, koji je iznosio 1,9 milijardi kuna, odnosio se na tvrtke u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (22,7%), građevinarstvu (21,5%), trgovini (18,8%), prerađivačkoj industriji (15,8%), poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (10,1%) i drugo (tablica 2. i grafikon 2.).

Grafikon 2. Dobit, gubitak i konsolidirani financijski rezultat poduzetnika Županije u 2013. godini po djelatnostima

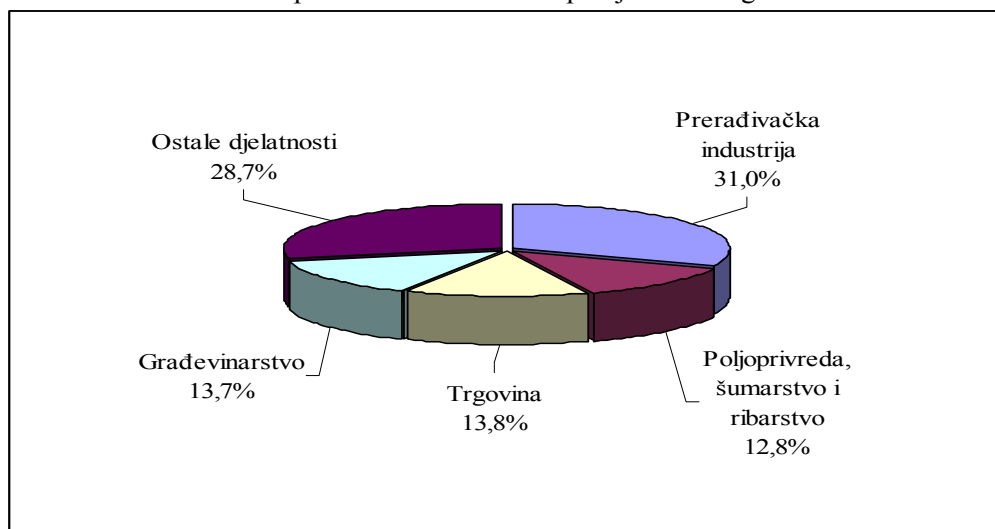

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Većina djelatnosti zastupljenih u Županiji u 2013. godini ostvarile su negativan financijski rezultat: stručne znanstvene i tehničke djelatnosti 380 milijuna kuna, građevinarstvo 283 milijuna kuna, trgovina 247 milijuna kuna, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo 117 milijuna kuna, prerađivačka industrija 84 milijuna kuna i drugo. Pozitivan financijski rezultat ostvarile su administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 13 milijuna kuna, informacije i komunikacije 7 milijuna kuna te prijevoz i skladištenje 6 milijuna kuna (tablica 2. i grafikon 2.).

Od ukupno zaposlenih u tvrtkama Županije 31% bilo je zaposleno u prerađivačkoj industriji, 13,8% u trgovini, 13,7% u građevinarstvu, 12,8% u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu i drugo (tablica 2. i grafikon 3.).

Grafikon 3. Struktura zaposlenih u tvrtkama Županije u 2013. godini

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prema djelatnostima (Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007.-NKD 2007) najveći broj poduzetnika, njih 1.113 bilo je iz djelatnosti trgovine, 508 iz stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti, 474 iz prerađivačke industrije, 391 iz građevinarstva, 214 iz poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, 214 iz djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, 135 iz djelatnosti prijevoza i skladištenja i drugo (tablica 2).

Tablica 2. Pregled broja tvrtki, prosječnog broja zaposlenih i financijskih rezultata poslovanja u gospodarstvu Županije prema djelatnostima u 2013. godini

iznos ukupnog prihoda, dobiti, gubitka i konsolidiranog financijskog rezultata u milijunima kuna

Djelatnost	Broj tvrtki	Prosječan broj zaposlenih			Ukupni prihodi			Dobit			Gubitak			Kons. fin. rezul.
		2013.	indeks '13/'12.	Udio u %	2013.	indeks '13/'12.	Udio u %	2013.	indeks '13/'12.	Udio u %	2013.	indeks '13/'12.	Udio u %	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	214	4.599	103,4	12,8	5.631	98,6	25,2	77	59,8	11,2	193	168,4	10,1	-117
Rudarstvo i vađenje	5	93	83,8	0,3	21	69,2	0,1	0	-	0,0	4	40,6	0,2	-4
Prerađivačka industrija	474	11.110	96,4	31,0	6.277	99,6	28,1	219	112,6	31,9	303	32,5	15,8	-84
Opskrba električnom energijom, plinom, parom	52	164	116,3	0,5	450	105,3	2,0	1	118,6	0,1	9	381,1	0,5	-8
Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom	49	2.218	128,7	6,2	847	113,6	3,8	12	38,9	1,8	55	1511,9	2,9	-43
Građevinarstvo	391	4.925	81,4	13,7	2.308	87,1	10,3	127	197,7	18,5	410	84,0	21,5	-283
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila	1.113	4.939	96,1	13,8	4.594	96,9	20,6	112	119,2	16,3	359	280,0	18,8	-247
Prijevoz i skladištenje	135	1.495	108,5	4,2	701	122,3	3,1	21	148,0	3,0	15	85,3	0,8	6
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	214	999	122,9	2,8	177	137,4	0,8	11	585,6	1,6	30	75,8	1,6	-20
Informacije i komunikacije	134	682	105,7	1,9	159	107,0	0,7	15	109,5	2,1	7	136,9	0,4	7
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	25	61	83,6	0,2	22	63,4	0,1	2	57,3	0,3	58	427,8	3,0	-56
Poslovanje nekretninama	54	158	98,1	0,4	63	74,3	0,3	3	75,7	0,5	8	87,1	0,4	-4
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	508	1.979	102,5	5,5	664	100,6	3,0	55	101,5	8,0	435	270,0	22,7	-380
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	111	1.260	119,7	3,5	220	117,5	1,0	19	252,4	2,8	6	154,5	0,3	13
Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	1	0	0,0	0,0	0	201,9	0,0	0	315,5	0,0	0	-	0,0	0
Obrazovanje	58	187	112,7	0,5	24	111,4	0,1	1	82,5	0,2	1	108,2	0,1	0
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	52	340	100,0	0,9	40	94,9	0,2	3	136,7	0,4	6	210,7	0,3	-3
Umjetnost, zabava i rekreacija	23	191	104,9	0,5	54	111,8	0,2	5	167,5	0,7	5	603,4	0,2	0
Ostale uslužne djelatnosti	162	438	99,3	1,2	75	108,8	0,3	5	111,3	0,8	8	247,7	0,4	-2
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	35.838	98,7	100,0	22.326	98,8	100	686	110,2	100,0	1.912	98,6	100,0	-1.226

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 3. Pregled broja tvrtki, broja zaposlenih i financijskih rezultata poslovanja u pojedinim djelatnostima prerađivačke industrije Županije u 2013. godini

iznos ukupnog prihoda, dobiti, gubitka i konsolidiranog financijskog rezultata u milijunima kuna

Šifra djel.	Djelatnost	Broj tvrtki	Prosječan broj zaposlenih			Ukupni prihodi			Dobit			Gubitak			Kons. fin. rez.
			2013.	indeks '13/'12.	Udio u %	2013.	indeks '13/'12.	Udio u %	2013.	indeks '13/'12.	Udio u %	2013.	indeks '13/'12.	Udio u %	
C	Prerađivačka industrija	474	11.110	96,4	31,0	6.277	99,6	28,1	219	112,6	31,9	303	32,5	15,8	-84
10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	65	3.083	98,7	8,6	2.327	105,4	10,4	97	80,0	14,1	53	15,7	2,8	44
11	Proizvodnja pića	17	466	91,9	1,3	239	93,6	1,1	5	61,6	0,7	48	613,8	2,5	-43
13	Proizvodnja tekstila	14	81	106,6	0,2	20	117,2	0,1	0	176,5	0,0	1	65,0	0,0	-1
14	Proizvodnja odjeće	29	953	89,5	2,7	122	135,1	0,5	8	111,5	1,2	13	47,1	0,7	-5
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	3	2	100,0	0,0	1	97,8	0,0	0	2628,7	0,0	0	8,6	0,0	0
16	Prerada drva i proizvoda od drva, osim namještaja	55	737	99,5	2,1	335	110,3	1,5	15	112,2	2,2	18	63,1	0,9	-3
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	12	529	59,4	1,5	516	76,3	2,3	0	130,1	0,1	21	5,3	1,1	-20
18	Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	29	135	99,3	0,4	36	95,6	0,2	2	68,7	0,3	3	178,1	0,1	0
20	Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	11	964	103,0	2,7	742	107,3	3,3	11	157,1	1,6	0	92,6	0,0	11
21	Proizvodnja farmaceutskih proizvoda	1	0	-	0,0	0	-	0,0	0	-	0,0	0	-	0,0	0
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	39	347	102,7	1,0	121	99,7	0,5	3	75,5	0,4	2	66,6	0,1	1
23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	25	682	100,7	1,9	525	84,3	2,4	26	785,4	3,8	47	103,4	2,5	-21
24	Proizvodnja metala	3	100	2000,0	0,3	15	1326,5	0,1	0	32,0	0,0	3	-	0,2	-3
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	62	866	107,0	2,4	303	101,9	1,4	14	147,1	2,1	36	142,6	1,9	-22
26	Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	10	106	90,6	0,3	28	113,0	0,1	5	198,7	0,7	0	8,9	0,0	4
27	Proizvodnja električne opreme	3	13	108,3	0,0	8	290,6	0,0	0	72,6	0,0	2	-	0,1	-2
28	Proizvodnja strojeva i uređaja, d.n.	29	956	99,2	2,7	732	105,7	3,3	27	262,8	4,0	10	114,4	0,5	17
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	6	14	155,6	0,0	2	150,4	0,0	0	70,5	0,0	0	5,9	0,0	0
30	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	5	104	116,9	0,3	15	104,0	0,1	0	6,5	0,0	1	-	0,1	-1
31	Proizvodnja namještaja	26	726	96,8	2,0	130	74,9	0,6	4	124,7	0,6	43	101,4	2,3	-40
32	Ostala prerađivačka industrija	18	225	86,5	0,6	54	86,8	0,2	1	119,1	0,2	0	49,1	0,0	1
33	Popravak i instaliranje strojeva i opreme	12	21	100,0	0,1	5	84,7	0,0	0	62,9	0,0	0	72,7	0,0	0
	UKUPNO gospodarstvo Županije	3.775	35.838	98,7	100,0	22.326	98,8	100,0	686	110,2	100,0	1.912	98,6	100,0	-1.226

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tijekom 2013. godine poduzetnici Županije su u dugotrajnu imovinu investirali 1,9 milijardi kuna, odnosno 15,2% više u odnosu na 2012. godinu (tablica 4.).

Najveća ulaganja u 2013. godini ostvarena su u djelatnosti poslovanja nekretninama (725,3 milijuna kuna ili 38,8% ukupnih investicija svih trgovačkih društava Županije), zatim u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu (492,8 milijuna kuna ili 26,3% ukupnih investicija svih trgovačkih društava Županije), prerađivačkoj industriji (265,3 milijuna kuna ili 14,2% ukupnih investicija svih trgovačkih društava Županije), opskrbi vodom, uklanjanju otpadnih voda i gospodarenju otpadom (204,6 milijuna kuna ili 10,9% ukupnih investicija svih trgovačkih društava Županije) i drugo.

Tablica 4. Investicije u dugotrajnu imovinu poduzetnika Županije u 2013. godini

u tisućama kuna

Šifra djel.	Djelatnost	Investicije u dugotrajnu imovinu		
		2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	492.775	134,7	26,3
B	Rudarstvo i vađenje	487	100,3	0,0
C	Prerađivačka industrija	265.287	113,2	14,2
10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	110.358	180,0	5,9
11	Proizvodnja pića	11.116	125,6	0,6
13	Proizvodnja tekstila	11	16,4	0,0
14	Proizvodnja odjeće	1.982	66,6	0,1
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	14	-	0,0
16	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	9.133	52,9	0,5
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	53.856	127,5	2,9
18	Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1.110	613,9	0,1
20	Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	27.138	203,6	1,5
21	Proizvodnja farmaceutskih proizvoda	0	-	0,0
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	904	36,1	0,0
23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	13.737	54,3	0,7
24	Proizvodnja metala	18	-	0,0
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	7.037	238,7	0,4
26	Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	776	35,9	0,0
27	Proizvodnja električne opreme	0	-	0,0
28	Proizvodnja strojeva i uređaja	23.120	47,4	1,2
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	0	-	0,0
30	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	576	72,5	0,0
31	Proizvodnja namještaja	3.667	86,0	0,2
32	Ostala prerađivačka industrija	735	103,2	0,0
33	Popravak i instaliranje strojeva i opreme	0	0,0	0,0
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom	22.153	129,2	1,2
E	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom	204.581	209,7	10,9
F	Građevinarstvo	57.832	28,4	3,1
G	Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila	40.221	62,0	2,2
H	Prijevoz i skladištenje	37.305	93,9	2,0
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	2.627	74,2	0,1
J	Informacije i komunikacije	2.612	33,9	0,1
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	23	9,8	0,0
L	Poslovanje nekretninama	725.261	127,6	38,8
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	10.672	84,2	0,6
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3.486	67,0	0,2
O	Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	0	-	0,0
P	Obrazovanje	269	161,4	0,0

Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	324	75,6	0,0
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	882	196,4	0,0
S	Ostale uslužne djelatnosti	3.867	445,6	0,2
	UKUPNO gospodarstvo Županije	1.870.665	115,2	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

1.1. Financijski rezultati poslovanja prema veličini poduzetnika u Županiji u 2013. godini

Prema podacima Financijske agencije, od ukupnog broja predanih godišnjih financijskih izvještaja u 2013. godini, promatrano prema veličini poduzetnika, njih 3.687 ili 97,7% odnosilo se na male poduzetnike, 65 ili 1,7% na srednje, a 23 ili 0,6% na velike poduzetnike (tablica 5.).

Tablica 5. Kretanje broja aktivnih trgovačkih društava u Županiji prema veličini poduzetnika od 2006. do 2013. godine

Poduzetnici	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Veliki	23	25	23	22	23	21	21	23
Srednji	92	95	78	86	73	72	68	65
Mali	3200	3.415	3.335	3.271	3.471	3.482	3.439	3.687
Ukupno	3.315	3.535	3.436	3.379	3.567	3.575	3.528	3.775

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Iz kretanja broja aktivnih poduzetnika, odnosno onih koji su predali godišnje financijske izvještaje o svom poslovanju uočava se povećanje broja malih tvrtki za 7,2% i velikih za 9,5% te smanjenje broja srednjih tvrtki za 4,4% u odnosu na 2012. godinu.

Prema podacima u tablici 6. vidljivo je da su samo srednji poduzetnici ostvarili povećanje ukupnih prihoda u 2013. godini i to za 9,8% u odnosu na 2012. godinu, dok su se kod malih poduzetnika smanjili ukupni prihodi za 7,5%, a kod velikih za 0,4%.

Sve tri kategorije poduzetnika prema veličini ostvarile su negativan financijski rezultat, jer je ostvarena dobit bila manja od gubitaka. Mali poduzetnici ostvarili najveći udio u ukupnoj dobiti (55,3%), dok su u ukupnom gubitku sudjelovali s 26,2%. Najmanji udio u dobiti imali su srednji poduzetnici 18%, dok su veliki ostvarili 26,7% ukupne dobiti. Srednji i veliki poduzetnici imali su podjednak udio u ukupnom gubitku (srednji 38,4%, veliki 35,4%).

Od ukupno zaposlenih u trgovačkim društvima 52,8% bilo je zaposleno u malim tvrtkama s prosječnom mjesečnom neto plaćom u iznosu 3.433 kune, što je 14,2% manje od prosječne mjesečne neto plaće isplaćene u gospodarstvu Županije u 2013. godini, a za 0,4% bila je manja u odnosu na 2012. godinu.

Srednji poduzetnici u ukupnom broju zaposlenih sudjelovali su s 20,2% s prosječnom mjesečnom neto plaćom u iznosu 4.353 kune, što je 1,6% više u odnosu na 2012. godinu i 8,9% više od prosječne mjesečne neto plaće u gospodarstvu Županije.

Prosječna mjesečna neto plaća kod velikih poduzetnika u 2013. godini iznosila je 4.846 kuna, što je 2,1% više u odnosu na 2012. godinu i 21,2% više od prosječne mjesečne neto plaće u gospodarstvu Županije.

Tablica 6. Pregled broja poduzetnika, zaposlenih i financijski rezultati poduzetnika u Županiji prema veličini poduzetnika u 2013. godini

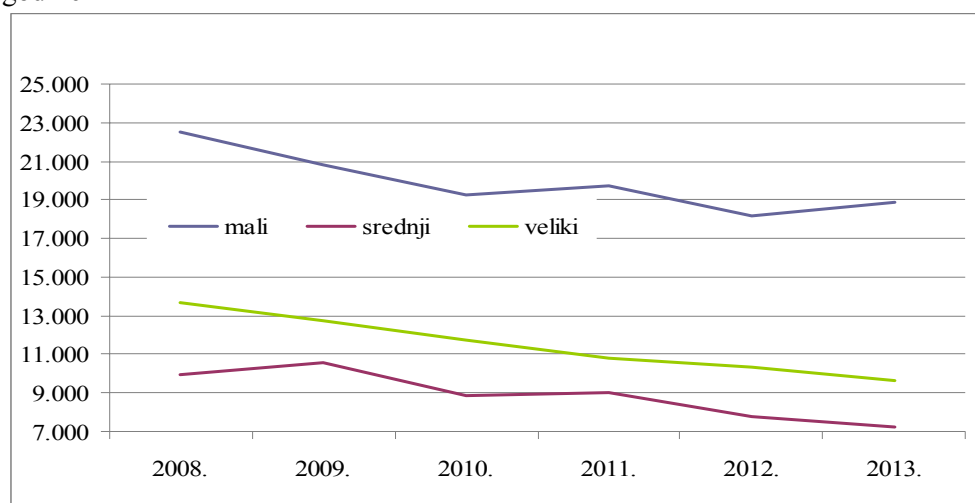
Pokazatelji	Ukupno svi poduzetnici			Mali poduzetnici			Srednji poduzetnici			Veliki poduzetnici		
	2012.	2013.	Indeks	2012.	2013.	Indeks	2012.	2013.	Indeks	2012.	2013.	Indeks
Broj poduzetnika	3.528	3.775	107,0	3.439	3.687	107,2	68	65	95,6	21	23	109,5
Udio u %	100,0	100,0		97,5	97,7		1,9	1,7		0,6	0,6	
Broj zaposlenih	36.322	35.788	98,5	18.208	18.909	103,8	7.798	7.225	92,7	10.316	9.654	93,6
Udio u %	100,0	100,0		50,1	52,8		21,5	20,2		28,4	27,0	
Ukupni prihodi (u milijunima kuna)	22.604	22.326	98,8	8.730	8.073	92,5	4.293	4.713	109,8	9.581	9.540	99,6
Udio u %	100,0	100,0		38,6	36,2		19,0	21,1		42,4	42,7	
Dobit (u milijunima kuna)	623	686	110,2	321	379	118,0	85	124	145,9	216	183	84,6
Udio u %	100	100		51,6	55,3		13,6	18,0		34,8	26,7	
Gubitak (u milijunima kuna)	1.939	1.912	98,6	668	500	74,9	387	735	190,0	884	677	76,6
Udio u %	100,0	100,0		34,4	26,2		19,9	38,4		45,6	35,4	
Prosječna mjesečna neto plaća (u kunama)	3.997	4.000	100,1	3.448	3.433	99,6	4.284	4.353	101,6	4.748	4.846	102,1
% od ukupno	100,0	100,0		88,1	85,9		109,5	108,9		121,4	121,2	
Investicije u dugotrajnu imovinu (u milijunima kuna)	1.623	1.871	115,2	875	956	109,3	193	199	103,2	555	715	128,9
Udio u %	100,0	100,0		53,9	51,1		11,9	10,7		34,2	38,2	

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U ukupnim investicijama u dugotrajnu imovinu u 2013. godini mali poduzetnici sudjelovali su s 51,1% i za 9,3% bile su veće u odnosu na 2012. godinu. Istovremeno srednji poduzetnici zabilježili su povećanje investicija u dugotrajnu imovinu od 3,2%, a veliki za 28,9%.

Tijekom 2013. godine u Županiji je ugašeno 211 malih tvrtki s 211 zaposlenih, dok je istovremeno osnovano 864 novih tvrtki i to 566 jednostavnih društva s ograničenom odgovornošću, 215 društva s ograničenom odgovornošću, jedno dioničko društvo i dvije podružnice inozemnih osnivača.

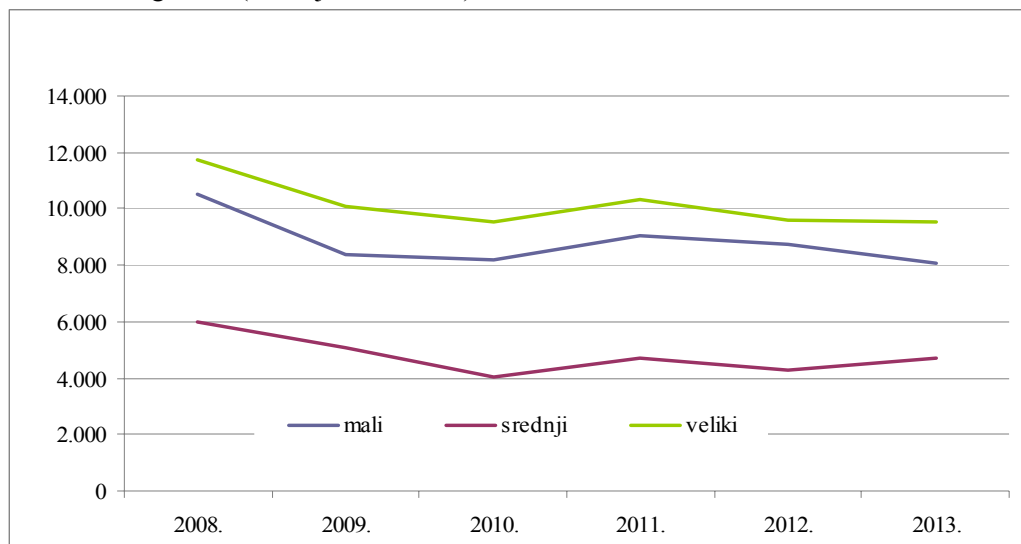
Grafikon 4. Kretanje broja zaposlenih prema veličini poduzetnika u Županiji od 2008. do 2013. godine

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2013. godini bilo je 35.788 zaposlenih, od čega je 18.909 bilo zaposleno kod malih poduzetnika, 9.654 kod velikih i 7.225 kod srednjih poduzetnika. U razdoblju od 2008. do 2013. godine (grafikon 4.) broj zaposlenih je u stalnom padu u sve tri kategorije poduzetnika, a kod malih poduzetnika u 2013. godini zabilježen je porast zaposlenih za 3,8% u odnosu na 2012. godinu.

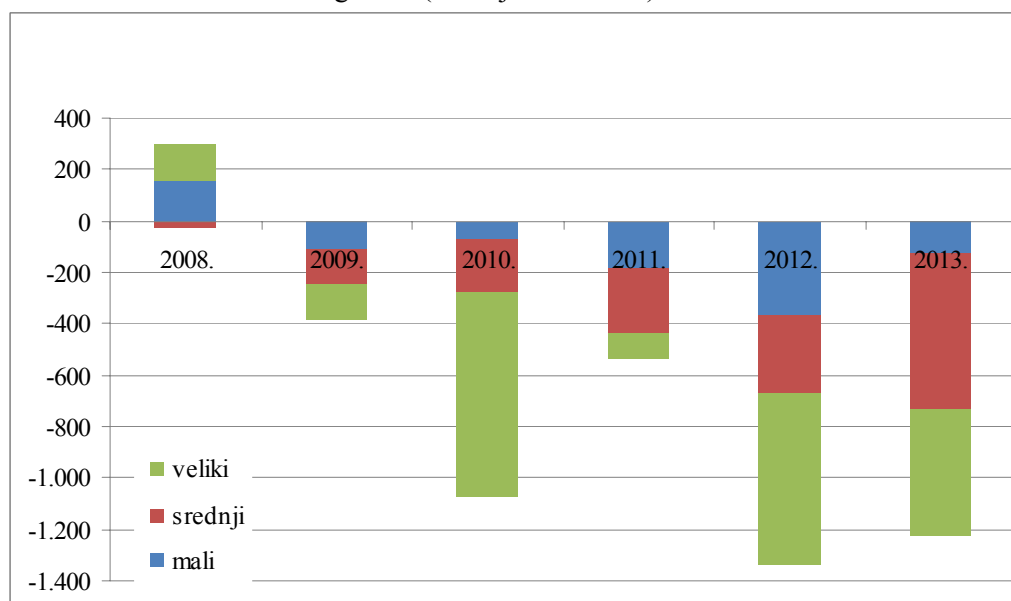
Grafikon 5. Kretanje ukupnih prihoda prema veličini poduzetnika u Županiji od 2008. do 2013. godine (u milijunima kuna)

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Najveći udio u ukupnom prihodu koji su ostvarila trgovačka društva u Županiji imle su velike tvrtke, zatim male, a najmanji udio odnosio se na srednje tvrtke. U cijelom promatranom razdoblju od 2008. do 2013. godine (grafikon 5.) ukupni prihodi smanjili su se u sve tri kategorije poduzetnika prema veličini, osim u 2011. godini kada su svi poduzetnici ostvarili rast ukupnih prihoda. U promatranom razdoblju najveći ukupni prihodi ostvareni su u 2008. godini i iznosili su 28,2 milijarde kuna, a najmanji 2010. godine kada su iznosili 21,7 milijardi kuna.

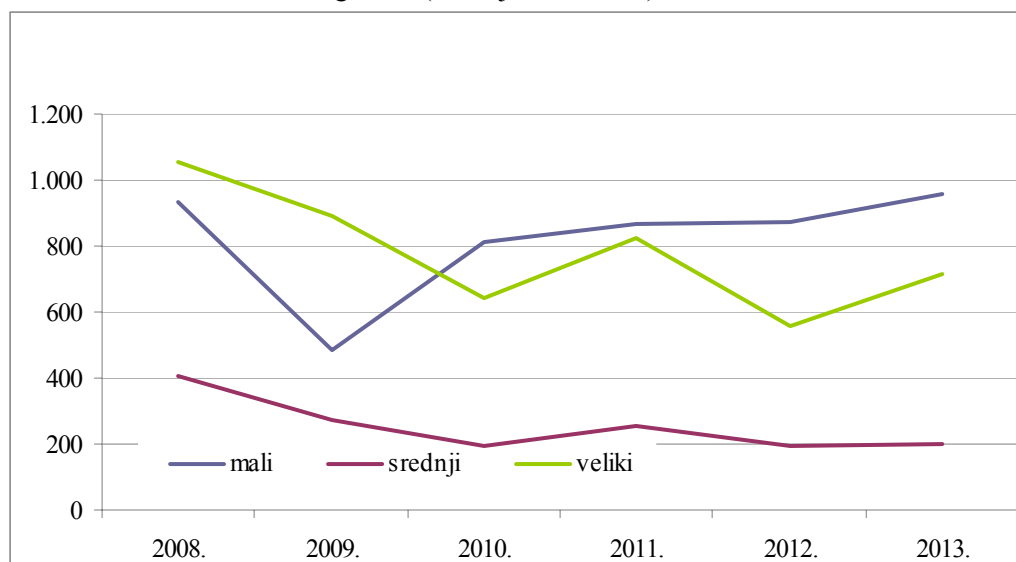
Grafikon 6. Kretanje konsolidiranog financijskog rezultata prema veličini poduzetnika u Županiji od 2008. do 2013. godine (u milijunima kuna)

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Posljednja godina u kojoj je gospodarstvo Županije ostvarilo pozitivan financijski rezultat (ukupna dobit veća od ukupnog gubitka) bila je 2008. godine, kada su pozitivno poslovali mali i veliki poduzetnici, dok su srednji već te godine ostvarili negativan financijski rezultat. Od 2009. do 2013. godine sve tri kategorije poduzetnika prema veličini ostvarile su negativan financijski rezultat (grafikon 6.).

Grafikon 7. Kretanje investicija u dugotrajnu imovinu prema veličini poduzetnika u Županiji od 2008. do 2013. godine (u milijunima kuna)

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Iz grafikona 7. vidljivo je da od 2010. godine mali poduzetnici ostvaruju više investicija u dugotrajnu imovinu u odnosu na velike, odnosno srednje poduzetnike. U 2013. godini investicije u dugotrajnu imovinu malih poduzetnika iznosile su gotovo milijardu kuna.

2. IZVOZ I UVOZ PODUZETNIKA ŽUPANIJE U 2013. GODINI (prema godišnjim financijskim izvještajima)

Prema godišnjim financijskim izvještajima u 2013. godini od ukupno 3.775 poduzetnika, 355 poduzetnika ostvarilo je ukupne prihode od prodaje u inozemstvu, dok je 419 poduzetnika ostvarilo uvoz. Ukupan izvoz u 2013. godini iznosio je 3,3 milijarde kuna i za 7,5% bio je manji u odnosu na 2012. godinu, dok je uvoz u iznosu 2,1 milijarda kuna bio za 5,5% veći u odnosu na 2012. godinu, pri čemu je ostvaren pozitivan saldo u iznosu od 1,2 milijarde kuna (tablica 7.).

Tablica 7. Podaci o izvozu i uvozu prema godišnjim financijskim izvještajima poduzetnika Županije u 2012. i 2013. godini

Elementi	u milijunima kuna		
	2012.	2013.	Indeks 2013/2012.
Broj izvoznika	335	355	106,0
Broj uvoznika	401	419	104,5
Izvoz	3.518	3.255	92,5
Uvoz	1.951	2.058	105,5
Saldo	1.567	1.197	76,4

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

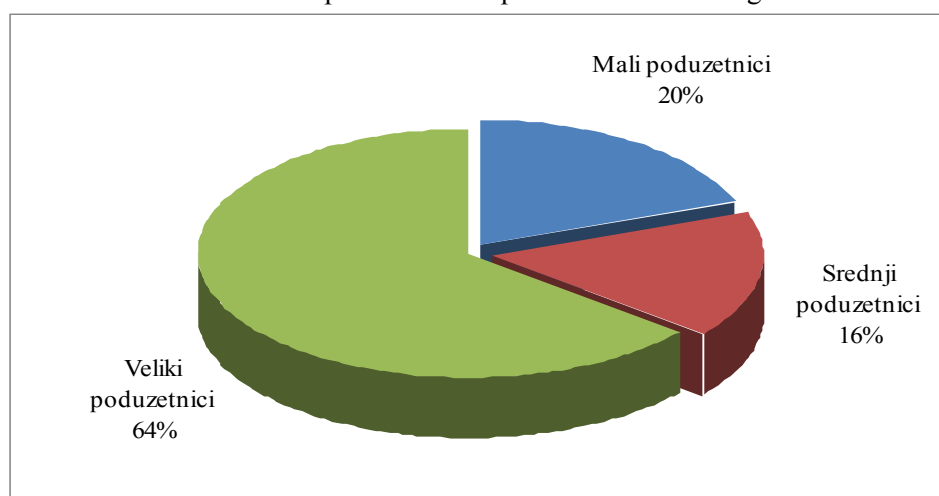
Najveći udio u izvozu imali su veliki poduzetnici (2,1 milijarda kuna) koji su u 2013. godini ostvarili 64% ukupnog izvoza i 58% uvoza. Mali poduzetnici ostvarili su 634 milijuna kuna izvoza, što je 19% ukupnog izvoza poduzetnika Županije te 517 milijuna kuna uvoza ili 25% ukupnog uvoza (tablica 8.).

Tablica 8. Izvoz, uvoz i saldo robne razmjene u Županiji prema veličini poduzetnika u 2013. godini u milijunima kuna

Veličina poduzetnika	Broj izvoznika	Izvoz	Udio u %	Broj uvoznika	Uvoz	Udio u %	Saldo
Veliki	18	2.088	64	19	1.188	58	900
Srednji	36	533	16	35	353	17	180
Mali	301	634	20	365	517	25	118
Ukupno	355	3.255	100	419	2.058	100	1.198

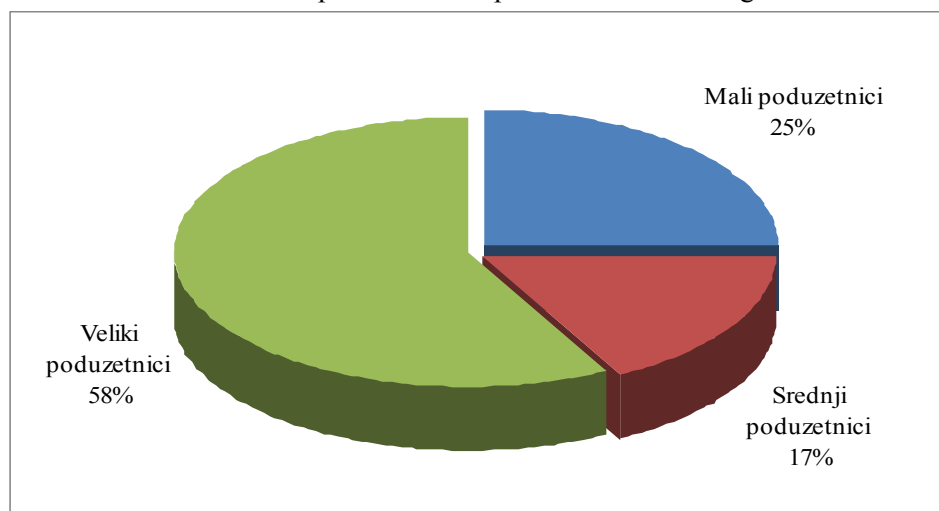
Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 8. Udio u izvozu prema veličini poduzetnika u 2013. godini

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 9. Udio u uvozu prema veličini poduzetnika u 2013. godini

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prema podacima o prihodima od prodaje u inozemstvu u 2013. godini mali poduzetnici u ukupnom izvozu Županije sudjelovali su s 20%, srednji sa 16%, a veliki poduzetnici sa 64% (grafikon 8.). Mali poduzetnici u ukupnom uvozu sudjelovali su s 25%. Udruživanjem malih poduzetnika u

klustere ili slične oblike povezivanja olakšao bi se nastup na inozemnim tržištima, pogotovo što se tiče količine izvoza koja je često ograničavajući faktor izlaska malih poduzetnika sa svojim proizvodima na inozemna tržišta.

Promatrano prema djelatnostima najveći udio u izvozu Županije imala je prerađivačka industrija (70%), a unutar nje proizvodnja strojeva i uređaja (20,3%), proizvodnja prehrambenih proizvoda (11,9%), proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (10,3%), proizvodnja papira i proizvoda od papira (8,6%) i drugo. Sve djelatnosti, kao i prerađivačka industrija ostvarile su pad izvoza u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu. Jedino su unutar prerađivačke industrije porast izvoza ostvarile prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja za 17%, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda za 11,3% i proizvodnja strojeva i uređaja za 8,3% (tablica 9.).

U uvozu najveći udio imala je prerađivačka industrija, ali manje nego u izvozu (45,6%), zatim slijedi trgovina (25,1%), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (17%), opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda gospodarenje energijom (6,4%). Porast uvoza u 2013. godini (u odnosu na 2012. godinu) ostvarila je prerađivačka industrija i to za 13,4%, trgovina za 23,9%, dok je poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo smanjila uvoz za 20,8%.

Positivan saldo razmjene ostvarila je prerađivačka industrija u iznosu od 1,3 milijarde kuna i djelatnost opskrbe vodom, uklanjanje otpadnih voda gospodarenje energijom u iznosu od 127,9 milijuna kuna, dok je negativan saldo imala trgovina (319,1 milijun kuna), građevinarstvo (79,5 milijuna kuna), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (31,4 milijuna kuna).

Tablica 9. Izvoz, uvoz i saldo razmjene Županije, prema pojedinim djelatnostima u 2013. godini
u tisućama kuna

Šifra djel.	Djelatnost	Izvoz			Uvoz			Saldo 2013.
		2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	318.988	89,4	9,8	350.394	79,2	17,0	-31.406
C	Prerađivačka industrija	2.279.632	94,6	70,0	938.815	113,4	45,6	1.340.817
10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	388.443	83,9	11,9	226.764	145,0	11,0	161.679
16	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	182.644	117,0	5,6	5.415	91,9	0,3	177.230
17	Proizvodnja papira i proizvoda od papira	278.830	73,4	8,6	192.630	131,5	9,4	86.200
20	Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	336.762	111,3	10,3	293.115	103,4	14,2	43.647
23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	147.498	99,2	4,5	84.818	89,3	4,1	62.680
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	113.675	92,8	3,5	51.748	106,5	2,5	61.927
28	Proizvodnja strojeva i uređaja	662.470	108,3	20,3	26.409	70,1	1,3	636.061
31	Proizvodnja namještaja	73.494	58,7	2,3	6.741	56,3	0,3	66.753
E	Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom	259.050	95,6	8,0	131.192	114,1	6,4	127.858
F	Građevinarstvo	7.466	18,7	0,2	86.969	103,6	4,2	-79.503
G	Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila	196.901	59,5	6,0	516.038	123,9	25,1	-319.137
S	Ostale djelatnosti	289.201	-	8,9	3.800	89,1	0,2	-3.796
	Ukupno	3.255.423	92,5	100	2.057.591	105,5	100	1.197.832

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

3. INSOLVENTNOST

Broj insolventnih pravnih osoba u Županiji bilježi porast do kraja 2011. godine (tablica 10.), nakon čega je u opadanju. Krajem 2011. godine bilo je 1.622 insolventne pravne osobe, a 30. lipnja 2014. godine 1.146, odnosno 29,3% manje.

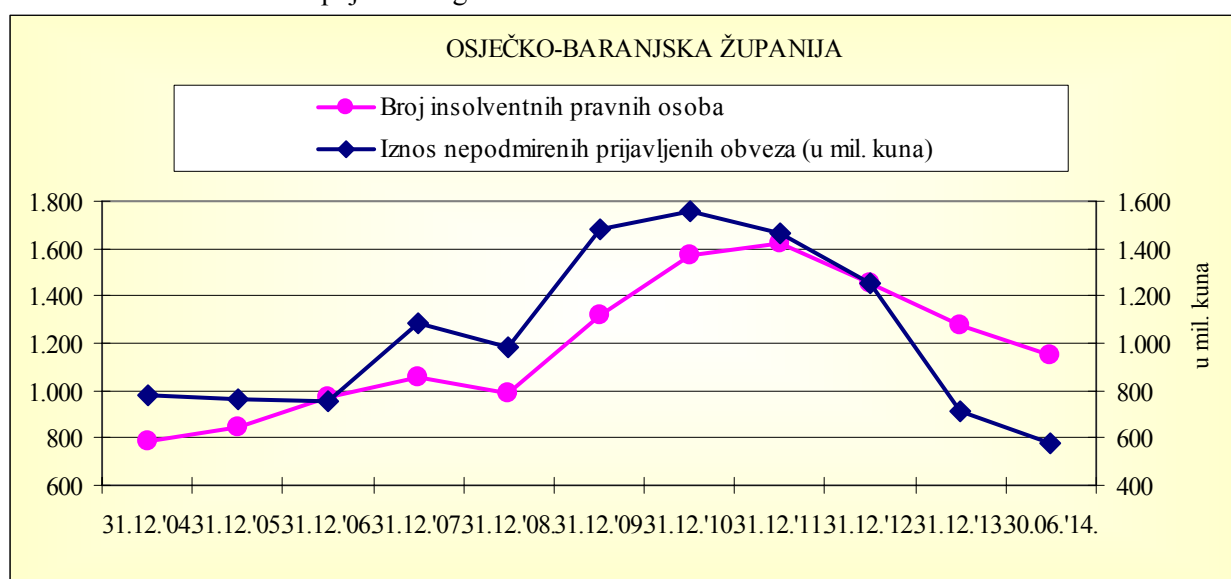
Iznos nepodmirenih prijavljenih obveza raste do kraja 2010. godine, nakon čega počinje padati. Krajem 2010. godine nepodmirene prijavljene obveze iznosile su 1,6 milijardi kuna, a krajem lipnja 2014. godine 576 milijuna kuna, što je za 63,1% manje u odnosu na kraj 2010. godine. Iznos nepodmirenih prijavljenih obveza u Županiji 30. lipnja 2014. godine sudjelovao je s 2,4% ukupnih nepodmirenih prijavljenih obveza na razini Republike Hrvatske (2007. godine taj udio je iznosio čak 7,6%). Broj zaposlenih kod insolventnih pravnih osoba s 4.463 u prosincu 2011. godine smanjio se krajem lipnja 2014. godine na 1.426 zaposlenih.

Tablica 10. Insolventnost u gospodarstvu Županije od 2004. do 30. lipnja 2014. godine

Stanje na dan	Broj insolventnih pravnih osoba	Lančani indeks	Iznos nepodmirenih prijavljenih obveza (u milijunima kuna)	Lančani indeks	Udio u iznosu nepodmirenih prijavljenih obveza u RH	Broj zaposlenih kod insolventnih pravnih osoba	Lančani indeks
31.12.2004.	789	-	781	-	7,0	2.957	-
31.12.2005.	846	107,2	760	97,4	6,9	2.404	81,3
31.12.2006.	973	115,0	756	99,4	6,2	2.407	100,1
31.12.2007.	1.059	108,8	1.088	144,0	7,6	1.808	75,1
31.12.2008.	991	93,6	979	90,0	6,8	2.695	149,1
31.12.2009.	1.315	132,7	1.483	151,4	6,7	5.877	218,1
31.12.2010.	1.572	119,5	1.561	105,2	5,3	3.558	60,5
31.12.2011.	1.622	103,2	1.461	93,6	4,2	4.463	125,4
31.12.2012.	1.453	89,6	1.252	85,7	3,7	2.971	66,6
31.12.2013.	1.276	87,8	714	57,0	2,8	1.568	52,8
30.06.2014.	1.146	89,8	576	80,6	2,4	1.426	90,9

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 10. Broj insolventnih pravnih osoba i iznos nepodmirenih prijavljenih obveza u Županiji od 2004. do 30. lipnja 2014. godine

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

4. STEČAJEVI I PREDSTEČAJNE NAGODBE

Prema podacima Trgovačkog suda u Osijeku, tijekom 2013. godine pred Trgovačkim sudom u Osijeku zaključeno je 230 stečajnih postupaka (98 u redovnom postupku i 132 u skraćenom), a do kraja lipnja 2014. godine bilo je zaključeno 155 stečajnih postupaka, od kojih 54 u redovnom, a 101 u skraćenom stečajnom postupku.

Kod Trgovačkog suda u Osijeku krajem lipnja 2014. godine bilo je otvoreno 104 stečajna postupka koja su još uvijek u tijeku, od čega je 14 otvoreno ove godine, dok su preostali stečajni postupci iz prethodnih godina.

Za 60 prijava za otvaranje stečajnog postupka još se uvijek ispituju uvjeti za otvaranje stečajnog postupka.

Od 1. ožujka 2011. do kraja lipnja 2014. godine kod Trgovačkog suda u Osijeku podneseno je 546 prijava za otvaranje skraćenog stečajnog postupka, od čega je za 428 tvrtki stečajni postupak zaključen, a 118 prijava za otvaranje skraćenog postupka još je uvijek u ispitivanju.

Do 22. kolovoza 2014. godine u Republici Hrvatskoj podneseno je 6.308 prijedloga za pokretanje postupka predstečajne nagodbe s iznosom prijavljenih obveza od 63,5 milijardi kuna i 55.842 zaposlena prema prijavi dužnika, od čega se 438 prijedloga odnosi na Županiju (6,9% udio Županije u Republici Hrvatskoj) s iznosom od 5,2 milijarde kuna (8,2% udio Županije u Republici Hrvatskoj) i 5.295 zaposlenih (9,5% udio Županije u Republici Hrvatskoj).

Na trgovačkim sudovima u Republici Hrvatskoj do 22. kolovoza 2014. godine bila je sklopljena 1.371 nagodba, od čega su 382 nagodbe bile sklopljene na Trgovačkom sudu u Osijeku.

5. ZAPOSLENOST I PLAĆE

Broj zaposlenih u Županiji na dan 30. lipnja 2014. godine, prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, iznosio je 81.063, što je 6,4% manje u odnosu na lipanj 2013. godine (tablica 11.).

Broj nezaposlenih osoba evidentiranih u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, Područni ured Osijek krajem lipnja 2014. godine iznosio je 35.382, što je 3,8% više u odnosu na lipanj 2013. godine. Stopa nezaposlenosti u lipnju 2014. godine u Županiji iznosila je 30,4%, dok je u Republici Hrvatskoj ona bila 17,3%.

Tablica 11. Zaposlenost u Republici Hrvatskoj i Županiji u lipnju 2013. i lipnju 2014. godine

	Županija			Republika Hrvatska			Udio Županije u RH u %
	30.6.2013.	30.6.2014.	Indeks	30.6.2013.	30.6.2014.	Indeks	
Radnici kod pravnih osoba	73.263	68.518	93,5	1.244.094	1.216.706	97,8	6,0
Radnici kod fizičkih osoba	6.576	6.236	94,8	130.237	126.375	97,0	5,1
Obrtnici	3.351	3.220	96,1	67.793	65.287	96,3	4,8
Poljoprivrednici	2.341	2.103	89,8	25.482	22.750	89,3	8,5
Samostalne profesionalne djelatnosti	1.054	986	93,5	23.328	22.395	96,0	3,9
Ukupno zaposleni	86.585	81.063	93,6	1.490.934	1.453.513	97,5	5,9
Nezaposleni	34.072	35.382	103,8	318.110	304.925	95,9	10,7
Aktivno stanovništvo	120.657	116.445	96,5	1.809.044	1.758.438	97,2	6,7
Stopa nezaposlenosti u %	28,2	30,4	-	17,6	17,3	-	-

Izvor: HZMO, HZZ, Područni ured Osijek; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Uspoređujući podatke iz tablice 9., na dan 30. lipnja 2014. godine, vidljivo je da su trendovi i u Županiji i u Republici Hrvatskoj u padu, osim podataka o nezaposlenosti koji je za 3,8% veći u Županiji u odnosu na 30. lipanj 2013. godine. Udio nezaposlenih osoba u Županiji u ukupno nezaposlenima u Republici Hrvatskoj bio je 10,7%, a udio zaposlenih osoba u Županiji u ukupnom broju zaposlenih u Republici Hrvatskoj 5,9%. Stopa nezaposlenosti u Županiji porasla je s 28,2% 30. lipnja 2013. godine na 30,4% 30. lipnja 2014. godine, dok je na razini Republike Hrvatske bila u padu s 17,6% na 17,3%.

Prosječna mjesečna neto plaća u 2013. godini u Županiji izračunata na osnovi podataka Financijske agencije iz godišnjih financijskih izvještaja o poslovanju poduzetnika u 2013. godini iznosila je 4.000 kuna (tablica 12.), što je za tri kune više u odnosu na prosječnu mjesečnu neto plaću isplaćenu u 2013. godini, a za 17,4% manje od prosječne mjesečne neto plaće na razini Republike Hrvatske koja je iznosila 4.827 kuna.

Najviša prosječna mjesečna neto plaća u 2013. godini u Županiji bila je isplaćena u djelatnosti opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija i iznosila je 6.113 kuna, a najmanja u iznosu 2.720 kuna u djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane. U prerađivačkoj industriji isplaćena je prosječna mjesečna neto plaća u iznosu od 3.751 kunu, što je za 6,2% manje od prosječne mjesečne neto plaće za ukupno gospodarstvo Županije koja je iznosila 4.000 kuna.

Unutar prerađivačke industrije najveća prosječna mjesečna neto plaća bila je u proizvodnji ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda (građevinski materijali) u iznosu 5.338 kuna, a najmanja u proizvodnji namještaja 2.267 kuna.

U djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva prosječna mjesečna neto plaća iznosila je 4.883 kune, što je za 22,1% više od prosječne mjesečne neto plaće u gospodarstvu Županije. U trgovini prosječna mjesečna neto plaća iznosila je 3.914 kuna, a u građevinarstvu 3.711 kuna (tablica 12.).

Tablica 12. Prosječna mjesečna neto plaća po djelatnostima Županije u 2013. godini

Djelatnost	2010.	2011.	2012.	2013.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4.187	4.760	4.876	4.883
B Ribarstvo i vađenje	3.791	3.950	4.027	4.022
C Prerađivačka industrija	3.597	3.705	3.740	3.751
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	3.894	4.074	4.029	3.916
C11 Proizvodnja pića	4.065	4.089	3.704	3.439
C13 Proizvodnja tekstila	3.365	3.292	3.202	3.034
C14 Proizvodnja odjeće	2.596	2.670	2.883	2.825
C15 Prerada kože i srodnih proizvoda	1.172	2.190	3.431	3.615
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	2.537	2.606	2.825	2.868
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	4.175	4.066	4.667	4.880
C18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	3.317	3.652	3.777	3.993
C20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	3.969	4.049	4.112	4.122
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	-	-	2.956	-
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	3.215	2.998	3.122	3.275
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	5.614	5.228	5.204	5.338
C24 Proizvodnja metala	4.093	4.234	3.715	4.038
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	3.303	3.535	2.944	3.588
C26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	3.801	3.712	3.371	3.478
C27 Proizvodnja električne opreme	3.647	3.599	3.559	3.579
C28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d.n.	3.507	4.598	4.265	4.523

C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1.838	3.166	1.604	2.551
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	3.616	3.434	3.485	3.532
C31 Proizvodnja namještaja	2.669	2.839	2.713	2.267
C32 Ostala prerađivačka industrija	3.166	3.042	3.030	3.086
C33 Popravak i instaliranje strojeva i opreme	1.733	3.331	2.743	3.409
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	6.825	6.957	6.655	6.113
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	4.144	4.108	4.240	4.456
F Građevinarstvo	3.868	4.009	3.960	3.711
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	3.445	3.609	3.721	3.914
H Prijevoz i skladištenje	4.155	4.159	4.224	3.994
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	2.807	2.932	2.825	2.720
J Informacije i komunikacije	3.836	4.117	4.312	4.278
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	3.545	3.768	3.654	3.351
L Poslovanje nekretninama	4.813	4.616	5.108	5.034
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	4.748	4.942	4.821	4.841
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2.764	2.653	3.415	3.207
O Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	-	9.216	-	-
P Obrazovanje	2.828	2.935	2.990	3.031
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	3.049	3.268	3.162	3.213
R Umjetnost, zabava i rekreacija	4.226	4.126	4.189	5.832
S Ostale uslužne djelatnosti	3.353	3.274	3.109	3.140
Sveukupno	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

6. NEZAPOSLENOST

Krajem lipnja 2014. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, Područnom uredu Osijek (nastavno: Zavod) evidentirane su 35.382 nezaposlene osobe, odnosno 1.872 osobe (5,0%) manje nego prethodnog mjeseca i 1.310 osoba (3,8%) više u odnosu na lipanj 2014. godine. Nezaposlenost se u prvom polugodištu 2014. godine smanjivala prosječno mjesečno za 1,3% ili 488 osoba, na što je utjecalo prosječno mjesečno povećanje u siječnju i veljači za 2,9% ili 1.119 osoba, prosječno mjesečno smanjenje od ožujka do lipnja za 3,3% ili 1.291 osoba.

Krajem lipnja 2014. godine u Zavodu su evidentirane 19.294 nezaposlene žene, s udjelom od 54,6% u odnosu na 45,4% nezaposlenih muškaraca. Udio nezaposlenih žena povećao se u odnosu na prethodni mjesec za 0,1% i u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 0,7%.

Prema dobi, najveći udio u registriranoj nezaposlenosti imaju osobe starije od 50 godina (27,8%), dok je udio mladih osoba u dobi od 15 do 24 godine iznosio 17,7%. Registrirana se nezaposlenost, u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, povećala u svim dobnih skupinama osim u dobnoj skupini od 20 do 24 godine (smanjenje za 0,6% ili 27 osoba). Najveće povećanje zabilježeno je u najmlađoj od 15 do 19 godina (za 11,5% ili 158 osoba) i najstarijoj od 55 i više godina (za 11,3% ili 600 osoba) dobnoj skupini.

U evidentiranoj nezaposlenosti prevladavaju osobe sa završenom srednjom školom za zanimanja do tri godine i školom za KV i VKV radnike, odnosno 10.842 osobe ili 30,6% od ukupno nezaposlenih. Tom broju sve više se približava broj osoba sa završenom srednjom školom u trajanju od četiri i više godina te gimnazijom (10.720 osoba ili 30,3%), a slijede osobe sa završenom osnovnom školom (7.847 osoba ili 22,2%), fakultetom (1.865 osoba ili 5,3%), te prvim stupnjem fakulteta, stručnim studijem i višom školom (1.230 osoba ili 3,5%). Od ukupna broja nezaposlenih 2.878 osoba (ili 8,1%) je bez škole ili s nezavršenom osnovnom školom.

U odnosu na isti mjesec 2013. godine, povećanje nezaposlenosti zabilježeno je kod svih razina obrazovanja među kojima dominira kod fakultetski obrazovanih osoba, s fakultetom (za 11,8% ili 197 osoba) i s prvim stupnjem fakulteta, stručnim studijem, višom školom (za 7,8% ili 89 osoba). Smanjenje nezaposlenih u odnosu na prethodni mjesec zabilježeno je kod svih razina obrazovanja, najizraženije kod osoba sa završenim fakultetom (za 6,8% ili 137 osoba) i četverogodišnjom srednjom školom (za 5,7% ili 643 osobe).

U ukupnom broju nezaposlenih osoba u lipnju 2014. godine, 6.563 osobe (18,5%) tražile su posao prvi put, odnosno 450 osoba (7,4%) više u odnosu na isto vrijeme 2013. godine, a 337 osoba (4,9%) manje u odnosu na prethodni mjesec. Preostalih 28.819 nezaposlenih osoba (81,5%) imalo je prethodno radno iskustvo, a prije prijavljivanja na evidenciju Zavoda, najveći broj radio je u prerađivačkoj industriji (6.015 osoba ili 20,9%), trgovini (4.343 osobe ili 15,1%), javnoj upravi i obrani (3.432 osobe ili 11,9%).

Krajem lipnja 2014. godine 54,4% nezaposlenih čekalo je na zaposlenje duže od godinu dana i nezaposlene osobe su prosječno čekale 15 mjeseci na zaposlenje. Udio dugotrajno nezaposlenih osoba se u odnosu na lipanj 2013. godine povećao za 4,4% i prosječno čekanje na zaposlenje za tri mjeseca. Zaposlenje duže od godinu dana čekalo je 56,7% nezaposlenih žena, dok je kod muškaraca taj udio 51,7%. Trajanje nezaposlenosti različito je i s obzirom na razinu završenog obrazovanja. Kratkotrajna nezaposlenost najučestalija je kod osoba sa završenim fakultetom. Visokoobrazovanih osoba čekalo je 43,6% na posao do 6 mjeseci, odnosno 66,9% do jedne godine. U najnepovoljnijem položaju bile su osobe bez škole i sa završenom osnovnom školom, od kojih je 68,5%, odnosno 62,3% čekalo na posao duže od godinu dana.

Tijekom lipnja 2014. godine 4.149 nezaposlenih osoba (11,7% od ukupnog broja nezaposlenih) koristilo je novčanu naknadu. Broj korisnika novčane naknade se u odnosu na prethodni mjesec smanjio za 287 korisnika (6,5%) i u odnosu na prethodnu godinu za 1.083 korisnika (20,7%).

U lipnju 2014. godine u evidenciju nezaposlenih prijavile su se 1.822 nove osobe (15,5% više u odnosu na prethodni mjesec, a 2,0% manje u odnosu na lipanj 2013. godine), dok su iz evidentirane nezaposlenosti otišle ukupno 3.694 osobe (14,6% više u odnosu na prethodni mjesec i 18,8% više u odnosu na lipanj 2013. godine).

Zbog zapošljavanja (bilo po ugovoru o radu, ugovoru o djelu ili drugom obliku rada) evidenciju je napustilo 2.597 osoba (70,3%), odnosno 412 osoba (18,9%) više u odnosu na prethodni mjesec i 129 osoba (5,2%) više u odnosu na lipanj 2013. godine. Iz ostalih razloga: izlaska iz radne snage, odjave iz evidencije, nepridržavanja zakonskih odredbi i ostalo brisano je 1.097 osoba (29,7%).

Što se tiče zapošljavanja prema ugovoru o radu, u lipnju 2014. godine bilo je zaposleno 2.270 osoba, što je za 203 osobe (9,8%) više u odnosu na prethodni mjesec i 69 osoba (3,1%) više u odnosu na lipanj 2013. godine. Promatrano po djelatnostima, najviše osoba zaposleno je u djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane (825 osoba ili 36,3%), trgovini (310 osoba ili 13,7%), prerađivačkoj industriji (271 osoba ili 11,9%) te administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (172 osobe ili 7,6%).

Stopa zapošljavanja s evidencije Zavoda tijekom prvog polugodišta 2014. godine bila je 19,5%, što znači da se na 100 novoprijavljenih i nezaposlenih zapošljavalo temeljem ugovora o radu 20 osoba. U odnosu na prvo polugodište 2013. godine, stopa zapošljavanja smanjena je za 2,1%. Međutim, postoje značajne razlike u stopi zapošljavanja prema završenom obrazovanju. Stopa zapošljavanja kretala se od 6,6% za radnike bez završene osnovne škole i 13,8% sa završenom osnovnom školom, preko 20,9% za radnike s prvim stupnjem fakulteta i 21,5% sa završenom četverogodišnjom srednjom školom, do 22,7% za radnike sa završenom trogodišnjom srednjom školom i 26,1% s fakultetom.

Tijekom lipnja 2014. godine poslodavci su prijavili 656 slobodnih radnih mjesta, 237 radnih mjesta manje u odnosu na prethodni mjesec i 471 radno mjesto manje u odnosu na lipanj 2013. godine. Najveći broj slobodnih radnih mjesta prijavili su poslodavci iz prerađivačke industrije (122 ili 18,6%), djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (84 ili 12,8%), trgovine (72 ili 11,0%), te djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane (71 ili 10,8%), za zanimanja po NKZ 2010: (9) jednostavna zanimanja - 158 slobodnih radnih mjesta, (2) znanstvenici/znanstvenice, inženjeri/inženjerke i stručnjaci/stručnjakinje - 138 slobodnih radnih mjesta, (5) uslužna i trgovačka zanimanja - 133 slobodna radna mjesta te (7) zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji - 86 slobodnih radnih mjesta.

Tijekom lipnja 2014. godine smanjenje nezaposlenosti zabilježeno je u svim ispostavama, Belom Manastiru za 3,6% ili 229 osoba, Donjem Miholjcu za 3,2% ili 69 osoba, Đakovu za 3,8% ili 216 osoba, Našicama za 5,1% ili 271 osobu, Osijeku za 6,4% ili 875 osoba i Valpovu za 5,2% ili 212 osoba. U usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, povećanje nezaposlenosti zabilježeno je na čitavom području Osječko-baranjske županije, a najizraženije u Belom Manastiru (za 7,2% ili 418 osoba) i Našicama (za 9,7% ili 316 osoba).

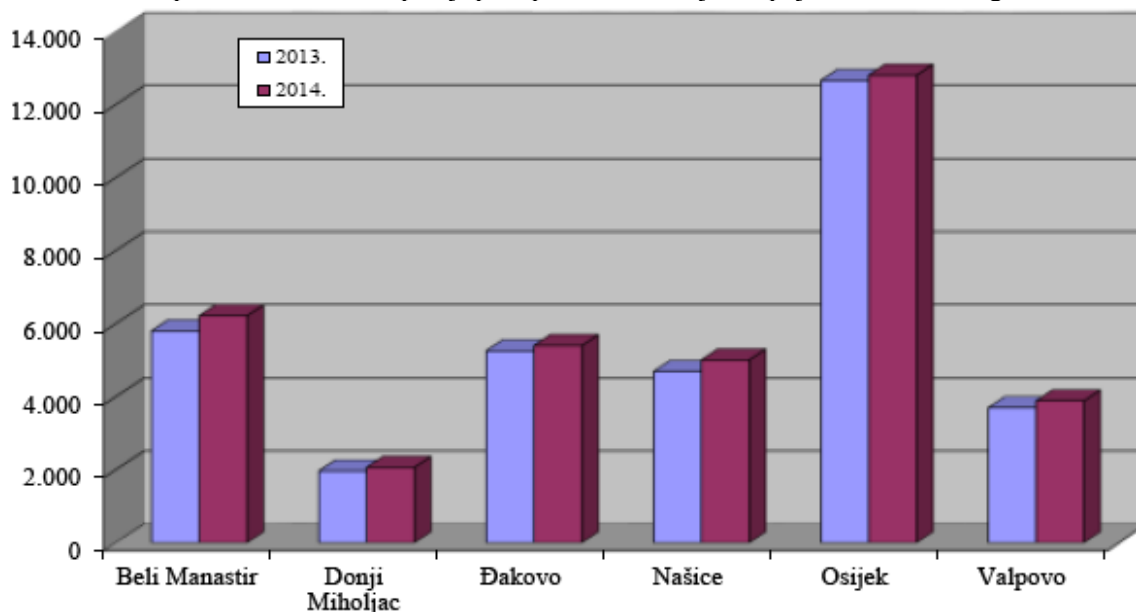
Tablica 13. Nezaposlenost u Županiji za razdoblje VI-XII. 2013. i I-VI. 2014. godine

Redni broj	Ispostava	2013.								
		Ø 2013.		VI.		VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene					
1.	Beli Manastir	6.301	3.315	5.802	3.063	5.822	5.768	6.087	6.304	6.496
2.	Donji Miholjac	2.117	1.066	1.965	981	1.994	1.919	1.982	2.113	2.162
3.	Đakovo	6.725	2.940	5.257	2.657	5.263	5.351	5.573	5.802	5.948
4.	Našice	5.187	2.930	4.690	2.615	4.763	4.849	4.993	5.228	5.479
5.	Osijek	13.348	7.369	12.661	6.989	12.619	12.584	12.840	13.373	13.677
6.	Valpovo	3.949	2.160	3.697	2.027	3.670	3.771	3.797	3.958	4.063
	Ukupno	37.627	19.780	34.072	18.332	34.131	34.242	35.272	36.778	37.825

2013.	2014.						Indeks			
XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.		VI. 2014./VI. 2013.	VI. 2014./V. 2014.	VI. 2014./Ø 2013.
						Ukupno	Žene			
6.609	6.818	6.875	6.831	6.651	6.449	6.220	3.312	107,2	96,4	98,7
2.217	2.393	2.400	2.374	2.271	2.135	2.066	1.010	105,1	96,8	97,6
5.993	6.392	6.507	6.367	6.070	5.617	5.401	2.779	102,7	96,2	80,3
5.592	5.725	5.796	5.723	5.467	5.277	5.006	2.845	106,7	94,9	96,5
13.822	14.443	14.686	14.649	14.272	13.680	12.805	7.208	101,1	93,6	95,9
4.076	4.231	4.282	4.264	4.169	4.096	3.884	2.140	105,1	94,8	98,4
38.309	40.002	40.546	40.208	38.900	37.254	35.382	19.294	103,8	95,0	94,0

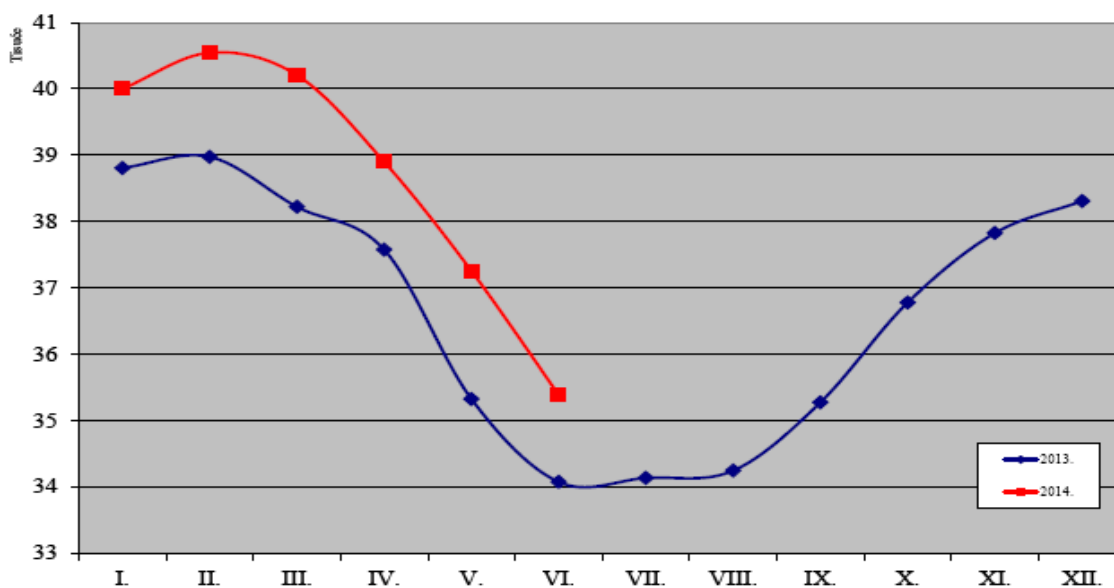
Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Osijek

Grafikon 11. Nezaposlene osobe u Županiji po ispostavama krajem lipnja 2013. i 2014. godine

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Osijek

Grafikon 12. Kretanje broja nezaposlenih osoba u Županiji po mjesecima u 2013. i 2014. godini

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Osijek

7. POLJOPRIVREDA I PREHRAMBENA INDUSTRIJA

Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije 2013. godine, stvorena je mogućnost izlaska na tržište od 507 milijuna stanovnika. Poljoprivreda je u Republici Hrvatskoj strateška djelatnost koja svojom gospodarskom, ekološkom i socijalnom ulogom pridonosi održivom razvoju.

Cilj usklađivanja zakonske regulative s pravnom stečevinom Europske unije je osigurati stabilnu opskrbu kvalitetnom hranom po pristupačnim cijenama te istovremeno poljoprivrednicima omogućiti odgovarajući dohodak.

Područje poljoprivrede u Europskoj uniji obuhvaćeno je brojnim regulativama koje se moraju izravno primijeniti iz europskog zakonodavstva, a njihova ispravna administrativna primjena je ključna za funkcioniranje zajedničke poljoprivredne politike.

Poticanje poljoprivrede i ruralnog razvoja, promocija tradicionalnih autohtonih poljoprivrednih proizvoda, uz brigu za očuvanje okoliša i uz unaprjeđenje životnog standarda ljudi koji žive na tim područjima osnove su smjernica zajedničke poljoprivredne politike Europske unije 2014. - 2020. godine.

Zajednička poljoprivredna politika temelji se na dva stupa: dohodovnoj i tržišnoj politici (izravne potpore i tržišne potpore) te politici ruralnog razvoja.

Prvi stup zajedničke poljoprivredne politike, odnosi se na izravna plaćanja, čiji je cilj osigurati poljoprivrednim proizvođačima stabilan dohodak. Ovaj stup se financira iz Europskog fonda za jamstvo u poljoprivredi (EAFG), koji ima za cilj osigurati izravnu financijsku pomoć poljoprivrednicima i mjere kojima se reguliraju poljoprivredna tržišta.

Drugi stup, ruralni razvoj, usmjeren je na ostvarivanje ciljeva ruralnih sredina i ljudi koji u njima žive. Ruralna politika se provodi kroz tri osi:

- unaprjeđenje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora,
- unaprjeđenje okoliša i seoskih sredina i
- unaprjeđenje života u seoskim sredinama i diversifikacija ruralne ekonomije.

Prema Programu ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. godine, za poljoprivredu je planirano 2,4 milijarde eura (oko 332 milijuna eura godišnje), što je 12 puta više nego što se godišnje moglo povući sredstava iz programa IPARD.

U sklopu Programa postoji 16 mjera i pod mjera koje trebaju omogućiti razvoj poljoprivrede i prerađivačko-prehrambene industrije te unaprijediti život na selu.

Članstvo u Europsku uniju Republici Hrvatskoj donosi veliku mogućnost korištenja značajnih financijskih sredstava u sektoru poljoprivrede, ali i obvezu prijenosa nacionalnih sredstava u proračun Europske unije.

7.1. Biljna proizvodnja

Područje Županije predstavlja jedno od područja najintenzivnije biljne poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj. Prema podacima iz publikacije "Županija u brojkama", prosinac 2008. godine u Republici Hrvatskoj je bilo 1.216.000 ha poljoprivrednih površina, a u Županiji 212.013 ha poljoprivrednih površina.

Tablica 14. Struktura poljoprivrednih površina u Županiji

Struktura	Površina u hektarima
Oranice i vrtovi	201.705
Voćnjaci	3.564
Vinogradi	2.083
Livade	2.641
Pašnjaci	2.020

Izvor: Osječko-baranjska županija: "Županija u brojkama", prosinac 2008.

Na području Županije u strukturi sjetve dominiraju žitarice sa 63%, uljano sjemenje i plodovi siju se na 20,1%, šećerna repa na 6%, krmno bilje na 9,4%, duhan 0,1%, povrće 1% i cvijeće te aromatično bilje na 0,4%.

Za zakup i kupovinu poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske postoji veliki interes. Od sredine travnja 2014. do 30. kolovoza 2014. godine, Agencija za poljoprivredno zemljište zaprimila je 230 zahtjeva za raspisivanje javnih poziva za zakup 16.500 ha.

Agencija za poljoprivredno zemljište do sredine kolovoza 2014. godine raspisala je 65 javnih poziva za površinu od 7.650 ha, od čega je 13 u Županiji.

Na području Županije biljna proizvodnja tijekom 2013/2014. godine odvijala se na 201.700 ha, od čega su ozimi usjevi bili zasijani na 67.000 ha, a jari usjevi na 134.700 ha.

Tablica 15. Procjena strukture ratarske proizvodnje 2013/2014. godine

Kultura	Zasijano u hektarima
Ozima pšenica	50.000
Ozimi ječam	10.000
Zob	1.000
Ostale ozime žitarice	500
Uljana repica	5.000
Krmno bilje (novo)	500
Kukuruz merkantilni	78.200
Kukuruz sjemenski	5.000
Šećerna repa	12.000
Soja	16.000
Suncokret	15.000
Jare žitarice	3.000
Povrće	3.000
Ostalo bilje	2.000
Krmno bilje	500
Ukupno	201.700

Izvor: HGK Županijska komora Osijek

Ovogodišnja žetva i berba kasnih usjeva istaknula je nužnost udruživanja i osnivanja proizvođačkih grupa s ciljem unaprjeđenja proizvodnje. Poljoprivredni proizvođači koji su ranije poduzeli odgovarajuće mjere za prodaju i plasman proizvoda van tržišta Republike Hrvatske polučili su bolje financijske rezultate, ali uz uvjet da su proizvodi visoke kvalitete i da količinski mogu zadovoljiti potencijalnog kupca.

Žetva pšenice u 2014. godini počela je 14 dana ranije od uobičajenog vremena i trajala je trideset dana (od 20. lipnja do 20. srpnja 2014. godine). Izuzetno kišno razdoblje s učestalim lokalnim pljuskovima i visokim temperaturama zraka karakteristika su ovogodišnje žetve. Žetva pšenice na području Županije obavljena je na površini od 50.000 ha i uz prosječan prinos od 4,5 t/ha ostvarena je proizvodnja od oko 225.000 tona.

Ostvarena je slabija kvaliteta pšenice, uz nižu proteinsku i glutensku vrijednost zrna, s tim da je 5 do 6% pšenice zbog slabije kvalitete završilo u stočnoj hrani. Pšenicu je nakon pedeset godina napala bolest "žute hrđe", čija prisutnost je bitno utjecala na kvalitetu i kvantitet zrna. Proizvođači koji su tretirali pšenicu dva do tri puta protiv bolesti, ostvarili su dobre proizvodne rezultate. Dio proizvođača pšenicu je prodao po vrlo niskoj otkupnoj cijeni od 1,05 kn/kg za pšenicu standardne kvalitete, dok je dio uroda spremljen u silose i čeka bolju cijenu.

Sredinom kolovoza 2014. godine otkupljivači pšenice, zbog nedostatka pšenice u ponudi povisili su otkupne cijene na 1,15 do 1,20 kn/kg. Prema informacijama s Europskih burzi, cijena pšenice treba bi i dalje mjesečno rasti oko 3%, tako da bi do kraja 2014. godine trebala iznositi 1,35 do 1,40 kn/kg. Proizvođačima koji nemaju obveze prema organizatorima proizvodnje i otkupljivačima preporučuje se da pšenicu čuvaju i prate kretanja cijena na tržištu te istu prodaju kada budu smatrali da je cijena zadovoljavajuća.

U proljetnoj sjetvi 2014. godine, na poljima Županije zasijano je 134.700 ha jarim kulturama čiju berbu je potrebno obaviti u jesen. U strukturi sjetve najzastupljeniji je kukuruz koji je zasijan na 78.200 ha ili na 59,4% površina. S obzirom na veliku količinu oborina tijekom svibnja i lipnja 2014. godine te na činjenicu da su svilanje i oplodnja izbjegli sušu tijekom srpnja i kolovoza 2014. godine očekuju se dobri prinosi ove kulture, u količini od 8,5 t/ha suhog zrna. Cijene poljoprivrednim proizvodima u 2014. godini značajno su smanjene, na što utječe i velika ponuda merkantilnog kukuruza koja će se kretati na razini Republike Hrvatske u okvirima 2 do 2,4 milijuna tona, tako da će i otkupna cijena u 2014. godini biti niža od cijene iz 2013. godine i prema nekim procjenama kretala bi se oko 0,75 kn/kg za kukuruz standardne kakvoće. Kukuruz će biti proizvod najviše usmjeren izvozu zbog svoje rodnosti, kvalitete i smanjenog stočarstva, jer domaća industrija stočne hrane ne pokazuje veći interes za njegov otkup.

Suncokret je zasijan na 15.000 ha. Žetva suncokreta počela je početkom rujna 2014. godine, međutim zbog dugotrajnog kišnog razdoblja ista je u više navrata prekinuta. Žetva je obavljena na 65 do 70% površina, a prinosi se kreću 3 do 4 t/ha. Međutim upitna je daljnja kvaliteta zrna, jer je došlo do pojave bolesti suncokreta (infekcija i zaraza). Otkupna cijena suncokreta još nije utvrđena, neslužbeno se govori o cijeni od 1,7 do 1,8 kn/kg za suncokret standardne kakvoće. Interesa za otkup ima, prvenstveno domaće uljarske industrije, a postoji i mogućnost izlaza na tržišta susjednih država.

Skidanje usjeva soje na površini od 16.000 ha nije započelo, međutim očekuje se dobra proizvodna godina gdje bi se trebala ostvariti ukupna proizvodnja od 48.000 do 50.000 tona. Velike oborine usporile su zriobu zrna, a zakorovljenost usjeva stvarat će dodatno opterećenje prilikom skidanja usjeva. Ozbiljniji radovi na skidanju usjeva soje očekuju se u drugoj polovini rujna 2014. godine. Interes za zrno merkantilne soje postoji, kako kod tvornica stočne hrane i stočara, tako i kod otkupljivača i trgovaca, jer provođenje projekta Dunav-soja iz 2013. godine omogućuje plasman svih proizvedenih količina genetski nemodificirane soje visoke kvalitete na tržište Europe i svijeta.

Šećernom repom zasijano je 12.000 ha na području Županije, a ugovorile su je Tvornica šećera Osijek d.o.o. i Viro tvornica šećera d.d. Virovitica. Procjenjuje se da će proizvodnja šećerne repe, okvirno 600.000 tona, završiti do kraja studenog 2014. godine. Usjevi šećerne repe dobro su podnijeli vremenske prilike i očekuje se proizvodnja preko 50 tona/ha. Prisutni su određeni problemi oko utvrđivanja visine otkupne cijene za korijen šećerne repe. Nakon kraćih konzultacija utvrđeno je da se cijena kreće, za korijen šećerne repe digestije 16%, 230 do 240 kn/t ovisno o tome s kim je proizvođač ugovorio proizvodnju.

Tablica 16. Očekivani prinosi jarih kultura u 2014. godini

Kultura	Zasijana površina (u hektarima)	Prosječni prinos (t/ha)	Ukupna proizvodnja (u tonama)
Kukuruz merkantilni	78.200	8,5	664.700
Šećerna repa	12.000	50,0	600.000
Suncokret	15.000	3,5	52.500
Soja	16.000	3,0	48.000

Izvor: HGK Županijska komora Osijek

Jesenska sjetva ozimih kultura u 2014. godini započela je sa sjetvom uljane repice koja je u rujnu 2014. godine obavljena na dvostruko većim površinama u odnosu na 2013. godinu. Razlog povećanja površina pod repicom treba tražiti u relativno dobroj otkupnoj cijeni u 2014. godini i to u iznosu od 2,30 kn/kg. Visoka vlaga u tlu može inicirati brzo nicanje i tako prebujna ući u zimu. Poljoprivredni stručnjaci preporučuju sjetvu ove uljarice nakon 15. rujna, a sijati se može sve do mjeseca listopada.

Sjetva ostalih ozimih kultura (pšenica, ječam, zob) obaviti će se u drugoj polovini listopada 2014. godine kada su optimalni agrotehnički rokovi, a površine istih trebale bi se kretati u okviru planskih veličina iz 2013. godine.

Poljoprivredna gospodarstva koja su korisnici izravnih plaćanja i korisnici državne potpore ruralnom razvoju obvezni su provoditi mjere višestruke sukladnosti. U 2014. godini neophodno je analizirati standarde kvalitete za sve žitarice i uljarice u otkupu sukladno standardima zemalja u okruženju. Kod uzgoja pšenice potrebno je definirati korištenje i propisati uvjete koji se moraju ispunjavati za sjetvu nedeklariranog sjemena pšenice (tzv. "tavanuše") ponajviše zbog potencijalne opasnosti od pojave smrdljive snijeti u idućoj žetvi. Veliko opterećenje proizvođačima predstavlja visina zavisnih troškova prijema prilikom otkupa, koja nije definirana podzakonskim aktima i često puta je veća od 10% vrijednosti predanih tržišnih viškova.

7.2. Stočarska proizvodnja

Dobri resursi biljne proizvodnje jedan su od preduvjeta proizvodnje dovoljnih količina animalnih bjelančevina mesa te mlijeka i jaja za ishranu stanovništva, zbog čega Županija u svom razvojnom dijelu ukupnog agrara posebno mjesto ustupa razvoju stočarske proizvodnje.

Problematika u stočarskoj proizvodnji višestruka je i ogleda se prije svega kroz nedovoljno korištenje postojećih stočarskih kapaciteta, spore obnove stočnog fonda, nesređenog tržišta stočarske proizvodnje, usitnjenosti obiteljskih gospodarstava i nekontroliranog uvoza hrane. Dodatno smanjivanje stočnog fonda, uz već navedene razloge, uzrokuju nepovoljne vremenske prilike koje otežavaju sjetvu u agrotehničkim rokovima te pravovremeno skidanje usjeva i rast cijena ratarskih poljoprivrednih proizvoda koje u ciklusu stočarske proizvodnje stvaraju disparitete, odnosno često su troškovi proizvodnje veći od otkupnih cijena proizvoda.

Govedarska proizvodnja najznačajnija je grana stočarstva i jedna je od najvažnijih grana ukupne poljoprivredne proizvodnje. Osim što se u sustavu govedarske proizvodnje osiguravaju značajni proizvodi (mlijeko i meso) njezina je važnost posebice naglašena zbog komplementarnosti s ratarskom proizvodnjom. Uz to što su goveda veliki potrošači ratarskih proizvoda oni u značajnoj mjeri doprinose prirodnom povećanju plodnosti tla.

Danas se nalazimo u situaciji kad nam dnevno nedostaje preko 500.000 litara mlijeka, odnosno godišnje oko 550 milijuna litara, što je oko 65% potreba Republike Hrvatske. U proteklih sedam godina na području Županije bilježi se rast kako po kvaliteti, tako i kvantiteti. Međutim, smanjuje se broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koje se bave proizvodnjom mlijeka, što značajno narušava sliku gospodarsko ruralnog prostora, a uvoz mlijeka i mliječnih proizvoda bilježi kontinuirani rast. Proizvodnja mlijeka je strateška proizvodnja, gdje je potrebno boriti se za svaku litru proizvedenog mlijeka te u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede poduzeti sve mjere kako bi se očuvalo i zaustavilo daljnje propadanje poljoprivrednih gospodarstava koje se bave ovom proizvodnjom, jer ona trebaju biti nukleus za proizvodnju tovnje junadi koja je u bližoj povijesti bila osnovni izvozni proizvod poljoprivredne proizvodnje Republike Hrvatske.

Tablica 17. Broj krava i ženskog podmlatka u Županiji i Republici Hrvatskoj od 2011. do 2013. godine

	Županija			Republika Hrvatska			Udio Županije u RH u %		
	2011.	2012.	2013.	2011.	2012.	2013.	2011.	2012.	2013.
Krave	29.295	26.831	25.699	206.291	191.354	180.964	14,20	14,00	14,20
Ženski podmladak	18.607	20.891	20.969	112.600	121.952	110.564	16,52	17,13	18,97

Izvor: Informacija o stanju i problematici stočarstva na području Osječko-baranjske županije, svibanj 2014.

Godišnje potrebe za govedarskim proizvodima u Republici Hrvatskoj iznose 1,2 milijarde litara mlijeka, što predviđa potrošnju od 260 litara po stanovniku, te 68.150 tona govedeg mesa, što pretpostavlja potrošnju od 14 kilograma po stanovniku. Navedene potrebe nameću nužnost

određivanja statusa govedarstva u poljoprivrednoj proizvodnji te usmjeravanje govedarske proizvodnje u izgradnju novih modernih farmi uz adaptaciju postojećih, a uspostavom malih proizvodnih sustava, sustava krava-tele, veće završne težine grla, s ciljnim pasminskim sastavom. Sve navedeno može se realizirati uz kvalitetna kreditna investiranja, visoku razinu znanja i primjenjivanje tehnologije sukladne pravilima struke uz mjere državne potpore i osigurano tržište.

Tablica 18. Pregled otkupljenih količina mlijeka u Županiji i Republici Hrvatskoj od 2003. do 2013. godine

Godina	Republika Hrvatska (u kilogramima)	Županija (u kilogramima)	Udio Županije u RH u %
2003.	525.028.000	55.325.180	10,5
2004.	532.838.138	57.048.394	10,7
2005.	605.321.043	76.249.040	12,6
2006.	631.619.285	91.892.012	14,6
2007.	653.850.986	102.578.132	15,7
2008.	657.753.856	114.875.213	17,5
2009.	675.246.913	140.770.481	20,8
2010.	623.881.162	135.008.408	21,6
2011.	626.407.108	148.570.280	23,7
2012.	602.364.638	158.276.650	26,3
2013.	503.851.844	124.108.922	24,6

Izvor: Informacija o stanju i problematici stočarstva na području Osječko-baranjske županije, svibanj 2014.

Proizvodnja mlijeka u Republici Hrvatskoj u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu smanjena je za 17%, dok je u Županiji zabilježen pad za 21%. Na području Županije otkupljeno je 124.108.922 kilograma mlijeka, što čini 24,6% od ukupno otkupljenih količina mlijeka u Republici Hrvatskoj (tablica 18.).

Proizvodne kvote mlijeka Europska komisija će, nakon trideset godina, ukinuti 31. ožujka 2015. godine. Procjena je da će sadašnje otkupne cijene od 36 do 38 centi po kilogramu pasti najmanje 3 do 5 centi. Hrvatska kvota iznosi 765 milijuna hl mlijeka.

U 2013. godini otkup mlijeka smanjen je za 20%, a ovogodišnja proizvodnja bilježi prosječni mjesečni porast od 6%.

Niska razina proizvodnje mlijeka po grlu u odnosu na zemlje Eurposke unije, pojava bolesti krava (leukoza), te pojava aflatoksina u mlijeku ne mogu osigurati konkurentnost gospodarstva u uvjetima otvorenog tržišta te je Republika Hrvatska, unatoč značajnoj potpori mliječnom sektoru i dalje prisiljena uvoziti mlijeko i meso kako bi zadovoljila vlastite potrebe.

S obzirom kako Županija raspolaže velikom bazom proizvodnje biljne hrane i mogućnostima proizvodnje kvalitetne krme, postoji značajan prostor za daljnje povećanje proizvodnje mlijeka.

Sadašnja svinjogojska proizvodnja ne zadovoljava, kako po opsegu, tako i po kakvoći proizvednog mesa. Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije razina svinjogojske proizvodnje u 2013. godini kreće se u od 780.000 do 800.000 komada i bilježi pad od 30 do 35% (2012. godine 1,2 milijuna komada). Osim malih proizvođača značajnu svinjogojsku proizvodnju imaju i tri velike tvrtke s prostora Istočne Hrvatske (Belje d.d. Darda, Žito d.o.o. Osijek i Merkur d.o.o. Slavonski Brod).

Zabrinjava činjenica da proizvodnja kod malih obiteljskih gospodarstava pada, a raste kod velikih gospodarskih subjekata što donosi još veće probleme u poljoprivredi.

Uzroke nepovoljnog stanja u svinjogojstvu, unatoč simboličnim mjerama državne potpore (300 kuna po krmači) treba tražiti u zaostaloj tehnologiji proizvodnje uz nisku plodnost krmača, velikom postotku uginuća prasadi, te klanju velikog broja odojaka što ima za posljedicu nedovoljnu i

nekvalitetnu proizvodnju tovljenika. Daljnji razlozi lošeg stanja u svinjogojstvu leže u prezaduženosti poljoprivrednih proizvođača, neriješenog pitanja poljoprivrednog zemljišta, visokoj cijeni kapitala i inputa, poglavito u visokoj cijeni stočne hrane kao i strukturi vlasništva prerađivačke industrije. U zemljama Europske unije velik broj klaonica je u suvlasništvu proizvođača svinja, što je važno kod formiranja otkupne cijene.

U cilju stabilizacije svinjogojске proizvodnje, kao važnog segmenta stočarske proizvodnje i gospodarstava uopće, potrebno je:

- što brže provesti kratkoročne i dugoročne mjere u sektoru svinjogojstva,
- definirati pravo prvenstva stočarima u dobivanju poljoprivrednog zemljišta,
- obračunavanje cijene energenata za poljoprivredna gospodarstva kao i za kućanstva, a ne kao industrijsku proizvodnju,
- omogućiti korištenje GM soje u ishrani tovljenika jer meso koje se uvozi u Republiku Hrvatsku potječe od svinja hranjenim GM sojom, što doprinosi smanjenju troškova ishrane tovljenika i omogućuje konkurentniji položaj na tržištu,
- uvođenje potpore za zbrinjavanje lešina, gnojiva i nabavu lijekova,
- ponovno uvođenje klaoničkih premija zbog zbrinjavanja otpada koji čini 2% ukupnih troškova u klaonici ili da se omogući besplatan odvoz klaoničkog otpada,
- razvoj ruralnih sredina,
- bolje informiranje (o fondovima, novim mogućnostima investiranja, novim mjerama koje se poduzimaju za sektor svinjogojstva te mogućnostima koje imaju i koje mogu ostvariti za poboljšanje vlastite proizvodnje).

Osim govedarske i svinjogojске proizvodnje na području Županije zastupljena je ovčarska proizvodnja, kozarska, konjogojjska, peradarska, proizvodnja slatkovodne ribe te pčelarska proizvodnja.

Županija ima značajne mogućnosti za držanje i ishranu koza i ovaca čije meso i mliječni proizvodi imaju svoje mjesto, kako na domaćem, tako i na zahtjevnom europskom tržištu. Do nedavno ekstenzivan način proizvodnje u novije vrijeme prelazi u intenzivnu proizvodnju mesa i mlijeka s naglaskom na hranjenje životinja ekološki proizvedenim krmivima. S ciljem unaprjeđivanja proizvodnje kozjeg sira, na području Županije djeluje poljoprivredna zadruga Eko - kozari Slavonije i Baranje čiji članovi imaju oko 450 koza i nalaze se u završnoj fazi opremanja i registracije pet mini sirana za proizvodnju kozjeg sira.

U budućnosti je potrebno staviti naglasak na educiranje uzgajivača, razvoj tržišta i uspostavljanje standarda za proizvodnju mesa, prerađevina od mesa i mlijeka.

Tablica 19. Broj uzgojno valjanih ovaca i koza na području Županije od 2007. do 2013. godine

Godina	Broj uzgojno valjanih ovaca	Broj uzgojno valjanih koza
2007.	2.408	607
2008.	2.910	504
2009.	2.556	527
2010.	2.902	408
2011.	2.432	395
2012.	1.999	227
2013.	1.569	195

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija, Godišnje izvješće

Peradarska proizvodnja u Republici Hrvatskoj industrijski je organizirana i jedna od proizvodnji koja je u strukturi agrara samodostatna. Ono što je čini posebnom je mogućnost brzog obrta u poslovanju, što u konačnici daje najjeftiniju vrstu mesa. Uz nekoliko obiteljskih gospodarstava koja imaju ugovorenu proizvodnju tovnih pilića s Kokom d.d Varaždin od 2.500 do 12.000 komada u ciklusu, pojavljuje se velik broj neregistriranih peradara koji prodaju svježa jaja na domaćem tržištu kao i veći broj ljudi, koji zbog smanjene kupovne moći piliće uzgajaju za vlastite potrebe.

Konjogojstvo, kao dio stočarske proizvodnje na području Županije ima daleko veću kulturnu, nego gospodarsku vrijednost. Jedan od najznačajnijih uzgajivača konja na području Županije je Državna ergela lipicanaca u Đakovu koja ima 160 konja i u njoj se nalazi 13% svjetske populacije lipicanaca. U 2006. godini pokrenut je jedan od najvećih projekata u povijesti Državne ergele lipicanaca, izgradnja zatvorene jahaone vrijedne 20 milijuna kuna. Prostor i sastavni objekti jahaone namjenjeni su organiziranju i održavanju škole jahanja, dresure konja, terapijskog jahanja te sportskih natjecanja, preskakanju prepona i zaprežnog sporta tijekom cijele godine. Objekat nudi mogućnost održavanja aukcijskih prodaja konja i izložbi i sajmovi konja tijekom cijele godine. U okviru jahaonice izgrađena je tribina s tisuću mjesta.

Slatkovodno ribarstvo na području Županije već duži niz godina nalazi se u teškoj ekonomskoj situaciji te prolazi kroz duboke i sveobuhvatne promjene. Glavni problem u poslovanju ribnjaka su visoka financijska izdvajanja za razne vrste koncesija i naknada, dugogodišnji ciklus proizvodnje, nepovoljne klimatske prilike, štete od ribojednih ptica. Visoki troškovi poslovanja dovode do previsoke cijene ribe, što otežava plasman ribe, kako na domaćem, tako i na inozemnom tržištu.

Pčelarska proizvodnja na području Županije ima dugu tradiciju. Organiziranost pčelara na ovim prostorima postoji još od 1879. godine kada je u Osijeku osnovano prvo pčelarsko društvo.

Tablica 20. Proizvodnja meda, broj pčelara i broj pčelinjih zajednica u Županiji od 2006. do 2013. godine

Godina	Broj pčelara	Broj pčelinjih zajednica	Proizvodnja meda (u tonama)
2006.	514	27.650	1.382
2007.	516	28.500	712
2008.	509	22.513	660
2009.	520	25.400	820
2010.	528	25.720	1.020
2011.	550	28.000	1.150
2012.	585	27.700	920
2013.	670	30.000	1.380

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija, Godišnje izvješće

Interes za pčelarsku proizvodnju na području Županije ima tendenciju rasta, što je rezultiralo osnivanjem klastera proizvođača meda u Županiji. U klaster je uključeno svih šest udruga pčelara koje pokrivaju proizvođače meda i proizvoda od meda, proizvođače matica, proizvođače opreme za pčelarstvo i proizvođače pčelinjih proizvoda. Kao izraz potrebe članica klastera osnovana je zadruga Pčelari Slavonije i Baranje, koja je nositelj trgovačkih poslova klastera pčelarstva.

U tijeku je provedba novog marketinškog projekta dobrovoljnog označavanja meda znakom "Med iz Lijepe naše". Projekt je pokrenula Hrvatska poljoprivredna agencija u suradnji s Hrvatskim pčelarskim savezom, s ciljem da se pčelarima omogući prodaja zdravstveno ispravnog i prepoznatljivog proizvoda na kućnom pragu, sajmovima, tržnicama i sličnim mjestima izravne prodaje.

8. PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA

8.1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića

Županija je zbog svojih prirodnih potencijala značajan izvor sirovina za prehrambenu industriju. Međutim bogatstvo prirodnih potencijala ne prati i adekvatan razvoj prerađivačke industrije.

Prema podacima Financijske agencije u 2013. godini godišnje financijske izvještaje predale su 82 tvrtke čija je osnovna djelatnost proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića s 3.549 zaposlenih. Ostvareni ukupni prihodi iznosili su 2,6 milijardi kuna, dok je dobit iznosila 102 milijuna kuna, a gubitak 101 milijun kuna (tablica 21.).

8.2. Mlinsko-pekarska industrija

Na području Županije radi sedam velikih mlinova dioničarskih društava kapaciteta 720 tona/24 sata s godišnjim kapacitetom 200.500 tona prerade proizvoda od žitarica.

Mlinovi manjih tvrtki i obiteljskih gospodarstava nestali su u nelojalnoj konkurenciji na tržištu te stvorili mogućnost većeg uvoza brašna i ostalih mlinsko-pekarskih proizvoda iz susjednih država.

Cijenu pšenice roda 2014. godine odredilo je tržište i iznosila je na početku 1,05 kn/kg, a zatim je cijena otkupa korigirana i u kolovozu 2014. godine iznosila je 1,15 kn/kg. Zbog visoke proizvodnje žitarica, kako kod nas tako i u okruženju, sadašnja cijena pšenice ima trend pada, ali to nije imalo za posljedicu pad cijene brašna i kruha.

8.3. Industrija šećera

Tvornica šećera Osijek d.o.o. je najveća šećerana u Republici Hrvatskoj. U 2014. godini planira proizvesti 115.000 do 120.000 tona šećera od čega 70.000 tona iz korijena šećerne repe, a 45.000 do 50.000 tona iz trske. Osim proizvodnje šećera, tržištu će ponuditi 27.000 tona melase i 70.000 tona presanih repnih rezanaca.

U 2014. godini Tvornica šećera Osijek d.o.o. ugovorila je proizvodnju šećerne repe u Republici Hrvatskoj na površini od 7.000 ha, u Mađarskoj na 1.500 ha, a u Vojvodini na 500 ha. Očekuje se da će biti prerađeno više od 550.000 tona korijena šećerne repe.

Vrlo niska cijena šećera, smanjena proizvodna kvota, sve teži uvjeti poslovanja odrazili su se i na poslovanje Tvornice šećera Osijek d.o.o.. Danas su šećerane prisiljene šećer prodavati daleko ispod proizvodne cijene i poslovati ispod granice rentabilnosti.

Tijekom 2014. godine očekuju se dobri proizvodni rezultati i uz prosječan urod od 50 do 55 t/ha bit će prerađeno oko 550.000 tona korijena šećerne repe. Uz prosječnu digestiju od 16% cijena korijena šećerne repe najvjerojatnije će se kretati oko 230 kn/t.

8.4. Industrija ulja

Tijekom 2014. godine Tvornica ulja Čepin otkupila je i preradila 40.000 tona uljane repice po cijeni od 2,30 kn/kg te planira svu ugovorenu proizvodnju suncokreta od 15.500 ha otkupiti. S obzirom kako je ova godina pogodovala proizvodnji suncokreta, očekuje se prinos od 3 do 4 t/ha, odnosno otkup od 65.000 do 70.000 tona.

Pad cijena uljarica na svjetskom tržištu vrlo vjerojatno će utjecati na visinu otkupne cijene koja se u zemljama okruženja kreće od 1,7 do 1,8 kn/kg za suncokret standardne kvalitete (4% uljnost, 9% vlage i 2% primjese).

Žetva suncokreta ranih sorti započela je 24. kolovoza 2014. godine, a najveći intenzitet skidanja usjeva očekuje se početkom mjeseca rujna 2014. godine.

8.5. Industrija stočne hrane

Na području Županije proizvodnjom industrijske stočne hrane, tijekom 2013. godine, bavilo se sedam tvornica i mješaonica stočne hrane s ukupnim kapacitetom godišnje proizvodnje od 344.000 tona.

Unazad nekoliko godina proizvodnja stočne hrane pokazuje tendenciju pada uzrokovanu prije svega slabom kupovnom moći potrošača i nestabilnim tržištem stoke zbog uvoza jeftinijeg mesa i stoke, što dovodi do smanjena brojnog stanja stoke u domećem uzgoju.

Privatizacijom velikih gospodarskih sustava na prostorima Županije i Istočne Hrvatske (Valpovo d.d., PP Orahovica, Vupik d.d. Vukovar) te otvaranjem u Belju d.d. Tvornice stočne hrane Darda, godišnjeg kapaciteta od 200.000 tona, Tvornice stočne hrane Vitalka Osijek (Žito d.o.o. Osijek) kapaciteta 80.000 tona, određeni broj tvornica stočne hrane se ugasio ili radi samo za vlastite potrebe, što ukazuje na smanjenje proizvodnje stočne hrane na ovim prostorima, smanjenje broja zaposlenih djelatnika te smanjene mogućnosti plasmana sirovina, odnosno žitarica i uljarica u industriji stočne hrane.

8.6. Ostala prerađivačka industrija

Područje Županije ima raznoliku prerađivačku industriju tako da osim, gore navedenih većih industrija značajno mjesto zauzimaju (po rezultatima i opsegu poslovanja) klaonička industrija, industrija mlijeka, proizvodnja vina i piva, prerada voća i povrća te konditorska industrija.

8.7. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Županije u 2013. godini

Prema podacima Financijske agencije na području Županije u 2013. godini bilo je:

- 214 tvrtki čija je osnovna djelatnost poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo,
- 65 tvrtki čija je osnovna djelatnost proizvodnja prehrambenih proizvoda i
- 17 tvrtki čija je osnovna djelatnost proizvodnja pića.

Tablica 21. Pregled broja tvrtki, broja zaposlenih i financijskih rezultata poslovanja u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, proizvodnji prehrambenih proizvoda i pića Županije u 2013. godini
financijski rezultati u tisućama kuna

Djelatnosti	Broj tvrtki		Ukupni prihod			
	2012.	2013.	2012.	2013.	Indeks	Udio %
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	201	214	5.710.866	5.631.097	98,6	25,2
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	72	65	2.207.700	2.326.960	105,4	10,4
C11 Proizvodnja pića	17	17	255.701	239.387	93,6	1,1
Ukupno sve djelatnosti	3.528	3.775	22.603.827	22.325.599	98,8	100

Djelatnosti	Dobit				Gubitak				Konsol. financ. rezultat
	2012.	2013.	Indeks	Udio %	2012.	2013.	Indeks	Udio %	
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	128.257	76.709	59,8	11,2	114.865	193.439	168,4	10,1	-116.730
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	121.211	96.914	80,0	14,1	334.085	52.597	15,7	2,8	44.317
C11 Proizvodnja pića	7.351	4.526	61,6	0,7	7.781	47.755	613,8	2,5	-43.229
Ukupno sve djelatnosti	622.521	686.120	110,2	100	1.938.797	1.911.888	98,6	100	-1.225.768

Djelatnosti	Investicije u dugotrajnu imovinu				Broj zaposlenih			
	2012.	2013.	Indeks	Udio %	2012.	2013.	Indeks	Udio %
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	365.874	492.775	134,7	26,3	4.446	4.599	103,4	12,8
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	61.325	110.358	180,0	5,9	3.125	3.083	98,7	8,6
C11 Proizvodnja pića	8.847	11.116	125,6	0,6	507	466	91,9	1,3
Ukupno sve djelatnosti	1.623.179	1.870.665	115,2	100	36.322	35.838	98,7	100

Djelatnosti	Prosječna mjesečna neto plaća				
	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4.164	4.187	4.760	4.876	4.883
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	4.294	3.894	4.074	4.029	3.916
C11 Proizvodnja pića	3.934	4.065	4.089	3.704	3.439
Ukupno sve djelatnosti	3.775	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo Županije prema podacima Financijske agencije u 2013. godini ostvarili su slabije poslovne rezultate u odnosu na 2012. godinu. Ukupan prihod ostvaren je u iznosu 5,6 milijardi kuna i manji je za 1,4% u odnosu na 2012. godinu. Smanjenje ukupnog prihoda treba tražiti prije svega u smanjenju proizvodnje, znatno nižem otkupu i cijenama poljoprivrednih proizvoda te nepovoljnim makro ekonomskim i tržišnim kretanjima u regiji i šire.

Proizvodnja prehrambenih proizvoda bilježi rast ukupnih prihoda za 5,4% koji su u 2013. godini iznosili 2,3 milijarde kuna, dok su ukupni prihodi kod proizvodnje pića smanjeni za 6,4% i u 2013. godini iznosili su 239,4 milijuna kuna.

Prema podacima iz tablice 21. vidljivo je da je ukupno gospodarstvo Županije tijekom 2013. godine poslovalo s negativnim rezultatom od 1,2 milijarde kuna. Tvrtke čija je osnovna djelatnost bila poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo također su ostvarile negativan financijski rezultat i to u iznosu od 116,7 milijuna kuna. Tvrtke čija je osnovna djelatnost bila proizvodnja prehrambenih proizvoda ostvarile su pozitivan financijski rezultat u iznosu od 44,3 milijuna kuna, a tvrtke čija je osnovna djelatnost bila proizvodnja pića ostvarile su negativan financijski rezultat u iznosu od 43,2 milijuna kuna.

Sve tri navedene djelatnosti u 2013. godini zabilježile su rast investicije u dugotrajnu imovinu u odnosu na 2012. godinu. Tako su u 2013. godini investicije tvrtki čija je osnovna djelatnost poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo porasle za 34,7% u odnosu na 2012. godinu i iznosile su 492,7 milijuna kuna, kod proizvodnje prehrambenih proizvoda investicije su rasle za 80% u odnosu na 2012. godinu i u 2013. godini iznosile su 110,4 milijuna kuna, dok su kod proizvodnje pića investicije porasle za 25,6% i iznosile su 11,1 milijun kuna.

9. TEKSTILNA I KOŽARSKA INDUSTRIJA

Tekstilna industrija (C13, C14 prema Nacionalnoj klasifikacijskoj djelatnosti 2007. - NKD 2007.) obuhvaća proizvodnju odjeće, rublja, gotovih tekstilnih proizvoda za kućanstvo, proizvodnju čarapa, trikotažnih odjevnih predmeta i proizvodnju geotekstila. Ne postoji primarna tekstilna i kožarska industrija u vidu prerade kože, predionice tekstilnih vlakana, proizvodnje konca, sagova i drugo. Prerada kože i srodnih proizvoda (C15) zastupljena je u šivanju i obradi kože te proizvodnji obuće.

U Županiji, prema podacima Financijske agencije o poslovanju poduzetnika u 2013. godini (tablica 20.) vidljivo je povećanje poduzetnika u prerađivačkoj industriji za 3% (474 poduzetnika) u odnosu na 2012. godinu, od čega je 14 tvrtki bilo registrirano za proizvodnju tekstila, 29 za proizvodnju odjeće i tri za proizvodnju kože i srodnih proizvoda.

Tvrtke ove industrijske grane ostvarile su u 2013. godini ukupan prihod od 142 milijuna kuna, što je za 32,1% više u odnosu na 2012. godinu. Povećanje ukupnih prihoda zabilježeno je u proizvodnji tekstila i proizvodnji odjeće, dok je u proizvodnji kože i srodnih proizvoda zabilježen pad ukupnih prihoda (tablica 22.).

Bez obzira na povećanje ukupnih prihoda, tvrtke koje su se bavile proizvodnjom tekstila i proizvodnjom odjeće ostvarile su negativan financijski rezultat za razliku od tvrtki koje su se bavile proizvodnjom kože i srodnih proizvoda.

Tablica 22. Broj tvrtki i financijski rezultati poslovanja u tekstilnoj i kožarskoj industriji Županije u 2013. godini

Djelatnost	Broj tvrtki	Indeks 2013/2012.	Ukupni prihod	Indeks 2013/2012.	Dobit	Indeks 2013/2012.	Gubitak	Indeks 2013/2012.	financijski rezultati u tisućama kuna
									Konsolidirani financijski rezultat
C Prerađivačka industrija	474	103,0	6.277.085	99,6	218.978	112,6	302.895	32,5	-83.917
C13 Proizvodnja tekstila	14	116,7	19.909	117,2	95	176,5	656	65,0	-561
C14 Proizvodnja odjeće	29	88,9	121.531	135,1	8.405	111,5	13.219	47,1	-4.814
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	3	100,0	555	97,8	89	2628,7	10	8,6	79

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Broj zaposlenih u 2013. godini povećan je u proizvodnji tekstila za 6,6% u odnosu na 2012. godinu, u proizvodnji kože i srodnih proizvoda ostao je na razini 2012. godine, a u proizvodnji odjeće vidljiv je pad broja zaposlenih za 10,5% (tablica 23.).

Sve tri grane ove prerađivačke industrije (proizvodnja tekstila, proizvodnja odjeće i prerada kože i srodnih proizvoda) u 2013. godini zabilježile su značajan pad investicija u dugotrajnu imovinu (tablica 23.).

Tablica 23. Broj zaposlenih i investicije u dugotrajnu imovinu u tekstilnoj i kožarskoj industriji u Županiji u 2013. godini

Djelatnost	Broj zaposlenih			Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
C13 Proizvodnja tekstila	81	106,6	0,2	11	16,4	0,0
C14 Proizvodnja odjeće	953	89,5	2,7	1.982	66,6	0,1
C15 Prerada kože i srodnih proizvoda	2	100,0	0,0	14	2,8	0,0
Ukupno gospodarstvo Županije	35.838	98,7	100,0	1.870.665	115,2	100,0

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 24. Prosječna mjesečna neto plaća u tekstilnoj i kožarskoj industriji u Županiji od 2009. do 2013. godine

Djelatnost	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
C13 Proizvodnja tekstila	4.004	3.365	3.292	3.202	3.034
C14 Proizvodnja odjeće	2.753	2.596	2.670	2.883	2.825
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	793	1.172	2.190	3.431	3.615
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U proizvodnji tekstila prosječna mjesečna neto plaća u 2013. godini iznosila je 3.034 kune i bila je za 5,2% manja u odnosu na 2012. godinu, u proizvodnji odjeće ona je iznosila 2.825 kuna i za 2% bila je manja u odnosu na 2012. godinu, a u proizvodnji kože i srodnih proizvoda 3.615 kuna, odnosno 5,4% više u odnosu na 2012. godinu. U 2013. godini prosječna mjesečna neto plaća u ukupnom gospodarstvu Županije iznosila je 4.000 kuna (tablica 24.).

Veliki broj tvrtki u tekstilnoj industriji je pred stečajem ili su smanjile intenzitet proizvodnje zbog jeftinih gotovih tekstilnih proizvoda iz uvoza.

Inicijativom samih poduzetnika u 2013. godini u Grupaciji tekstilno-odjevne industrije usvojen je dokument "Stanje u sektoru i prijedlozi mjera za zadržavanje zaposlenosti i održivi razvoj". Aktivnosti koje sadrži navedeni dokument planiraju se provesti u dvije faze. Prva faza obuhvaća provođenje mjera kojima bi se trebala očuvati zaposlenost, postići bolja likvidnost te uz mobilizaciju svih proizvodnih resursa osnažiti izvoz. U drugoj fazi provodile bi se mjere okrenute dugoročnom tržišnom repozicioniranju, odnosno traženju niša u kojima je moguće ostvariti veću dodanu vrijednost i na taj način sačuvati zdravu jezgru ove grupacije. Osnovan je i klaster konkurentnosti industrije tekstila, kože i obuće pri Ministarstvu gospodarstva.

Međutim, i poduzetnici, ali i zaposlenici očekuju da će Industrijska strategija Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. na konkretniji način, u odnosu na neke prethodne projekte pristupiti rješavanju problema s kojima se suočavaju tekstilno-odjevna te industrija kože i obuće.

Značajan problem je i nepovoljna kvalifikacijska i demografska struktura, odnosno nefleksibilna radna snaga. Naime, tekstilno-odjevna i kožarsko-obućarska industrija uglavnom zapošljava NKV žensku radnu snagu prosječne životne dobi iznad 45 godina. U proizvodnji odjeće 87% su žene, proizvodnji kože i obuće 79%, a proizvodnji tekstila 70%. To je možda dijelom i razlog ispod prosječnih plaća, pogotovo u proizvodnji tekstilno-odjevnog asortimana.

10. PRERADA DRVA, PROIZVODI OD DRVA I PLUTA, OSIM NAMJEŠTAJA I PROIZVODNJA NAMJEŠTAJA

Drvoprerađivačka industrija tradicionalno je izvozno orijentirana, radno intenzivna grana industrije koja zauzima značajno mjesto u gospodarstvu Županije. Na području Županije postoje kapaciteti za proizvodnju piljene građe, građevinskih elemenata od drva, građevinske stolarije, parketa, ambalaže od drva, kuhinjskog i ostalog namještaja, te drugih proizvoda od drva.

Prema podacima Financijske agencije u 2013. godini tvrtke čija je osnovna djelatnost prerada drva i pluta, osim namještaja unatoč rastu ukupnih prihoda za 10,3% u odnosu na 2012. godinu, ostvarile su negativan financijski rezultat u iznosu 3 milijuna kuna, dok su tvrtke proizvodnje namještaja zabilježila pad ukupnih prihoda za 25,1% i ostvarile negativan financijski rezultat u iznosu 39,6 milijuna kuna (tablica 25.).

Tablica 25. Broj tvrtki i financijski rezultati poslovanja prerade drva, proizvoda od drva i pluta, osim namještaja i proizvodnje namještaja u Županiji u 2013. godini

financijski rezultati u tisućama kuna

Djelatnost	Broj tvrtki	Ukupni prihod	Indeks 2013/2012.	Dobit	Indeks 2013/2012.	Gubitak	Indeks 2013/2012.	Konsolidirani financijski rezultat
C Prerađivačka industrija	474	6.277.085	99,6	218.978	112,6	302.895	32,5	-83.917
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	55	334.545	110,3	14.827	112,2	17.876	63,1	-3.049
C31 Proizvodnja namještaja	26	130.209	74,9	3.812	124,7	43.409	101,4	-39.597

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U tvrtkama drvne i industrije namještaja u 2013. godini bilo je 1.463 zaposlenih, što je za 2% manje u odnosu na 2012. godinu. Investicije u dugotrajnu imovinu u 2013. godini smanjene su za 40% i iznosile su 12,8 milijuna kuna (tablica 26.).

Tablica 26. Broj zaposlenih i investicije u dugotrajnu imovinu prerade drva, proizvoda od drva i pluta, osim namještaja i proizvodnje namještaja u Županiji u 2013. godini

Djelatnost	Broj zaposlenih			Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	737	99,5	2,1	9.133	52,9	0,5
C31 Proizvodnja namještaja	726	96,8	2,0	3.667	86,0	0,2
Ukupno prerada drva i namještaj	1.463	98,1	4,1	12.801	59,5	0,7

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u Županiji u 2013. godini u proizvodnji namještaja i prerade drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja bila je ispod prosječne mjesečne neto plaće u ukupnom gospodarstvu Županije i iznosila je 2.868 kuna, a u proizvodnji namještaja ona je iznosila 2.267 kuna (tablica 27.).

Tablica 27. Prosječna mjesečna neto plaća prerade drva, proizvoda od drva i pluta, osim namještaja i proizvodnja namještaja u Županiji za razdoblje od 2009. do 2013. godine

Djelatnost	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	2.554	2.537	2.606	2.825	2.868
C31 Proizvodnja namještaja	2.707	2.669	2.839	2.713	2.267
Ukupno prerada drva i namještaj	3.775	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 28. Izvoz i uvoz prerade drva, proizvoda od drva i pluta, osim namještaja i proizvodnje namještaja u Županiji u 2013. godini (prema podacima godišnjih financijskih izvještaja) iznos u tisućama kuna

Djelatnost	Izvoz			Uvoz			Saldo		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	182.644	117,0	5,6	5.415	91,9	0,3%	177.230	117,9	14,8
C31 Proizvodnja namještaja	73.494	58,7	2,3	6.741	56,3	0,3%	66.753	58,9	5,6
Ukupno gospodarstvo Županije	3.255.423	92,5	100,0	2.057.591	105,5	100%	1.197.832	76,4	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U ukupnom izvozu gospodarstva Županije u 2013. godini tvrtke čija je osnovna djelatnost bila prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja i proizvodnja namještaja sudjelovale su s 8% i ostvarile su ukupan izvoz u vrijednosti 256,1 milijun kuna. Ujedno su ostvarile pozitivan saldo razmjene u iznosu od 244 milijuna kuna. Tvrtke čija je osnovna djelatnost prerada drva i proizvodnja proizvoda od drva i pluta, osim namještaja u 2013. godini povećale su izvoz za 17% u odnosu na

2012. i u 2013. godini on je iznosio 182,6 milijuna kuna, dok je proizvodnja namještaja smanjila izvoz za 41,3% i u 2013. godini on je iznosio 73,5 milijuna kuna. Glavna izvozna tržišta drveno prerađivačkog sektora su Njemačka, Italija i Austrija.

Proizvodnja masivnog parketa i namještaja dva su glavna proizvoda na kojima domaća drvena industrija treba temeljiti svoje buduće planove za veći i uspješniji prodor na strana tržišta.

11. PROIZVODNJA PAPIRA, PROIZVODA OD PAPIRA I TISKANJE

Prema Nacionalnoj klasifikacijskoj djelatnosti - NKD 2007. djelatnost C17 obuhvaća proizvodnju papira i proizvoda od papira, a djelatnost C18 tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa. Poduzeća ovih djelatnosti u Županiji proizvode sljedeće proizvode: celulozu, papir i karton, proizvode od papira i kartona, robu za kućanstvo i higijenu, uredski materijal od papira, tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa (tiskanje novina, usluge pripreme za tisak i objavljivanje, knjigoveške i srodne usluge te umnožavanje snimljenih zapisa).

Prema podacima Financijske agencije o poslovanju poduzetnika u 2013. godini u Županiji godišnje financijske izvještaje predao je 41 poduzetnik čija je osnovna djelatnost bila proizvodnja papira i proizvoda od papira te tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa. U 2013. godini tvrtke čija je osnovna djelatnost bila proizvodnja papira i proizvoda od papira ostvarile su ukupne prihode u iznosu 516,5 milijuna kuna (23,7% manje u odnosu na 2012. godinu), dobit u iznosu 377.000 kuna, što je za 30,1% više u odnosu na 2012. godinu, dok je gubitak smanjen za čak 94,7% u odnosu na 2012. godinu.

Tvrtke čija je osnovna djelatnost bila tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa ostvarile su u 2013. godini ukupne prihode u iznosu 35,9 milijuna kuna (4,4% manje u odnosu na 2012. godinu), dobit u iznosu 2,2 milijuna kuna, koja je za 31,3% bila manja u odnosu na 2012. godinu te gubitak od 2,6 milijuna kuna, što je za 78,1% više u odnosu na 2012. godinu (tablica 29.).

Tablica 29. Broj tvrtki i financijski rezultati poslovanja proizvodnje papira i proizvoda od papira te tiskanja i umnožavanja snimljenih zapisa u Županiji u 2013. godini
financijski rezultati u tisućama kuna

Djelatnost	Broj tvrtki	Ukupni prihod	Indeks 2013/2012.	Dobit	Indeks 2013/2012.	Gubitak	Indeks 2013/2012.	Konsolidirani financijski rezultat
C Prerađivačka industrija	474	6.277.085	99,6	218.978	112,6	302.895	32,5	-83.917
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	12	516.450	76,3	377	130,1	20.859	5,3	-20.482
C18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	29	35.876	95,6	2.204	68,7	2.633	178,1	-428
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	22.325.599	98,8	686.120	110,2	1.911.888	98,6	-1.225.768

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Broj zaposlenih u djelatnosti proizvodnje papira i proizvoda od papira u 2013. godini smanjio se za 40,6% u odnosu na 2012. godinu, a u djelatnosti tiskanja i umnožavanja snimljenih zapisa za 0,7%.

Investicije u dugotrajnu imovinu proizvodnje papira i proizvoda od papira u 2013. godini povećale su se za 27,5% u odnosu na 2012. godinu, a kod djelatnosti tiskanja i umnožavanja snimljenih zapisa povećale su se za šest puta (tablica 30.).

Tablica 30. Broj zaposlenih i investicije u dugotrajnu imovinu u proizvodnji papira i proizvoda od papira, tiskanju i umnožavanju snimljenih zapisa u Županiji u 2013. godini

Djelatnost	Broj zaposlenih			Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	529	59,4	1,5	53.856	127,5	2,9
C18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	135	99,3	0,4	1.110	613,9	0,1
Ukupno gospodarstvo Županije	35.838	98,7	100,0	1.870.665	115,2	100,0

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prosječna mjesečna neto plaća u djelatnosti proizvodnja papira i proizvoda od papira u 2013. godini iznosila je 4.880 kuna, što je za 4,6% više u odnosu na 2012. godinu, a za 22% bila je veća u odnosu na prosječnu mjesečnu neto plaću u ukupnom gospodarstvu Županije. U djelatnosti tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa prosječna mjesečna neto plaća iznosila je 3.993 kune, što je za 5,7% više u odnosu na 2012. godinu (tablica 31.).

Tablica 31. Prosječna mjesečna neto plaća u proizvodnji papira i proizvoda od papira, tiskanju i umnožavanju snimljenih zapisa u Županiji od 2009. do 2013. godine

Djelatnost	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	3.837	4.175	4.066	4.667	4.880
C18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	3.360	3.317	3.652	3.777	3.993
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 32. Izvoz i uvoz proizvodnje papira i proizvoda od papira, tiskanju i umnožavanju snimljenih zapisa u Županiji u 2013. godini (prema podacima godišnjih financijskih izvještaja)
iznos u tisućama kuna

Djelatnost	Izvoz			Uvoz			Saldo		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	278.830	73,4	8,6	192.630	131,5	9,4	86.200	37,0	7,2
C18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1.665	55,8	0,1	476	183X	0,0	1.189	39,9	0,1
Ukupno gospodarstvo Županije	3.255.423	92,5	100,0	2.057.591	105,5	100,0	1.197.832	76,4	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2013. godini promatrane djelatnosti ostvarile su izvoz u iznosu 280,5 milijuna kuna, dok je uvoz iznosio 193,1 milijun kuna te je ostvareni pozitivan saldo u iznosu 87,3 milijuna kuna (tablica 32.).

12. METALOPRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA I STROJOGRADNJA

Prema podacima Financijske agencije u Županiji su djelatnosti proizvodnja metala (C24) i proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme (C25) u 2013. godini bile zastupljene sa 65 tvrtki, od čega su dvije tvrtke imale osnovnu djelatnost proizvodnju metala i 63 tvrtke proizvodnju gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme (tablica 33.).

U proizvodnji metala u 2013. godini ostvaren je ukupni prihod u iznosu 15,4 milijuna kuna i bio je za 1% veći u odnosu na 2012. godinu. Dobit ove djelatnosti u 2013. godini iznosila je 46.000 kuna i u odnosu na 2012. godinu smanjila se za čak 71,9%, dok je gubitak u 2013. godini iznosio 3,3 milijuna kuna, tako da je ostvaren negativan financijski rezultat u iznosu 3,2 milijuna kuna.

U proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme ukupni prihod u 2013. godini iznosio je 302,8 milijuna kuna i bio je za 1,9% veći u odnosu na 2012. godinu. Pri tome se povećala i dobit za 47,1% u odnosu na 2012. godinu i iznosila je 14,3 milijuna kuna, dok je gubitak iznosio 36,1 milijun kuna i bio je za 42,6% veći u odnosu na 2012. godinu što je rezultiralo negativan financijski rezultat u iznosu od 21,8 milijuna kuna.

Tablica 33. Broj tvrtki i financijski rezultati poslovanja metaloprerađivačke industrije Županije u 2013. godini

Djelatnost	Broj tvrtki	Ukupni prihod	Indeks 2013/2012.	Dobit	financijski rezultati u tisućama kuna			
					Indeks 2013/2012.	Gubitak	Indeks 2013/2012.	Konsolidirani financijski rezultat
C Prerađivačka industrija	474	6.277.085	99,6	218.978	112,6	302.895	32,5	-83.917
C24 Proizvodnja metala	3	15.433	101,0	46	28,1	3.284	-	-3.238
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	62	302.838	101,9	14.252	147,1	36.055	142,6	-21.803
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	22.325.599	98,8	686.120	110,2	1.911.888	98,6	-1.225.768

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U proizvodnji metala u 2013. godini bilo je 100 zaposlenih, što je za 1% manje u odnosu na 2012. godinu, dok se u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme broj zaposlenih povećao za 7% i u 2013. godini je iznosio 866. Investicije u dugotrajnu imovinu u proizvodnji metala iznosile su samo 18.000 kuna, a u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme 7 milijuna kuna i bile su za 2,3 puta veće u odnosu na 2012. godinu (tablica 34.).

Tablica 34. Broj zaposlenih i investicije u dugotrajnu imovinu u metaloprerađivačkoj industriji u Županiji u 2013. godini

Djelatnost	Broj zaposlenih			Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
C24 Proizvodnja metala	100	99,0	0,3	18	300	0,0
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	866	107,0	2,4	7.037	238,7	0,4
Ukupno gospodarstvo Županije	35.838	98,7	100,0	1.870.665	115,2	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prema podacima Financijske agencije prosječna mjesečna neto plaća u proizvodnji metala u 2013. godini iznosila je 4.038 kuna i bila je za 8,7% veća u odnosu na 2012. godinu, dok je u proizvodnji gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme iznosila 3.588 kuna, što je za 22% više u odnosu na 2012. godinu (tablica 35.).

Tablica 35. Prosječna mjesečna neto plaća u metaloprerađivačkoj industriji od 2009. do 2013. godine

Djelatnost	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
C24 Proizvodnja metala	4.343	4.093	4.234	3.715	4.038
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	3.212	3.303	3.535	2.944	3.588
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tvrtke čija je osnovna djelatnost bila metaloprerađivačka industrija u 2013. godini ostvarile su 118,8 milijuna kuna izvoza što je 3,7% ukupnog izvoza gospodarstva Županije, dok je uvoz iznosio 52,1 milijun kuna te je ostvaren pozitivan saldo razmjene u iznosu od 66,7 milijuna kuna (tablica 36.).

Tablica 36. Izvoz i uvoz metaloprerađivačke industrije u Županiji u 2013. godini (prema podacima godišnjih financijskih izvještaja)

iznos u tisućama kuna

Djelatnost	Izvoz			Uvoz			Saldo		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
C24 Proizvodnja metala	5.180	129,1	0,2	370	-	0,0	4.810	119,9	0,4
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	113.675	92,8	3,5	51.748	106,5	2,5	61.927	83,9	5,2
Ukupno gospodarstvo Županije	3.255.423	92,5	100,0	2.057.591	105,5	100,0	1.197.832	76,4	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U djelatnosti proizvodnje strojeva i uređaja u 2013. godini godišnje financijske izvještaje o poslovanju predalo je 29 tvrtki (tablica 37.).

Ukupni prihodi tvrtki čija je osnovna djelatnost bila proizvodnja strojeva i uređaja u 2013. godini porasli su za 5,7% u odnosu na 2012. godine i iznosili su 732,3 milijuna kuna. Dobit je iznosila 27,1 milijun kuna, a gubitak 10,5 milijuna kuna, što znači da je ostvaren pozitivan financijski rezultat u iznosu od 16,7 milijuna kuna (tablica 37.).

Tablica 37. Broj tvrtki i financijski rezultati poslovanja u proizvodnji strojeva i uređaja u Županiji u 2013. godini

financijski rezultati u tisućama kuna

Djelatnost	Broj tvrtki	Ukupni prihod	Indeks 2013/2012.	Dobit	Indeks 2013/2012.	Gubitak	Indeks 2013/2012.	Konsolidirani financijski rezultat
C Prerađivačka industrija	474	6.277.085	99,6	218.978	112,6	302.895	32,5	-83.917
C28 Proizvodnja strojeva i uređaja	29	732.307	105,7	27.180	262,8	10.496	114,4	16.684
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	22.325.599	98,8	686.120	110,2	1.911.888	98,6	-1.225.768

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U proizvodnji strojeva i uređaja u 2013. godini zabilježen je pad broja zaposlenih za 0,8% u odnosu na 2012. godinu, a investicije u dugotrajnu imovinu smanjene su za 52,6% i iznosile su 23,1 milijun kuna (tablica 38.).

Tablica 38. Broj zaposlenih i investicije u dugotrajnu imovinu u proizvodnji strojeva i uređaja u Županiji u 2013. godini

Djelatnost	Broj zaposlenih			Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)		
	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %
C28 Proizvodnja strojeva i uređaja	956	99,2	2,7	23.120	47,4	1,2
Ukupno gospodarstvo Županije	35.838	98,7	100,0	1.870.665	115,2	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U proizvodnji strojeva i uređaja u 2013. godini zabilježen je rast prosječne mjesečne neto plaće za 6% u odnosu na 2012. godinu, koja je iznosila 4.523 kune (tablica 39.).

Tablica 39. Prosječna mjesečna neto plaća u proizvodnji strojeva i uređaja u Županiji od 2009. do 2013. godine

Djelatnost	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
C28 Proizvodnja strojeva i uređaja	3.742	3.507	4.598	4.265	4.523
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Proizvodnja strojeva jedna je od važnijih izvoznih djelatnosti Županije, koja je u ukupnom izvozu sudjelovala s 20,3%. U 2013. godini izvoz je iznosio 662,5 milijuna kuna, što je za 8,3% više u odnosu na 2012. godinu, dok je uvoz iznosio 26,4 milijuna kuna, odnosno 29,9% manje u odnosu na 2012. godinu, pri čemu je ostvaren pozitivan saldo razmjene u iznosu 636,1 milijun kuna (tablica 40.).

Najveći problem u metalnoj industriji je nedostatak sirovina dok je izvoz nedovoljan za pokrivanje troškova uvoza. Tvrtke u metalnoj industriji mogu opstati na svjetskom tržištu ukoliko se uspiju prilagoditi modernim trendovima u metalnoj industriji u svijetu.

Tablica 40. Izvoz i uvoz proizvodnje strojeva i uređaja u Županiji u 2013. godini (prema podacima godišnjih financijskih izvještaja)

iznos u tisućama kuna

Djelatnost	Izvoz			Uvoz			Saldo		
	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %
C28 Proizvodnja strojeva i uređaja	662.470	108,3	20,3	26.409	70,1	1,3	636.061	110,8	53,1
Ukupno gospodarstvo Županije	3.255.423	92,5	100,0	2.057.591	105,5	100,0	1.197.832	76,4	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

13. KEMIJSKA INDUSTRIJA

Prema podacima Financijske agencije godišnje financijske izvještaje u 2013. godini predalo je 11 tvrtki čija je osnovna djelatnost bila proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (C20). Ukupni prihodi ove djelatnosti u 2013. godini povećani su za 7,3% u odnosu na 2012. godinu i iznosili su 742,1 milijun kuna. U 2013. godini ostvareno je povećanje dobiti u odnosu na 2012. godinu za 57,1% koja je iznosila 10,9 milijuna kuna, dok je gubitak iznosio 97.000 kuna, čime je ostvaren pozitivan financijski rezultat u iznosu od 10,9 milijuna kuna (tablica 41.).

Tablica 41. Broj tvrtki i financijski rezultati poslovanja u kemijskoj industriji u Županiji u 2013. godini

Djelatnost	Broj tvrtki	Ukupni prihod	Indeks 2013/2012.	Dobit	financijski rezultati u tisućama kuna			Konsolidirani financijski rezultat
					Indeks 2013/2012.	Gubitak	Indeks 2013/2012.	
C Prerađivačka industrija	474	6.277.085	99,6	218.978	112,6	302.895	32,5	-83.917
C20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	11	742.093	107,3	10.949	157,1	97	92,6	10.851
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	22.325.599	98,8	686.120	110,2	1.911.888	98,6	-1.225.768

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prosječan broj zaposlenih u 2013. godini u kemijskoj industriji bio je veći za 3% u odnosu na 2012. godinu. Investicije u dugotrajnu imovinu u kemijskoj industriji u 2013. godini dva puta su porasle u odnosu na 2012. godinu i iznosile su 27,1 milijun kuna (tablica 42.).

Tablica 42. Broj zaposlenih i investicije u dugotrajnu imovinu kemijskoj industriji u Županiji u 2013. godini

Djelatnost	Broj zaposlenih			Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
C20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	964	103,0	2,7	27.138	203,6	1,5
Ukupno gospodarstvo Županije	35.838	98,7	100,0	1.870.665	115,2	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prema podacima Financijske agencije prosječna mjesečna neto plaća zaposlenih u kemijskoj industriji u 2013. godini iznosila je 4.122 kune i bila je veća za 0,2% u odnosu na 2012. godinu (tablica 43.).

Tablica 43. Prosječna mjesečna neto plaća u kemijskoj industriji u Županiji od 2009. do 2013. godine

Djelatnost	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
C20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	3.841	3.969	4.049	4.112	4.122
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Kemijska industrija jedna je od važnijih izvoznih djelatnosti Županije. U 2013. godini izvoz ove djelatnosti iznosio je 336,8 milijuna kuna, što je za 11,3% više u odnosu na 2012. godinu i čini 10,3% ukupnog izvoza. Uvoz u 2013. godini iznosio je 293,1 milijun kuna što je za 3,4% više u odnosu na 2012. godinu, uz pozitivni saldo u iznosu od 43,6 milijuna kuna (tablica 44.).

Tablica 44. Izvoz i uvoz kemijske industrije u Županiji u 2013. godini (prema podacima godišnjih financijskih izvještaja)

Djelatnost	Izvoz			Uvoz			Saldo		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
C20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	336.762	111,3	10,3	293.115	103,4	14,2	43.647	226,8	3,6
Ukupno gospodarstvo Županije	3.255.423	92,5	100,0	2.057.591	105,5	100,0	1.197.832	76,4	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

14. INDUSTRIJA GRAĐEVINSKOG MATERIJALA

U industriji građevinskog materijala u 2013. godini povećan je broj tvrtki koje su predale godišnji financijski izvještaj o poslovanju s 23 na 25. U 2013. godini ukupni prihodi bili su manji za 15,7% u odnosu na 2012. godinu i iznosili su 524,7 milijuna kuna. Iako je dobit u 2013. godini bila 7,8 puta veća u odnosu na 2012. godinu, ostvaren je negativan financijski rezultat u iznosu 21,1 milijun kuna (tablica 45.).

Tablica 45. Broj tvrtki i financijski rezultati poslovanju u industriji građevinskog materijala u Županiji u 2013. godini

Djelatnost	Broj tvrtki	Ukupni prihod	Indeks 2013/2012.	Dobit	Indeks 2013/2012.	Gubitak	financijski rezultati u tisućama kuna	
							Indeks 2013/2012.	Konsolidirani financijski rezultat
C Prerađivačka industrija	474	6.277.085	99,6	218.978	112,6	302.895	32,5	-83.917
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	25	524.659	84,3	26.228	785,4	47.330	103,4	-21.102
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	22.325.599	98,8	686.120	110,2	1.911.888	98,6	-1.225.768

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U industriji građevinskog materijala u 2013. godini bilo je 682 zaposlena što je 0,7% više u odnosu na 2012. godinu. Investicije u dugotrajnu imovinu smanjene su za 45,7% u odnosu na 2012. godinu i iznosile su 13,7 milijuna kuna (tablica 46.).

Tablica 46. Broj zaposlenih i investicije u dugotrajnu imovinu u industriji građevinskog materijala u Županiji u 2013. godini

Djelatnost	Broj zaposlenih			Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)		
	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	682	100,7	1,9	13.737	54,3	0,7
Ukupno gospodarstvo Županije	35.838	98,7	100,0	1.870.665	115,2	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2013. godini prosječna mjesečna neto plaća bila je veća za 2,6% u odnosu na 2012. godinu i iznosila je 5.338 kunu, a u odnosu na prosječnu mjesečnu neto plaću u ukupnom gospodarstvu Županije bila je veća za 33,4% (tablica 47.).

Tablica 47. Prosječna mjesečna neto plaća u industriji građevinskog materijala u Županiji od 2009. do 2013. godine

Djelatnost	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	6.131	5.614	5.228	5.204	5.338
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada HGK Županijska komora Osijek

U 2013. godini ostvaren je izvoz u iznosu 147,5 milijuna kuna, što je za 0,8% manje u odnosu na 2012. godinu. Uvoz u iznosu od 84,8 milijuna kuna bio je manji za 10,7% u odnosu na 2012. godinu te je ostvaren pozitivan saldo razmjene u iznosu od 62,7 milijuna kuna. Industrija građevinskih materijala ostvarila je 4,5% ukupnog izvoza gospodarstva Županije (tablica 48.).

Tablica 48. Izvoz i uvoz industrije građevinskog materijala u Županiji u 2013. godini (prema podacima godišnjih financijskih izvještaja)

iznos u tisućama kuna

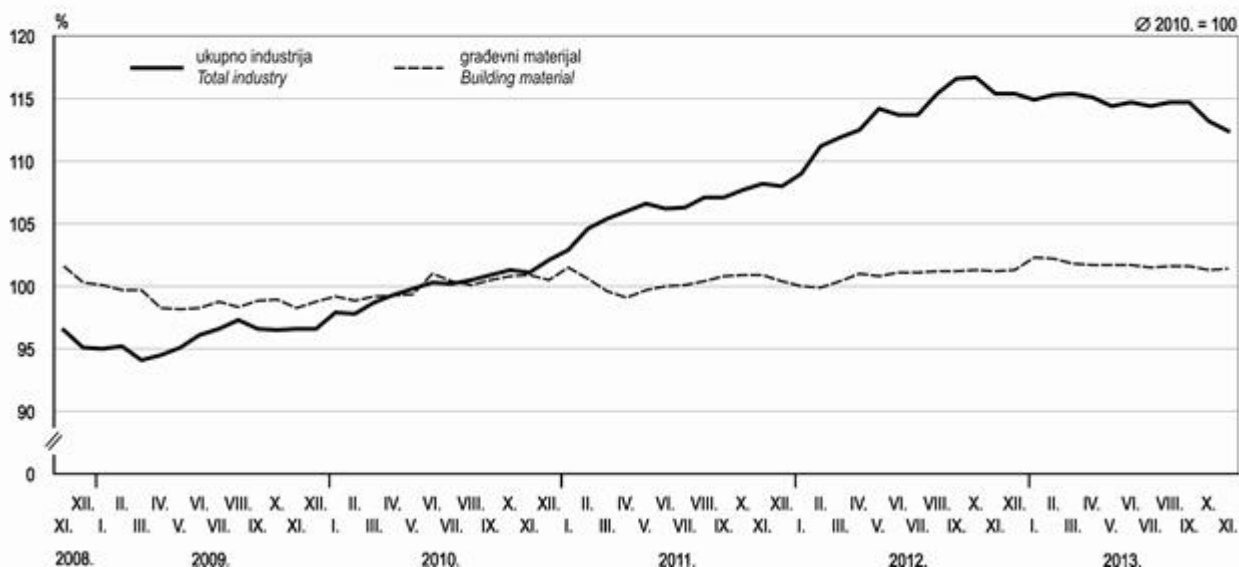
Djelatnost	Izvoz			Uvoz			Saldo		
	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	147.498	99,2	4,5	84.818	89,3	4,1	62.680	116,6	5,2
Ukupno gospodarstvo Županije	3.255.423	92,5	100	2.057.591	105,5	100	1.197.832	76,4	100

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku proizvođačke cijene građevnog materijala na domaćem tržištu u studenom 2013. godine u usporedbi s listopadom iste godine više su za 0,1%, a u odnosu na listopad 2012. godine niže su za 0,3%.

Grafikon 13. Indeks proizvođačkih cijena građevinskog materijala na domaćem tržištu od studenoga 2008. do studenoga 2013. godine

G-1. INDEKSI PROIZVOĐAČKIH CIJENA GRAĐEVNOG MATERIJALA NA DOMAĆEM TRŽIŠTU OD STUDENOGA 2008. DO STUDENOGA 2013.¹⁾
PRODUCER BUILDING MATERIAL PRICE INDICES ON DOMESTIC MARKET, NOVEMBER 2008 – NOVEMBER 2013¹⁾

Izvor: Državni zavod za statistiku

15. GRAĐEVINARSTVO

Godišnje financijske izvještaje o poslovanju poduzetnika u 2013. godini predala je 391 tvrtka čija je osnovna djelatnost građevinarstvo (F), što je 4,8% više tvrtki u odnosu na 2012. godinu. Ukupni prihodi ostvareni u ovoj djelatnosti iznosili su 2,3 milijarde kuna, što je za 12,9% manje u odnosu na 2012. godinu, dok su ukupni rashodi iznosili 2,6 milijardi kuna ili 15,9% manje u odnosu na 2012. godinu (tablica 49.).

Tablica 49. Broj tvrtki, ukupni prihodi i ukupni rashodi u građevinarstvu Županije u 2013. godini
 financijski rezultati u tisućama kuna

Djelatnost	Broj tvrtki		Ukupni prihodi			Ukupni rashodi		
	2012.	2013.	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
F Građevinarstvo	373	391	2.307.558	87,1	10,3	2.584.954	84,1	11,0
Ukupno gospodarstvo Županije	3.528	3.775	22.325.599	98,8	100,0	23.464.090	98,4	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Iako je dobit u 2013. godini bila za 97,7% veća u odnosu na 2012. godinu i iznosila je 126,9 milijuna kuna, a gubitak manji za 16% u odnosu na 2012. godinu, ostvaren je negativan financijski rezultat u iznosu 283,2 milijuna kuna (tablica 50.).

Tablica 50. Dobit i gubitak u građevinarstvu Županije u 2013. godini

financijski rezultati u tisućama kuna

Djelatnost	Dobit				Gubitak				Konsolidirani financijski rezultat
	2012.	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %	2012.	2013.	Indeks 2013/ 2012.	Udio u %	
F Građevinarstvo	64.192	126.916	197,7	18,5%	488.539	410.157	84,0	21,5	-283.241
Ukupno gospodarstvo Županije	622.521	686.120	110,2	100,0	1.938.797	1.911.888	98,6	100,0	-1.225.768

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U građevinarstvu je u 2013. godini bilo 4.925 zaposlenih, odnosno 18,6% manje u odnosu na 2012. godinu. Investicije u dugotrajnu imovinu smanjile su se za 71,6% u odnosu na 2012. godinu i iznosile su 57,8 milijuna kuna (tablica 51.).

Tablica 51. Broj zaposlenih i investicije u dugotrajnu imovinu u građevinarstvu Županije u 2013. godini

Djelatnost	Broj zaposlenih			Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)		
	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u %
F Građevinarstvo	4.925	81,4	13,7	57.832	28,4	3,1
Ukupno gospodarstvo Županije	35.838	98,7	100,0	1.870.665	115,2	100,0

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prosječna mjesečna neto plaća u građevinarstvu u 2013. godini smanjila se za 6,3% u odnosu na 2012. godini i iznosila je 3.711 kune (tablica 52.).

Tablica 52. Prosječna mjesečna neto plaća u građevinarstvu u Županiji od 2009. do 2013. godine

Djelatnost	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
F Građevinarstvo	3.854	3.868	4.009	3.960	3.711
Ukupno gospodarstvo Županije	3.775	3.744	3.912	3.997	4.000

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U Republici Hrvatskoj u 2013. godini stambeni fond smanjen je za 239 stanova, od čega u Županiji za 60 stanova (tablica 51.). Razlozi isključenja stanova iz stambenog fonda su rušenje radi gradnje novih građevina (87,5%), nezakonita gradnja (3,3%), dotrajalost i drugi razlozi (5,9%), prenamjena u nestambeni prostor ili spajanje dvaju ili više stanova u jedan stan (3,3%). Prosječna veličina tih stanova iznosila je 74,7 m², od čega su 63,2% bili dvosobni i trosobni stanovi.

Tablica 53. Broj i površina stanova isključenih iz stambenog fonda zbog rušenja ili iz drugih razloga

	Stanovi		Stanovi prema broju soba				
	Broj	Korisna Površina u m ²	1-sobni	2-sobni	3-sobni	4-sobni	5-sobni i višesobni
Republika Hrvatska	239	17.860	43	85	66	30	15
Županija	60	4.211	4	22	24	7	3

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U Županiji u 2013. godini izdana su odobrenja za građenje (novogradnja i dogradnja) za zgrade u ukupnoj površini od 83.206 m², što je za 66,7% manje u odnosu na 2012. godinu (250.302 m² u 2012. godini), od čega je 56,3% nestambenih i 43,6% stambenih zgrada (tablica 54.).

Tablica 54. Površina zgrada i stanova za koje su izdana odobrenja za građenje (novogradnja i dogradnja) u 2013. godini

	Zgrade						Stanovi	
	Ukupno		Stambene		Nestambene		Broj	Korisna površina, m ²
	Površina, m ²	Volumen, m ³	Površina, m ²	Volumen, m ³	Površina, m ²	Volumen, m ³		
Republika Hrvatska	1.730.362	6.276.785	999.924	2.964.661	730.438	3.312.124	7.744	733.322
Županija	83.206	398.366	36.280	109.549	46.926	288.817	237	25.622

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

16. PROMET

Županija se zbog svog geoprometnog položaja nalazi na raskrižju robnih tokova. Takav položaj Županije, tvrtkama čija je djelatnost prijevoz i skladištenje, pruža velike mogućnosti za razvoj, a samim tim i za razvoj gospodarstva u cjelini. Tome ide u prilog i otvaranje logističkog centra i stvaranje jedne od najvećih prijevoznčkih tvrtki u Republici Hrvatskoj, Ricardo d.o.o. Darda. Djelatnost skladištenja, transporta, distribucije te proizvodnja voća i prirodnog soka, uz stalno podizanje kvalitete, trajno je opredjeljenje ove tvrtke koja zahvaljujući financijskim rezultatima i poslovnoj politici značajnije investira u dugotrajnu imovinu. Krajem 2011. godine dovršena je gradnja distribucijsko-poslovnog kompleksa u skladu sa standardima čuvanja i manipulacije hrane. Tim projektom osnažili su tržišnu poziciju i ostvarili preduvjete za pružanje vrhunskih logističkih usluga prilagođenih svakom pojedinačnom zahtjevu, jer su smatrali da će se trend "outsourcinga" logističkih usluga nastaviti. Rješavanje kompleksnih zadataka i daljnji razvoj temeljili su se na prilagodbi i standardizaciji, ulaganju u zaposlenike i njihovu edukaciju te na cjelovitoj tehnološkoj i informatičkoj potpori. Vozni park tvrtke trenutno čini 120 vozničkih jedinica, od kojih je većina opremljena za prijevoz robe pod kontroliranim temperaturnim režimom i povezana satelitskim sustavom za praćenje.

Općenito stanje prometne infrastrukture u Županiji godinama ne zadovoljava potrebe aktualnog tržišta prijevoza te se godinama sustavno zanemaruje. Konstantno odgađanje kapitalnih prometnih investicija, dovelo je do stanja sve većeg zastoja, kako cestovnog, tako željezničkog, ali i vodnog prometnog toka. Jedna od mogućnosti kojom bi se otvorio prometni tok, svakako je i realizacija kapitalnih infrastrukturnih projekata, povlačenjem sredstava iz fondova Europske unije.

Nakon višemjesečnog zastoja nastavljeni su radovi na izgradnji južnog traka južne osječke obilaznice. Izvođač radova, tvrtka Osijek-Koteks d.d. Osijek, zbog poteškoća u poslovanju, zaustavila je radove, ali investitor Hrvatske ceste nisu raskidali ugovor, jer bi to dovelo do još većih problema i produžilo već probijene rokove. Nastavljena je izgradnja mosta preko rijeke Drave u Petrijevcima, u ukupnoj dužini 2.485 metara, koji će biti dio koridora Vc, odnosno preko njega će prelaziti brza cesta.

Državna cesta na potezu od Osijeka prema Zračnoj luci Osijek d.o.o. puštena je u promet nakon završetka prve trase radova. Cesta će do početka prosinca 2014. godine biti otvorena za sve korisnike Zračne luke Osijek d.o.o., kao i za stanovnike naselja Klisa. Trenutno su u tijeku radovi na tri kilometra druge trase ceste kroz Klisu, a koji bi prema najavama Hrvatskih cesta trebao biti završen i prije ugovorenog roka. Radovi na prvih pet i pol kilometara ceste od čvorišta Nemetin do Zračne luke Osijek d.o.o. su završeni, dok se rekonstrukcija dionice kroz Klisu nastavlja. Tranzitni će se promet preusmjeravati državnom cestom preko Sarvaša i Bijelog Brda i državnom cestom preko Dalja i Borova u smjeru Vukovara i obratno. Ukupno ulaganje u rekonstrukciju ceste iznosit će oko 10 milijuna kuna.

Prema podacima iz godišnjih financijskih izvještaja u 2013. godini, djelatnošću prijevoza i skladištenja u Županiji bavilo se 135 tvrtki, što je za dvije tvrtke manje u odnosu na 2012. godinu. Ukupni prihodi ostvareni u toj djelatnosti iznosili su 701 milijun kuna, što je za 22,3% više u odnosu na 2012. godinu. U tvrtkama čija je osnovna djelatnost prijevoz i skladištenje u 2013. godini bilo je 1.495 zaposlenih, što je 8,5% više u odnosu na 2012. godinu. Ostvarena dobit djelatnosti prijevoza i skladištenja u 2013. godini iznosila je 21 milijun kuna, što je 14,8% manje u odnosu na 2012. godinu. U 2013. godini gubitak ove djelatnosti iznosio je 15 milijuna kuna te je ostvaren pozitivan financijski rezultat u iznosu od 6 milijuna kuna (tablica 2.). Prosječna neto plaća po zaposlenom 2013. godini iznosila je 3.994 kune, što je za 5,4% manje u odnosu na 2012. godinu.

16.1. Cestovni promet

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Županiji ima 1.646 kilometra cesta, od čega 43 kilometra autocesta, 467 kilometara državnih, 649 kilometra županijskih i 486 kilometra lokalnih cesta. Prema istom izvoru u 2013. godini ukupno je registrirano 111.368 motornih vozila, što je 5% manje u odnosu na 2012. godinu kada je bilo 111.702 motorna vozila. Registrirana motorna vozila u Županiji čine 5,9% ukupno registriranih motornih vozila u Republici Hrvatskoj (tablica 55).

Tablica 55. Registrirana motorna vozila u Županiji i Republici Hrvatskoj

Motorna vozila	Županija			Indeks 2012/ 2011.	Indeks 2013/ 2012.	Republika Hrvatska 2013.	Udio Županije u RH u 2013. (u %)
	2011.	2012.	2013.				
Mopedi i motocikli	9.684	8.426	8.103	87	96	154.042	5,3
Osobna vozila	89.189	84.994	84.409	95	99	1.448.299	5,8
Autobusi	249	225	212	90	94	4789	4,4
Teretna vozila ¹	8.208	7.638	7.768	93	101	141.491	5,5
Ostala vozila ²	10.243	10.419	10.876	101	104	120.009	9,1
Ukupno	117.573	111.702	111.368	95	100	1.869.370	5,9

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada: HGK Županijska komora Osijek

¹ uključeni su tegljači

² uključeni su kombinirani automobili, radni strojevi, radna vozila i traktori

Tablica 56. Cestovni prijevoz robe u Županiji i Republici Hrvatskoj od 2008. do 2013. godine

	u tonama						
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	Indeks 2013/ 2012.
Republika Hrvatska	110.812	92.847	74.967	74.645	65.439	67.500	103
Županija	6.548	6.648	6.514	6.187	5.058	6.091	120
Udio Županije u RH u %	5,9	7,16	8,7	8,3	7,2	9,0	

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada: HGK Županijska komora Osijek

16.1.1. Cestovni teretni promet

Cestovni promet je i dalje najzastupljeniji oblik prijevoza tereta. U 2014. godini broj vozničkih jedinica u Županiji je u daljnjem opadanju, uz sve stariji vozni park. Posljednjih nekoliko godina svjetska recesija usporila je pozitivne trendove izmjene i osuvremenjivanja voznog parka, kako u svijetu, tako i kod nas.

Problemi su ostali isti, a jedan od najvećih su visoki troškovi prijevoznika, neusklađene cijene prijevoza na tržištu, koje s porastom cijena dijelova ili cijena naftnih derivata idu na teret samih prijevoznika. Troškovi "hladnog pogona" i dalje su visoki, iako ima pozitivnih promjena, kao što su ukidanje naplate parkiranja na carinskim terminalima, smanjenje naknada za registraciju teretnih i priključnih vozila. Cijene cestarina za teretna vozila na Hrvatskim autocestama su previsoke za

standarde hrvatskih prijevoznika, iako su ih Hrvatske autoceste raznim popustima pokušale stimulirati, kako bi što veći broj prijevoznika usmjerile na autoceste. Istovremeno, namjera je bila rasteretiti županijske i državne ceste te smanjiti negativni utjecaj na okoliš. Jedan od načina na koji se mogao ostvariti određeni popust bio je uzimanje trajnih naloga za ENC uređaje, ali samo za euro 5 vozila i samo prilikom uplata u određenim iznosima.

Osim velikih troškova i nelojalne konkurencije, dogodile su se i pozitivne promjene. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju nestala su ograničenja u smislu dozvola za teretni prijevoz, koje su prijevoznici morali imati za svaki prijelaz granice, a tvrtke koje se bave špedicijom preko elektronskih servisa Carinskih ispostava, preko aplikacija krenule su u elektronsku razmjenu potrebnih informacija, što je ubrzalo procedure i skratilo vrijeme čekanja. Dakle, ubrzavaju se procedure kontrola prolaska roba na granicama, kako unutar, tako i van granica Europske unije. Posebnim ugovorima ukinute su i dozvole prema Srbiji, ali neke od zemalja, kao što su Austrija i Italija, ipak su zadržale pravo na CEMT dozvole, ali samo u slučajevima kada se izlazi van granica Europske unije (prema Bosni i Hercegovini i Srbiji). Raspodjelu kritičnih CEMT dozvola vrši Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, a prema njihovom popisu u Županiji za 2014. godinu prijevoznici su dobili ukupno 34 CEMT dozvole. Od toga je izdano 6 CEMT dozvola koje vrijede na teritoriju Austrije, tri CEMT dozvole koje vrijede na teritoriju Italije, te 25 CEMT dozvola koje ne vrijede na teritoriju Italije niti Austrije. Udio CEMT dozvola prijevoznika iz Županije u Republici Hrvatskoj je manji od 5%.

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, temeljem praćenja kontigenta dozvola tijekom 2013. godine, utvrdilo je da je broj razmijenjenih navedenih dozvola manji od iskazanih potreba za prijevozom te su iste utvrđene kao kritične dozvole u međunarodnom cestovnom prijevozu tereta za 2014. godinu: CEMT dozvole, dozvole za Bosnu i Hercegovinu za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Bugarske dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Grčke dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Kazahstanske dozvole za prijevoz tereta u bilateralu i tranzitu, Poljske dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Rumunjske dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Slovenske dozvole za prijevoz tereta za/iz trećih zemalja (TD), Ukrajinske dozvole za prijevoz tereta u bilateralu i tranzitu za EURO 0 vozila, Ukrajinske dozvole za prijevoz tereta u bilateralu i tranzitu za minimalno EURO 2 vozila.

Hrvatska gospodarska komora Županijska komora Osijek u 2013. raspodjelila je ukupno 6.006 dozvola za međunarodni teretni prijevoz, koji se do 1. srpnja 2013. godine odnosio na prijevoz roba teretnim vozilima unutar i van granica Europske unije. Nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, dozvole su se izdavale samo za one zemlje koje nisu članice Europske unije ili treće zemlje. U odnosu na 2012. godinu izdano je 37% manje dozvola za teretni prijevoz, a u odnosu na 2011. godinu izdano je čak 65% manje dozvola. Najveći broj dozvola odnosio se na Srbiju, Njemačku, Italiju, Rumunjsku, Poljsku, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru. Hrvatska gospodarska komora Županijska komora Osijek do 3. rujna 2014. godine izdala je 855 dozvola.

16.1.2. Cestovni prijevoz putnika

U Županiji u 2013. godini registrirano je 212 autobusa, što je 5,7% autobusa manje u odnosu na 2012. godinu, što čini 4,4% u ukupnom broju registriranih autobusa u Republici Hrvatskoj, dok se broj autobusa u 2014. godini nije značajno mijenjao.

Osim sve zahtjevnijeg tržišta koje konstantno traži niže cijene prijevoza, a istodobno velika ulaganja u smislu modernizacije voznih parkova (E5, E6), konstantan problem je cijena prijevozničkih usluga u cestovnom putničkom prometu. Primijećen je sve manji broj prijevoznika koji se odlučuju koristiti neka druga goriva (lož ulje, plavi dizel), ali se istodobno otvaraju i neke druge mogućnosti, kao što su alternativna goriva - biodizel. Broj zahtjeva i obim poslova za izdavanje dozvola za putnički linijski prijevoz, kao i postupci usklađivanja voznih redova, što je predprestupak za dobivanje samih dozvola za linijski prijevoz putnika, a koje svake godine kao javnu ovlast provodi Hrvatska gospodarska komora Županijska komora Osijek, povećao se za nekoliko desetaka puta.

16.1.3. Gradski i prigradski promet

Tablica 57. Pregled prijevoza putnika u gradskom prijevozu

	2012.	2013.
Prijevoz putnika	10.906.000	10.824.000

Izvor: GPP d.o.o. Osijek; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Do kraja kolovoza 2014. godine, GPP d.o.o. Osijek koji je registriran kao poduzeće za linijski prijevoz putnika u gradskom i prigradskom prometu, prevezao je 5.670.618 putnika. Vozni park čine 28 tramvaja i 38 autobusa, ne računajući one vozne jedinice koje se nalaze u fazi otpisa - rashodovanja.

Pruga za nastavak tramvajske linije 1 (Zelena Polje-Višnjevac-Zelena Polje) kroz naselje Višnjevac te dalje do naselja Josipovac, do sada je izgrađena u dužini od 2.513 m od postojećeg tramvajskog okretišta prema Josipovcu, a vrijednost izvršenih radova iznosi 21 milijun kuna.

U okviru državne ceste D2 nastavljena je izgradnja južnog kolnika južne obilaznice od čvora Josipovac do Tenja u duljini od 12,1 km, kako bi se rasteretio teretni, ali i gradski i prigradski promet. Zbog problema s izvođačima radova, radovi su po nekoliko mjeseci više puta prekinuti, ali su opet nastavljeni te se završetak radova i otvorenje očekuje do kraja 2014. godine. Dionica obilaznice između čvorišta "Čepinska" i nadvožnjaka "Vinkovačka" zatvorena je na godinu dana, jer će tvrtka Cesting d.o.o. Osijek izvoditi radove na nadvožnjaku "Trpimirova". Ukupni radovi se procjenjuju na oko 280 milijuna kuna.

16.2. Željeznički promet

Prema namjeni, gospodarskom značenju, značenju koje imaju u međunarodnom i unutarnjem željezničkom prometu, načinu upravljanja i gospodarenja željezničkom infrastrukturom te planiranju njezina razvoja, željezničke pruge razvrstavaju se na:

1. pruge za međunarodni promet,
2. pruge za regionalni promet i
3. pruge za lokalni promet.

Djelatnost javnog prijevoza putnika i stvari roba u unutarnjem i međunarodnom prometu željezničkim prijevoznim sredstvima u nadležnosti je željezničkih prijevoznika koji se definiraju kao svaka domaća ili inozemna pravna osoba koja ima dozvolu za obavljanje usluga javnog prijevoza u željezničkom prijevozu i rješenje o sigurnosti izdano od mjerodavnog tijela. Kao upravitelj infrastrukture u Republici Hrvatskoj tvrtka HŽ Infrastruktura d.o.o. izgrađuje i investira u željezničku infrastrukturu, brine se o njenom održavanju i osuvremenjivanju, upravlja sustavom sigurnosti, osigurava pristup i dodjeljuje infrastrukturne kapacitete svim željezničkim prijevoznicima koji ispunjavaju zakonske uvjete, određuje pristojbe za korištenje infrastrukturnih kapaciteta, izrađuje i objavljuje vozni red te organizira i regulira željeznički prijevoz.

Na području Županije ukupno je 243,826 km pruga, od čega je 90,491 km pruge za međunarodni promet, 104,363 km pruge za regionalni promet i 48,972 km pruge za lokalni promet.

Tablica 58. Željeznički promet u Županiji od 2009. do 2013. godine

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Otputovali putnici (u tisućama)	1.026	995	1.063	1.082	927
Promet robe (u tisućama)					
Ukrcaj	462	412	337	325	243
Iskrcaj	504	423	424	454	529

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Veliki problem u poslovanju Hrvatskih željeznica je zastarjelost infrastrukture željezničkog prometa, kako doljnog tako i gornjeg postroja. Nedovoljna ulaganja u modernizaciju, infrastrukturu i praćenje navika i potreba putnika, rezultirali su padom prijevoza putnika, ali i padom iskrcaja roba.

16.3. Riječni promet

Kako cestovni, tako je i riječni promet Republike Hrvatske dio europskog prometnog sustava. Rijeka Drava ima status međunarodnog plovnog puta od ušća do Osijeka (23 km). S obzirom na međunarodne konvencije, gdje su definirani uvjeti koje plovni put mora zadovoljiti kako bi dobio takav status, potrebno je stalno ulagati u održavanje plovnog puta, što je i jedan od glavnih problema.

Tablica 59. Promet robe u lukama na unutarnjim plovnim putovima od 2009. do 2013. godine

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	Indeks 2013/ 2012.
Ukupno	660.728	656.710	595.250	695.932	619.350	89
Unutarnji promet	254.612	236.799	184.518	100.277	84.652	84
utovareno	128.239	142.058	93.275	49.799	42.326	85
istovareno	126.373	144.741	91.243	50.478	42.326	83
Međunarodni	406.116	369.911	410.732	595.655	534.698	90
utovareno	197.239	155.913	120.986	255.854	272.058	106
istovareno	208.877	213.998	289.746	339.801	262.640	77

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada: HGK Županijska komora Osijek

16.3.1. Luka Tranzit Osijek d.o.o.

Luka Tranzit Osijek d.o.o. (nastavno: Luka) u 2013. godini bilježi pad za 5,5% u odnosu na ukupne manipulacije iz 2012. godine. Do kraja kolovoza 2014. godine riječni pretovar u odnosu na isto razdoblje 2013. godine u porastu je za 17%, dok su ukupne manipulacije u padu za 6%. Razlog porasta pretovara u riječnom prometu do kraja kolovoza 2014. godine u odnosu na isto razdoblje 2013. godine nije porast količina roba u prometu, nego orijentacija naših korisnika na dopremu roba u prvom dijelu godine. Do kraja 2014. godine očekuje se i pad količina u riječnom pretovaru u odnosu na 2013. godinu. U 2014. godini realno je za očekivati pretovar od 260.000 tona. Razlozi ovakve realizacije su prije svega ukupni pad gospodarskih aktivnosti u našem okružju, a zatim izrazito loše stanje plovnosti u lučkom bazenu uzrokovano nanosima pijeska te dugogodišnje zanemarivanje tog problema od strane nadležnih institucija. Za Luku je od strane nadležnog inspektorata izdano rješenje o zabrani korištenja većim dijelom luke te obveza nadležne institucije o potrebi osiguranja adekvatnih dubina za plovidbu sukladno klasi plovnosti te međunarodnim obvezama.

Ova zabrana korištenja dovodi Luku na rub operativnih sposobnosti i kao takva predstavlja presedan u kojem se koncesionaru kojem država daje koncesiju za obavljanje lučkih djelatnosti u međunarodnoj riječnoj luci na međunarodnom plovnom putu, opravdano, a radi neadekvatnih dubina u lučkom akvatoriju, od strane države brani koristiti većim dijelom svojih kapaciteta, jer nadležne državne institucije ne poštuju važeće zakone.

Od ukupne manipulacije 80% poslova obavljaju članice unutar Nexe grupe d.d. Našice (Našicecement d.d. Našice, IGMA d.o.o. Koprivnica, Nexe beton d.o.o. Našice). Osim riječnog prekrcaja, značajne su količine pretovarene robe pristigle željeznicom (šljunak i agregati), koje čine oko 50% ukupnog pretovara. Količinski najzastupljenija roba pretovarena u riječnom prometu je troska, ugljen i željezo.

Tablica 60. Fizički obujam poslovanja Luke Tranzit Osijek d.o.o.

	2012.	2013.	I-VIII.2013.	I-VIII.2014.	Indeks I-VIII.2014/ I-VIII.2013.
Pretovar u riječnom prometu (u tisućama tona)	163.180	155.600	100.088	117.022	117
Ukupne manipulacije (u tisućama tona)	330.254	312.000	189.361	178.267	94

Izvor: Luka Tranzit Osijek; obrada: HGK Županijska komora Osijek

16.4. Zračni promet

Zračna luka Osijek d.o.o. međunarodna je zračna luka, koja se nalazi na državnoj cesti D2 Osijek - Vukovar, dvadeset km jugoistočno od centra Osijeka te 18 km zapadno od Vukovara. Ima jednu uzletno-sletnu stazu duljine 2.500 m i širine 45 m, stajanku za zrakoplove veličine 300x90 m s obilježene četiri pozicije za parkiranje zrakoplova tipa A319/320 i svu potrebnu opremu koja omogućava prihvat i otpremu zrakoplova maksimalne težine do 190 tona (npr. IL76), odnosno zrakoplova do uključivo VII vatrogasne kategorije. U određenim okolnostima moguć je prihvat i većih zrakoplova (B747-400 - cargo). Po svojim karakteristikama, Zračna luka Osijek d.o.o. ima kodnu oznaku 4D prema klasifikaciji ICAO-a.

Krajem 2013. godine kanadska tvrtka Intervistas izradila je studiju poslovnog razvoja Zračne luke Osijek d.o.o. koja sadržava prijedlog plana rada za uspostavu cargo logističkog centra te marketinšku studiju za područje Zračne luke Osijek d.o.o. te se prema njoj orijentira daljnji razvoj. Studijom je ustanovljeno da je London najinteresantnija destinacija za putnike iz našeg okruženja što se i potvrdilo uspostavljanjem redovne linije Ryanaira. U tijeku su pregovori za uspostavljanje redovnih linija prema njemačkim destinacijama. Razvoj Zračne luke Osijek d.o.o. u pravcu cargo i logističkog centra ići će postupno, najprije privlačenjem međunarodnih logističkih i špediterskih aktivnosti. Zračna luka Osijek d.o.o. nalazi se na pragu novog razvojnog razdoblja koje obilježavaju stalna ulaganja u modernizaciju opreme i proširenje putničke zgrade sukladno schengenskim zahtjevima te pored pružanja osnovnih usluga prihvata i otpreme zrakoplova, razvijaju se i sekundarne djelatnosti kao što su usluge skladištenja, cestovnog prijevoza, ugostiteljske, trgovinske i turističke usluge.

Tijekom 2014. godine zabilježen je značajan porast putničkog prometa na Zračnoj luci Osijek d.o.o. u usporedbi s prethodnim godinama. Do kraja kolovoza 2014. godine u usporedbi s istim razdobljem 2013. godine, putnički promet porastao je za više od šest puta (tablica 61.).

Tablica 61. Broj putnika i operacija zrakoplova na Zračnoj luci Osijek d.o.o.

			Broj putnika			Teret (u tonama)			Operacije zrakoplova		
			iskrc.	ukrc.	ukupno	istov.	utov.	ukupno	slijet.	polijet.	ukupno
I-VIII. 2014.	domaći	-redovni	2.857	3.048	5.905	0	0	0	188	189	377
		-neredovni	81	72	153	0	0	0	184	174	358
	međun.	-redovni	6.344	6.212	12.556	0	0	0	43	43	86
		-neredovni	217	180	397	0	0	0	71	81	152
		Ukupno	9.499	9.512	19.011	0	0	0	486	487	973
		Ostalo (MUP,HRZ)	0	0	0	0	0	0	30	29	59
	Ukupno	9.499	9.512	19.011	0	0	0	516	516	1.032	

I-VIII. 2013.	domaći	-redovni	1.189	1.253	2.442	0	0	0	24	24	48
		-neredovni	1	9	10	0	0	0	226	226	452
	međun.	-redovni	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		-neredovni	96	98	194	0	0	0	131	132	263
		Ukupno	1.286	1.360	2.646	0	0	0	381	382	763
		Ostalo (MUP,HRZ)	0	0	0	0	0	0	18	18	36
	Ukupno	1.286	1.360	2.646	0	0	0	399	400	799	
Indeks I-VIII.2014/ I-VIII.2013.	domaći	-redovni	240	243	242	0	0	0	783	788	785
		-neredovni	8.100	800	1.530	0	0	0	81	77	79
	međun.	-redovni	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		-neredovni	226	184	205	0	0	0	54	61	58
		Ukupno	739	699	718	0	0	0	128	127	128
		Ostalo (MUP,HRZ)	0	0	0	0	0	0	167	161	164
	Ukupno	739	699	718	0	0	0	129	129	129	

Izvor: Zračna luka Osijek

Kako već godinama postoji velika zainteresiranost putnika za domaćim letovima tijekom cijele godine, Zračna luka Osijek d.o.o. je u suradnji s resornim ministarstvom u rujnu 2013. godine pokrenula redovite linije iz Osijeka prema Zagrebu prema konceptu obveznosti obavljanja javne usluge zračnog prijevoza (Public Service Obligation - PSO), a u cilju unaprjeđenja gospodarskog i socijalnog razvoja grada Osijeka, Županije i Istočne Hrvatske. U ljetnom redu letenja (ljetno računanje vremena - od kraja ožujka do kraja listopada) pet puta tjedno se Osijek povezuje sa Zagrebom, a u zimskom redu letenja tri puta tjedno. Na ovim linijama lete zrakoplovi Embraer 120ER (30 putničkih mjesta) koje kroz ACMI sustav kompanija Trade Air iznajmljuje od mađarske zrakoplovne tvrtke Budapest Aircraft Service (BASE). Popunjenost ovih linija je zadovoljavajuća, no očekuje se porast broja putnika, jer se na ovaj način omogućuje povezivanje Osijeka preko Zagreba sa svim bitnim međunarodnim i domaćim destinacijama.

U ljetnom redu letenja nacionalna zrakoplovna tvrtka Croatia Airlines, zrakoplovima DASH8 Q400 (76 sjedala), povezuje jednom tjedno Osijek sa Splitom i jednom tjedno s Dubrovnikom.

Zračna luka Osijek d.o.o. uspjela je ponovno uspostaviti redovite međunarodne putničke linije u ljetnom redu letenja 2014. godine. Od kraja ožujka do studenog 2014. godine operira redovita putnička linija Ryanaira Osijek - London, dva puta tjedno, zrakoplovima B737-800 (189 sjedala). S obzirom na dobru popunjenost zrakoplova, ova linija je ugovorena i za sljedeće tri godine.

S aspekta robnog zračnog prijevoza (cargo promet) Zračna luka Osijek d.o.o. raspolaže skladišnim prostorom koji je podijeljen na javno skladište (560 m²) i carinsko skladište tipa A (1.120 m²). Unutar njega moguće je skladištenje svih vrsta roba koje ne zahtijevaju posebne uvjete. U sklopu cargo terminala nalazi se i kamionski terminal. Zbog cjelokupnog gospodarskog stanja i nedostatka robe koja bi se prevozila zračnim putem, trenutno se skladišni prostor iznajmljuje tvrtki Ricardo d.o.o. Darda koja ga koristi za svoju robu, a u sklopu redovnih putničkih linija povremeno se prevoze manje količine robe.

Osim redovnog prometa, Zračna luka Osijek d.o.o. prihvaća i charter letove i letove poslovne i generalne avijacije te svojim individualnim pristupom svakom korisniku omogućuje kvalitetnu i brzu uslugu.

Pored putničkog i teretnog prometa, na Zračnoj luci Osijek d.o.o. obavlja se i školovanje pilota domaćih i stranih avioprijevoznika te tehnička slijetanja u svrhu uzimanja goriva.

17. TURIZAM

Osječko-baranjska županija kontinentalna je županija smještena u Panonskoj nizini na sjeveroistoku Republike Hrvatske između rijeka Save, Drave i Dunava, graniči s Mađarskom i Srbijom, te pripada Euroregiji Dunav-Drava-Sava i kao takva svojim položajem povezana je Euroregionalnom suradnjom s drugim regijama koje dotiče rijeka Dunav. Slikovit ravničarski kraj, šume, blagi brežuljci, ribnjaci, vodeni tokovi, kao i močvarna područja daju joj prepoznatljivu i privlačnu turističku sliku.

Turizam Županije, zahvaljujući prirodnoj i kulturnoj raznolikosti te izdašnosti i ekološkoj očuvanosti prirodnih resursa, posljednjih godina dobiva sve više na značaju. Park prirode "Kopački rit", termalni izvori, vinske ceste i obiteljska poljoprivredna gospodarstva, koja uz usluge smještaja posjetiteljima pružaju poznate gastronomske užitke i odaju duh tradicijskog seoskog života, glavne su okosnice razvoja turizma.

U Županiji prema podacima Financijske agencije u 2013. godine 214 tvrtki imalo je osnovu djelatnost pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane. U 2013. godini u ovoj djelatnosti bilo je zaposleno 999 djelatnika, odnosno 22,9% više u odnosu na 2012. godinu (tablica 2.). Prosječna mjesečna neto plaća isplaćena u ovoj djelatnosti u 2013. godini iznosila je 2.720 kuna, što je 3,7% manje u odnosu na 2012. godinu (tablica 12).

Ukupni prihodi u 2013. godini iznosili su 177 milijuna kuna i za 37,4% bili su veći u odnosu na 2012. godinu, što čini 0,8% ukupnih prihoda gospodarstva Županije. Dobit je u 2013. godini iznosila 11 milijuna kuna i 5,8 puta bila je veća u odnosu na 2012. godinu, dok je gubitak iznosio 30 milijuna kuna i 24,2% bio je manji u odnosu na 2012. godinu (tablica 2.).

17.1. Smještajni kapaciteti

Postojeći smještajni kapaciteti uglavnom su vezani za gradove Osijek, Donji Miholjac, Đakovo, Našice i Belišće te općine Bilje, Bizovac, Kneževi Vinogradi, Draž i Erdut.

Na području Županije registrirano je 100-tinjak subjekata (obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrti, trgovačka društva, objekti u domaćinstvu, udruge, javne ustanove) koje se bave seoskim turizmom. Proglašeno je 12 turističko-vinskih cesta: Kneževi Vinogradi-Karanac-Kotlina-Kamenac, Zmajevac, Suza, Sjeverna Baranja, Martinovo brdo, Vinski put Batina u Općini Draž, Zlatno brdo u Općini Popovac, Sveti Martin u Belom Manastiru, TVC Općine Erdut, Mandićevac u Općini Drenje, Zlatarevac u Općini Trnava i Frankovka u Općini Feričanci. Zbog uočenih velikih potencijala ruralnog turizma na području Županije, predviđeni su sljedeći projekti: izgradnja riječnih pristaništa, smeđa turistička signalizacija, vinske ceste, biciklističke staze, auto-kampovi te educiranje stanovništva u ruralnom prostoru.

Suvremeni trendovi prepoznaju se u sljedećim vidovima turizma: ekoturizam, izletnički turizam, kulturni turizam, tematski turizam, avanturistički turizam te kružna putovanja brodom, kao i charter letovi (jednodnevni izleti).

Kvaliteta hotelskog smještaja, kao i ugostiteljske ponude u Županiji se iz godine u godinu poboljšava. U Županiji ima ukupno 16 hotela, od čega su četiri hotela s četiri zvjezdice, devet hotela s tri zvjezdice, a ostala tri udovoljavaju kategorizaciji od dvije i jedne zvjezdice.

Tablica 62. Hoteli i ostali smještajni kapaciteti na području Županije

Redni broj	Naziv objekta	kategorizacija	Mjesto	Broj ležaja
1.	Hotel Osijek	****	Osijek	260
2.	ZOO Hotel	****	Osijek	33
3.	Hotel Waldinger	****	Osijek	31
4.	Hotel Patria	****	Beli Manastir	80
5.	Hotel Blaža	***	Đakovo	46
6.	Hotel Đakovo	***	Đakovo	50
7.	Hotel Silver	***	Osijek	50
8.	Hotel Vila Ariston	***	Osijek	21
9.	Hotel Millennium	***	Osijek	20
10.	Hotel Drava	***	Osijek	18
11.	Hotel Villa Valpovo	***	Valpovo	68
12.	Hotel Slavona	***	Donji Miholjac	13
13.	Hotel Park	***	Našice	100
14.	Hotel Central	**	Osijek	60
15.	Hotel Termia	**	Bizovac	205
16.	Hotel Toplice	*	Bizovac	90
UKUPNO (hotelski kapaciteti u Županiji)				1.145
UKUPNO (ostale vrste smještajnih kapaciteta)				cca 1.000
UKUPNO (smještajni kapaciteti u Županiji)				cca 2.145

Izvor: Turistička zajednica Osječko-baranjske županije; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Hotel Mursa koji je raspolagao s 260 ležajeva, zatvoren je početkom 2013. godine što je značajno utjecalo na smanjenje smještajnih kapaciteta Županije. Unatoč tome, kvaliteta smještaja nije narušena zbog ponovno otvorenog ZOO Hotela s četiri zvjezdice.

17.2. Prirodni resursi i turističke aktivnosti

U jugoistočnom dijelu Baranje, nalazi se jedno od najznačajnijih prirodnih, poplavnih područja europskog značaja Park prirode "Kopački rit". Ukupno poplavno područje zauzima površinu od 33.010 hektara, od koje je kategorijom zaštite Parka prirode zaštićeno 17.700 hektara, a kategorijom Posebnog zoološkog rezervata obuhvaćeno je područje 7.000 hektara (6.234,52 hektara). O koliko značajnom prirodnom biotopu se radi, potvrđuje i uvrštavanje u popis međunarodno značajnih močvara ("Ramsarsko područje"). Rubne zone Parka prirode "Kopačkog rita" buduća su područja turističko-ugostiteljske ponude, kao i izletničko-rekreacijskih i športskih sadržaja. Planirane aktivnosti na razvoju ruralnog turizma, kroz smještaj u kućama tradicijskog graditeljstva i razvoja agroturizma i ekopoljoprivrede, uključivanje kulturno povijesne i graditeljske baštine u turizam obogatit će turističku ponudu kompletnog područja Županije.

Tablica 63. Broj posjetitelja u Parku prirode "Kopački rit"

Godina	Broj posjetitelja
2008.	36.814
2009.	34.850
2010.	30.195
2011.	32.568
2012.	28.756
2013.	26.561

Izvor: Državni zavod za statistiku

U okviru valorizacije termalnih izvora i razvoja zdravstvenog i rekreacijsko-izletničkog turizma razvile su se Bizovačke toplice, na izvorima slane termomineralne hiperterme, kojoj temperatura vode iznosi čak 96°C, jedina takva hiperterma u Europi. Stari kompleks Bizovačkih

toplica s bazenima i smještajni kapacitet te novi hotel Termia, imaju ukupno 300 smještajnih jedinica, a uz novoizgrađeni kompleks "Aquapolis", s 8 bazena, različitim sadržajima i vodenim atrakcijama, predstavljaju lječilišni i turističko-rekreacijski kapacitet koji će u budućoj turističkoj valorizaciji predstavljati značajnu osnovu za dalji razvoj, uključivo i razvoj kongresnog turizma. Od lipnja 2014. godine Bizovačke toplice su dio Bluesun hotelskog lanca.

Tablica 64. Broj kupača u Bizovačkim toplicama

Godina	Broj kupača
2008.	178.314
2009.	157.810
2010.	137.863
2011.	135.863
2012.	129.731
2013.	89.813

Izvor: Državni zavod za statistiku

Uz katedralu Svetog Petra i Pavla u Đakovu i manifestaciju "Đakovački vezovi" od posebne važnosti je i Državna ergela Đakovo. Ergela je osnovana davne 1506. godine, što je svrstava među najstarije ergele u Europi i govori o dugoj tradiciji uzgoja konja na tom području. Konji lipicanske pasmine na Ergeli počinju se uzgajati početkom 19. stoljeća.

Tablica 65. Broj posjetitelja u Državnoj ergeli Đakovo

Godina	Broj posjetitelja
2008.	15.063
2009.	14.418
2010.	14.471
2011.	13.709
2012.	15.157
2013.	14.026

Izvor: Državna ergela Đakovo

U okviru IPA IIIc programa - Regionalna konkurentnost, Mjere 1.1. Poslovna infrastruktura izrađen je projekt WINE TOUR vrijedan 1,3 milijuna kuna. Nositelj projekta je Županija, a partneri u projektu su: Grad Osijek, Grad Beli Manastir, Općina Draž, Općina Kneževi Vinogradi, Općina Popovac, Općina Drenje, Općina Erdut, Općina Feričanci, Turistička zajednica Baranja, Turistička zajednica Osječko-baranjske županije, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje d.o.o. Specifični cilj projekta je ubrzavanje ekonomskog razvoja regije kroz stvaranje, promociju, upravljanje i poboljšanje ponude kulturnog turizma Županije, temeljen na novoj i obnovljenoj javnoj turističkoj infrastrukturi. Glavne aktivnosti u projektu su: uređenje putova postojećih vinskih cesta, uređenje četiri mini-muzeja u četiri vinogorja (Drenje, Feričanci, Dalj i Zmajevac) i regionalne vinoteke u Osijeku (Tvrđa), edukacija turističkih djelatnika i ostalih dionika te promocija.

Hrvatska turistička zajednica putem javnog poziva za izbor destinacija u pilot projektu PPS za posezonu 2014. godine, objavljenog u lipnju 2014. godine, izabrala je 22 PPS destinacije za posezonu 2014. godine među kojima je i Wine Tour Slavonije i Baranje dobio oznaku PPS destinacije. Sukladno ključnim zadacima Hrvatske turističke zajednice i strateškim marketinškim ciljevima hrvatskog turizma pokrenut je marketinški koncept promicanja turističkog prometa u razdoblju pred i posezone (PPS koncept). Razvoj cijelog PPS koncepta obuhvaća razvoj PPS destinacija, PPS doživljaja i PPS tvrtki.

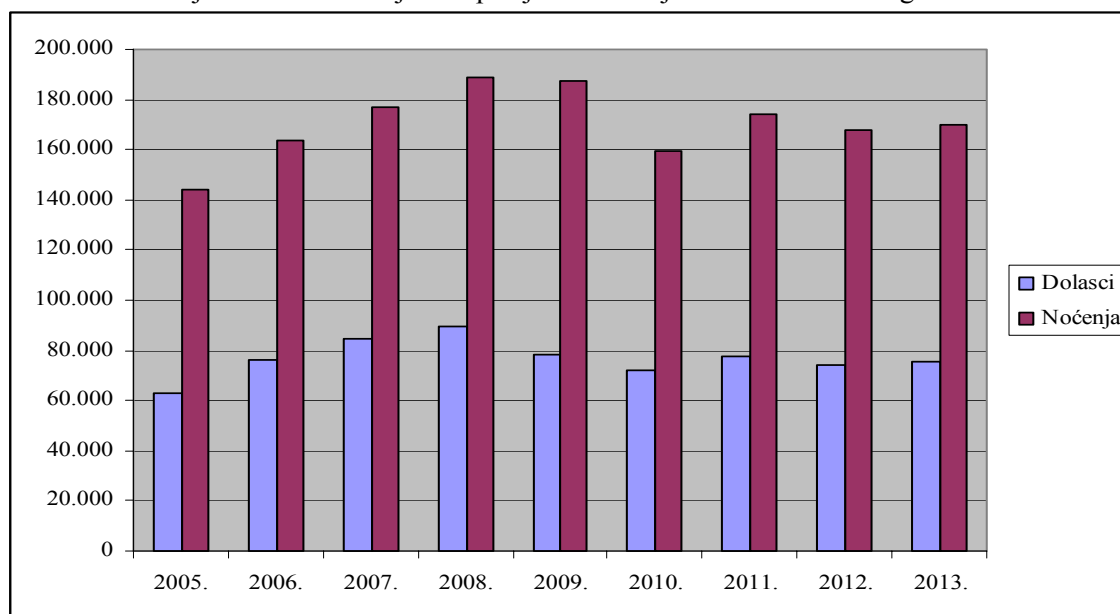
Tablica 66. Broj dolazaka i noćenja u Županiji za razdoblje od 2005. do 2013. godine

Dolasci/ noćenja	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Dolasci	62.651	76.313	84.724	89.386	78.382	71.749	77.697	74.373	75.177
Noćenja	143.774	163.363	176.856	188.926	187.422	159.261	173.892	168.122	169.952

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2013. godini zabilježen je porast turističkog prometa za 1% u dolascima, odnosno noćenjima. Iako je porast turističkog prometa u 2013. godini bio neznatan, rezultati su zadovoljavajući uzimajući u obzir činjenicu da je od početka godine hotel Mursa bio zatvoren, a Bizovačke toplice u stečaju.

Grafikon 14. Broj dolazaka i noćenja u Županiji za razdoblje od 2005. do 2013. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Tablica 67. Broj dolazaka i noćenja turista u Županiji za razdoblje I-VI. 2014. godine

Županija/gradovi/općine	Dolasci/ noćenja	Ukupno	Domaći	Strani	Indeksi I-VI.2014/ I-VI.2013.		
					Ukupno	Domaći	Strani
Županija	dolasci	5 556	3 264	2 292	84,2	76,2	99
	noćenja	11 853	7 626	4 227	83	77	96,6
Beli Manastir	dolasci	305	152	153	80,3	51,9	175,9
	noćenja	452	233	219	50,2	29,4	204,7
Belišće	dolasci	19	13	6	135,7	260	66,7
	noćenja	68	55	13	485,7	1)	144,4
Donji Miholjac	dolasci	z	z	z	z	z	z
	noćenja	z	z	z	z	z	z
Đakovo	dolasci	255	92	163	73,1	36,5	168
	noćenja	314	124	190	59,9	31	153,2
Našice	dolasci	336	267	69	85,1	74,2	197,1
	noćenja	712	635	77	102	99,5	128,3
Osijek	dolasci	3 201	1 725	1 476	86,3	81,5	92,7
	noćenja	6 383	3 517	2 866	92,6	84,9	104,2
Valpovo	dolasci	223	175	48	144,8	227,3	62,3
	noćenja	1 080	876	204	167,2	285,3	60,2
Bilje	dolasci	359	220	139	84,3	78	96,5
	noćenja	1 072	760	312	69,3	68,3	72,1

Bizovac	dolasci	235	222	13	41,2	47,1	13
	noćenja	643	598	45	32,3	34,6	17,2
Čepin	dolasci	z	z	z	z	z	z
	noćenja	z	z	z	z	z	z
Darda	dolasci	z	z	-	z	z	-
	noćenja	z	z	-	z	z	-
Draž	dolasci	z	z	z	z	z	-
	noćenja	z	z	z	z	z	-
Đurđenovac	dolasci	z	z	-	-	-	-
	noćenja	z	z	-	-	-	-
Erdut	dolasci	z	z	z	z	z	z
	noćenja	z	z	z	z	z	z
Kneževi Vinogradi	dolasci	273	137	136	101,9	76,5	152,8
	noćenja	372	197	175	78,3	62,7	108,7
Magadenovac	dolasci	z	-	z	z	-	z
	noćenja	z	-	z	z	-	z
Petrijevci	dolasci	z	z	z	z	z	z
	noćenja	z	z	z	z	z	z
Trnava	dolasci	z	z	-	z	-	-
	noćenja	z	z	-	z	-	-

z podatak nije objavljen radi povjerljivosti

1) Indeks je veći od 999

Izvor: Državni zavod za statistiku; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za prvih šest mjeseci 2014. godine broj dolazaka smanjio se za 15,8%, a broj noćenja za 17% (tablica 67.).

18. TRGOVINA

Prema podacima Financijske agencije o poslovanju poduzetnika u 2013. godini u Županiji godišnje financijske izvještaje predalo je 1.113 poduzetnika čija je osnovna djelatnost trgovina (tablica 68.).

Tablica 68. Broj poduzetnika koji su predali godišnje financijske izvještaje u 2012. i 2013. godini

Djelatnost/područje	Broj poduzetnika		
	2012.	2013.	Indeks 2013/2012.
Gospodarstvo Republike Hrvatske	91.190	94.316	103,4
Trgovina Republike Hrvatske	24.852	24.924	100,3
Gospodarstvo Županije	3.528	3.775	107,0
Trgovina Županije	1.126	1.113	98,8
Udio broja poduzetnika trgovine RH u gospodarstvu RH u %	27,55	27,25	98,9
Udio broja poduzetnika trgovine Županije u trgovini RH u %	4,53	4,47	98,7
Udio broja poduzetnika trgovine Županije u gospodarstvu Županije u %	31,92	29,48	92,4

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Poduzetnici u djelatnosti trgovine u 2013. godini ostvarili su ukupne prihode u iznosu 4,6 milijarde kuna, što je za 3,1% manje u odnosu na 2012. godinu, dok su ukupni rashodi iznosili 4,8 milijarde kuna i za 1,5% bili su veći u odnosu na 2012. godinu. Dobit u 2013. godini iznosila je 111,6 milijuna kuna, odnosno 19,2% više u odnosu na 2012. godinu, dok je gubitak iznosio 359 milijuna kuna, odnosno 2,8 puta više u odnosu na 2012. godinu (tablica 69.).

Tablica 69. Broj zaposlenih i financijski rezultati poslovanja poduzetnika u trgovini Županije u 2012. i 2013. godini

Elementi	Iznos/broj		Indeks 2013/2012.	Udio u ukupnom gospodarstvu Županije u %
	2012.	2013.		
Ukupni prihodi (u tisućama kuna)	4.742.646	4.593.764	96,9	20,6
Ukupni rashodi (u tisućama kuna)	4.753.057	4.822.631	101,5	20,6
Dobit (u tisućama kuna)	93.602	111.587	119,2	16,3
Gubitak (u tisućama kuna)	128.206	358.984	280,0	18,8
Konsolidirani financijski rezultat (u tisućama kuna)	-34.604	-247.397	714,9	20,2
Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)	64.859	40.221	62,0	2,2
Izvoz (u tisućama kuna)	331.072	196.901	59,5	6,0
Uvoz (u tisućama kuna)	416.597	516.038	123,9	25,1
Prosječan broj zaposlenih	5.137	4.939	96,1	13,8
Prosječna mjesečna neto plaća	3.721	3.914	105,2	97,9

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

U 2013. godini ostvaren je negativna financijski rezultat u iznosu 247,4 milijuna kuna, koji je bio sedam puta veći u odnosu na 2012. godini kada je iznosio 34,6 milijuna kuna.

Investicije u dugotrajnu imovinu u ovoj djelatnosti u 2013. godini iznosile su 40,2 milijuna kuna, što je 38% manje u odnosu na 2012. godinu.

Tvrtke čija je osnovna djelatnost trgovina u Županiji u 2013. godini ostvarile su negativan saldo razmjene u iznosu 319,1 milijun kuna. Izvoz ove djelatnosti u 2013. godini bio je 40,5% manji u odnosu na 2012. godinu, dok je uvoz bio 23,9% veći u odnosu na 2012. godinu.

U trgovini je u 2013. godini bilo 4.939 zaposlenih, što je za 3,9% manje u odnosu na 2012. godinu. Prosječna mjesečna neto plaća u trgovini Županije u 2013. godini iznosila je 3.914 kuna, što je 5,2% više u odnosu na 2012. godinu (tablica 69.).

Tablica 70. Struktura trgovine u Županiji po odjeljcima u 2013. godini

Trgovina	Struktura u %							Neto plaća
	Broj tvrtki	Broj zaposlenih	Ukupni prihod	Dobit	Gubitak	Izvoz	Uvoz	
G45 Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikala	12,1	12,4	12,9	7,1	9,6	7,0	31,4	3.914
G46 Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	54,8	53,8	60,0	71,6	57,9	90,0	60,3	3.730
G47 Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	33,1	33,8	27,0	21,3	32,5	3,0	8,2	3.875

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Najznačajniji odjeljak trgovine u Županiji je trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, koja je u 2013. godini ostvarila 90% ukupnog izvoza trgovine u Županiji, 71,6% ukupne dobiti trgovine, dok je istovremeno isplaćena najmanja prosječna mjesečna neto plaća u odnosu na druge odjeljke trgovine.

Od ukupno ostvarenih prihoda u trgovini 60% ostvarila je trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima, dok je trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima ostvarila 27% ukupnih prihoda djelatnosti trgovine, a 12,9% trgovina na veliko i malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikala (tablica 70.).

Tablica 71. Udio ukupnog prihoda i broja zaposlenih u trgovini u ukupnom gospodarstvu Županije (odnosi se na tvrtke sa sjedištem u Županiji) od 2004. do 2013. godine i Republici Hrvatskoj u 2013. godini

	Županija										RH
	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2013.
Ukupni prihod	37,5	37,2	37,7	37,7	33,5	32,7	27,4	24,0	21,0	20,6	34,9
Broj zaposlenih	20,7	20,1	20,3	19,5	17,8	17,8	16,8	16,3	14,1	13,8	15,8

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Udio koji ostvaruju tvrtke u djelatnosti trgovine sa sjedištem u Županiji u ukupnom prihodu i broju zaposlenih svih tvrtki u gospodarstvu Županije smanjuje se u posljednjih deset godina. Tako se udio u ukupnom prihodu smanjio s 37,5% u 2004. godini na 20,6% u 2013. godini, a broj zaposlenih se smanjio s 20,7% u 2004. godini na 13,8% u 2013. godini (tablica 71.). Ovo smanjenje, osim stvarnog smanjenja udjela trgovine u ukupnom gospodarstvu Županije zbog globalne krize koja je počela 2008. godine velikim dijelom odnosi se na otvaranje velikih trgovačkih centara u 2010. godini (Avenue Mall i Portanova) u čijim prostorima većina trgovačkih kuća nema sjedište u Županiji pa svoj ukupni prihod ostvaren na području Županije iskazuju prema sjedištu tvrtke.

19. POSLOVANJE NEKRETNINAMA

Djelatnost poslovanja nekretninama na području Županije u posljednjih nekoliko godina pokazuje uzlazne i silazne trendove, čije uzroke treba tražiti u globalnoj krizi koju izaziva nesigurnost i oprez kupaca nekretnina, koji se sve teže odlučuju na kupovinu.

Utjecaj na stanje tržišta nekretnina ima i zakonska regulativa koja utječe na promet nekretnina. U protekle tri godine na kupovinu i prodaju nekretnina veliki utjecaj je imao Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama ("Narodne novine" broj 90/11. i 86/12.) u kojem je određen krajnji rok za podnošenje zahtjeva za legalizaciju 30. lipnja 2013. godine, tako da je velika pozornost vlasnika nekretnina do sredine 2013. godine bila usmjerena u tom pravcu. Do kraja listopada 2013. godine bilo je riješeno tek 7% podnesenih zahtjeva, a na kraju kolovoza 2014. godine 19%.

Prodavateljima nekretnina propisana je obveza ishođenja energetske certifikata prije stavljanja nekretnine na tržište. Čak 40% nekretnina koje se oglašavaju za prodaju nemaju energetske certifikate, a vlasnici nekretnina čekaju s njegovom izradom, dok eventualna prodaja ne bude izgledna.

Poremećaje na tržištu nekretnina uzrokuje i velik broj nekretnina koje se prodaju u ovršnim postupcima (u 2012. godini u Očevidniku nekretnina koje se prodaju u ovršnim postupcima na području Županije bilo je 907 upisa, a 2013. godine 1.028 upisa, odnosno 13,3% više u odnosu na 2012. godinu).

Na oživljavanje tržišta nekretnina nije imao pad cijena nekretnina niti smanjenje kamatnih stopa banaka, u odnosu na 2013. godinu. Aktualne cijene stambenih nekretnina u Republici Hrvatskoj vratile su se na razinu s kraja 2004. godine. Krajem 2013. godine kumulativni pad postignutih cijena stambenih nekretnina u Republici Hrvatskoj s njihovih najviših razina, dosegnutih 2008. godine, iznosio je oko 30%. Promatrano na godišnjoj razini cijene su prosječno pale za 12%.

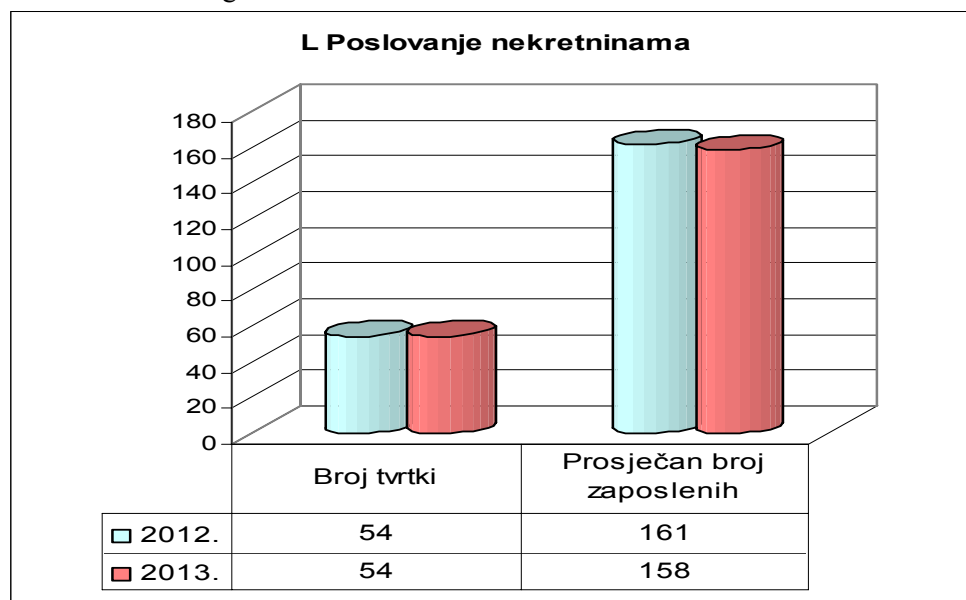
Prema podacima Financijske agencije u 2013. godini broj poduzetnika čija je osnovna djelatnost poslovanje nekretninama ostao je na razini 2012. godine, dok se broj zaposlenih smanjio za 1,9%. Dobit ove djelatnosti iznosila je 3,3 milijuna kuna, a gubitak 7,7 milijuna kuna, što je rezultiralo negativan financijski rezultat u iznosu 4,4 milijuna kuna. Investicije u dugotrajnu imovinu u 2013. godinu sudjelovale su s 38,8% u ukupnim investicijama u dugotrajnu imovinu gospodarstva Županije. U ukupnoj dobiti gospodarstva Županije djelatnost poslovanja nekretninama sudjelovala je s 0,5%, a u ukupnom gubitku s 0,4%. Prosječna mjesečna neto plaća ove djelatnosti iznosila je 5.034 kune i bila je 1,4% manja u odnosu na 2012. godinu (tablica 72.).

Tablica 72. Broj poduzetnika i financijski rezultati poslovanja poduzetnika u djelatnosti poslovanje nekretninama u 2013. godini u Županiji

Elementi	2012.	2013.	Indeks 2013/2012.	Udio u gospodarstvu Županije u %
Broj poduzetnika	54	54	100,0	1,4
Prosječan broj zaposlenih	161	158	98,1	0,4
Prosječna plaća	5.108	5.034	98,6	125,8
Ukupni prihodi (u tisućama kuna)	84.255	62.628	74,3	0,3
Ukupni rashodi (u tisućama kuna)	88.239	66.405	75,3	0,3
Dobit (u tisućama kuna)	4.396	3.329	75,5	0,5
Gubitak (u tisućama kuna)	8.851	7.713	87,1	0,4
Konsolidirani financijski rezultat (u tisućama kuna)	4.455	4.384	98,4	0,4
Investicije u dugotrajnu imovinu (u tisućama kuna)	568.461	725.261	127,6	38,8

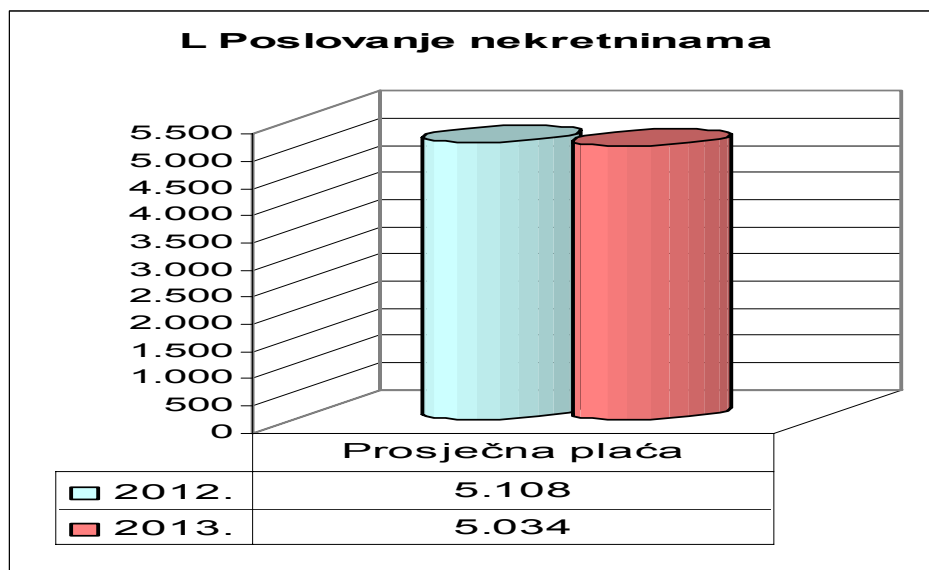
Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Grafikon 15. Broj tvrtki i prosječan broj zaposlenih u djelatnosti poslovanje nekretninama u Županiji u 2013. godini

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

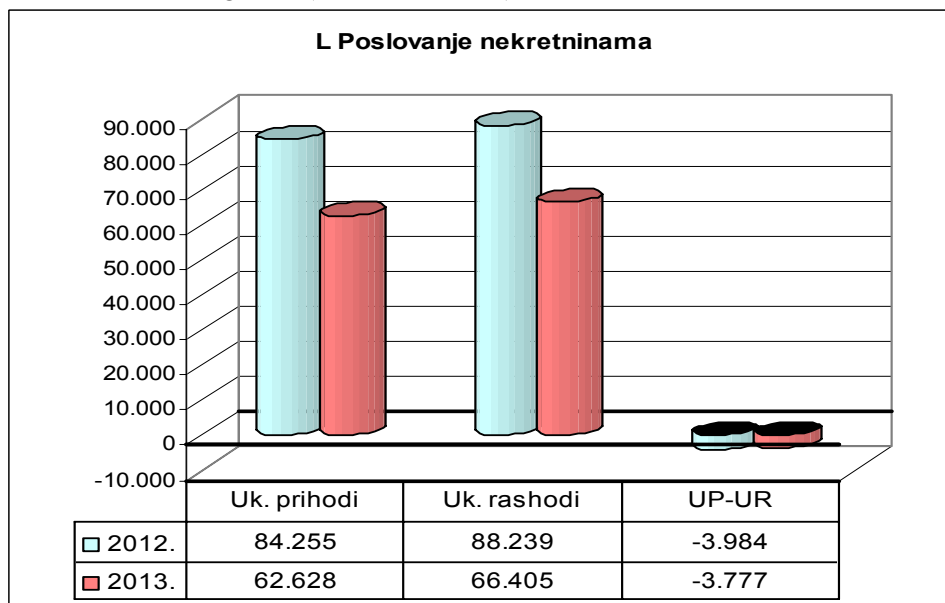
Grafikon 16. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća u djelatnosti poslovanje nekretninama u Županiji u 2013. godini

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

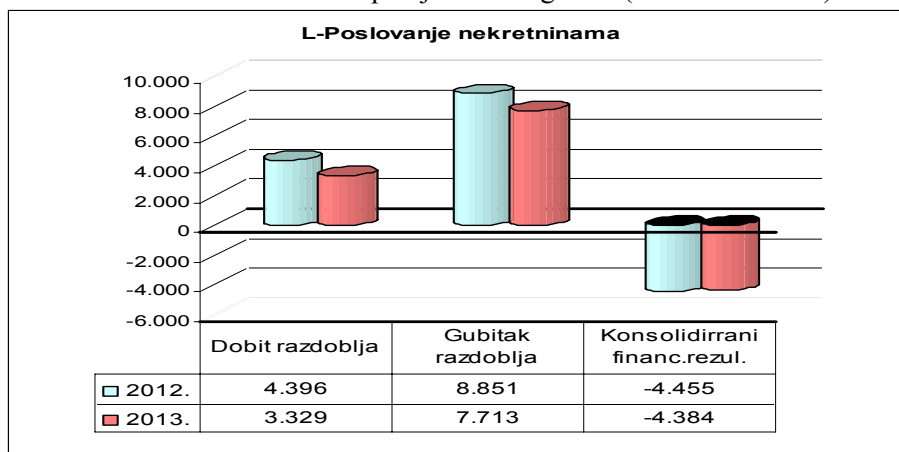
Poduzetnici u djelatnosti poslovanja nekretninama ostvarili su u 2013. godini 62,6 milijuna kuna ukupnih prihoda, što je 25,7% manje u odnosu na 2012. godinu i 66,4 milijuna kuna ukupnih rashoda, koji su za 3,8 milijuna kuna bili veći od ukupnih prihoda (tablica 72. i grafikon 11.).

Grafikon 17. Ukupni prihodi i ukupni rashodi u djelatnosti poslovanje nekretninama u Županiji u 2013. godini (u tisućama kuna)

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

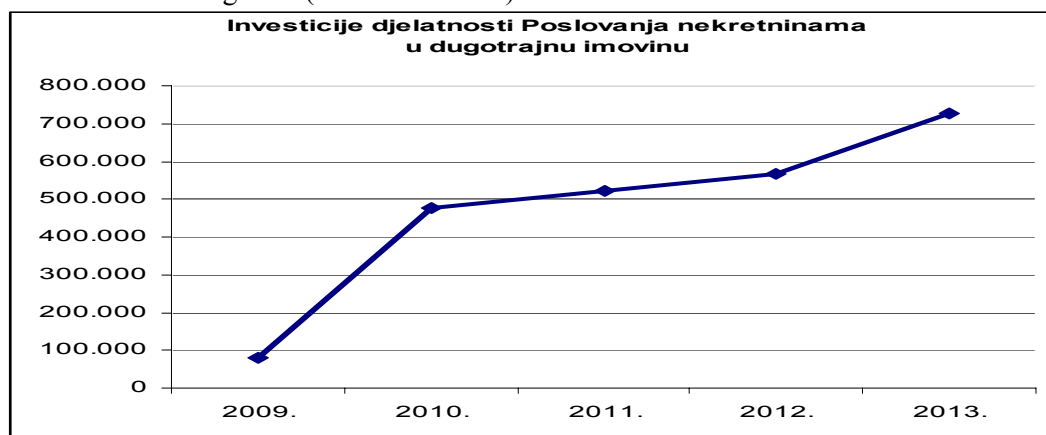
Grafikon 18. Dobit, gubitak i konsolidirani financijski rezultat u djelatnosti poslovanje nekretninama u Županiji u 2013. godini (u tisućama kuna)

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Investicije u dugotrajnu imovinu, nakon 2009. godine kada su bile na izuzetno niskoj razini, iz godine u godinu bilježe uzlazne trendove. Tako su investicije u 2010. godini iznosile 476,2 milijuna kuna, u 2011. godini 522,9 milijuna kuna, u 2012. godini 568,4 milijuna kuna, a u 2013. godini 725,3 milijuna kuna, što je u odnosu na 2012. godinu više za 27,6% (grafikon 13.).

Grafikon 19. Investicije u dugotrajnu imovinu u djelatnosti poslovanje nekretninama u Županiji u 2013. godini (u tisućama kuna)

Izvor: FINA; obrada: HGK Županijska komora Osijek

Iako djelatnost poslovanja nekretninama s malim udjelom sudjeluje u financijskim rezultatima poduzetnika Županije, ima značajnu ulogu kod promjene vlasništva nad nekretninama i plaćenom porezu na promet nekretnina.

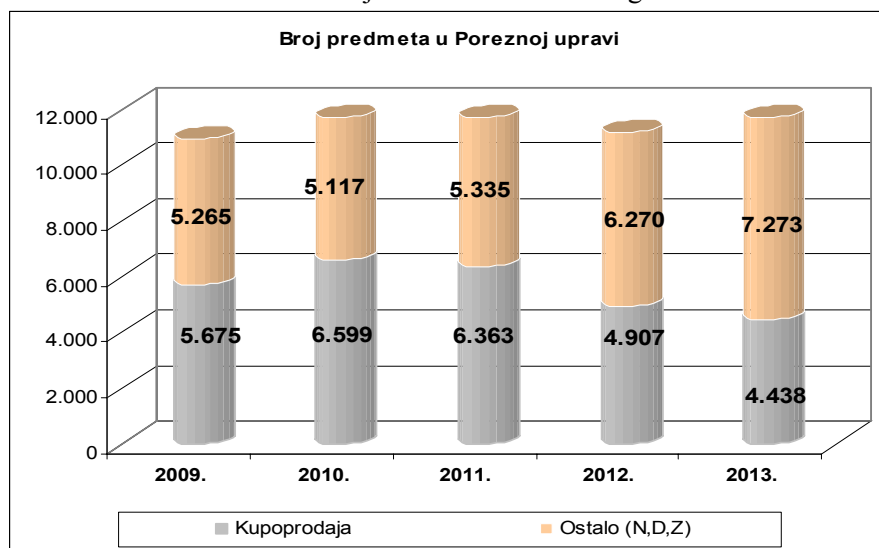
Tablica 73. Broj predmeta i plaćeni porez na promet nekretnina (prema podacima Ministarstva financija, Porezna uprava, Područni ured Osijek) u Županiji od 2009. do 2013. godine

Broj predmeta	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Kupoprodaja	5.675	6.599	6.363	4.907	4.438
Ostalo (N,D,Z - nasljedstva, darivanja, zamjena)	5.265	5.117	5.335	6.270	7.273
Ukupno	10.940	11.716	11.698	11.177	11.711
Plaćeni porez na promet nekretnina (u tisućama kuna)	40.617	46.813	50.236	32.305	32.459

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, Područni ured Osijek, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Iako je ukupan broj predmeta obrađenih u Poreznoj upravi, Područnom uredu Osijek, bio u 2013. godini za 4,8% veći u odnosu na 2012. godinu, broj predmeta koji se odnosi na kupoprodaju bio je za 9,6% manji u odnosu na 2012. godinu. Kupoprodaja nekretnina, kao način promjene vlasništva nad nekretninama, u stalnom je padu od 2010. godine.

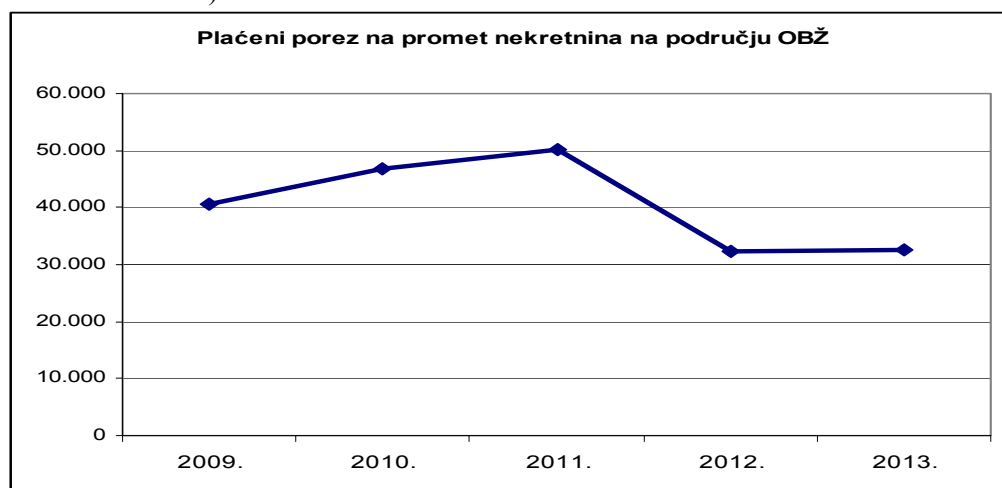
Grafikon 20. Kretanje prometa nekretninama u Županiji, prema broju predmeta u Poreznoj upravi, Područni ured Osijek od 2008. do 2013. godine

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, Područni ured Osijek, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Porez na promet nekretnina zajednički je prihod državnog proračuna i proračuna općine ili grada na području na kojem se nekretnina nalazi. Najviše poreza na promet nekretnina, uplaćeno je 2011. godine u iznosu 50,2 milijuna kuna. Padom prodaje nekretnina u 2012. i 2013. godini, dolazi i do pada plaćenoga poreza na promet nekretninama. Plaćeni iznos poreza na promet nekretninama u 2012. godini manji je za 35,7% u odnosu na 2011. godinu. U 2013. godini plaćeno je 32,4 milijuna kuna poreza na promet nekretnina, što je za 0,5% više u odnosu na 2012. godinu.

Grafikon 21. Plaćeni porez na promet nekretnina u Županiji od 2009. do 2013. godine (u tisućama kuna)

Izvor: Ministarstvo financija, Porezna uprava, Područni ured Osijek, obrada: HGK Županijska komora Osijek

Rezultati poslovanja poduzetnika ove djelatnosti u sljedećim godinama, osim stanja na tržištu nekretnina (ponuda - potražnja - cijene nekretnina), ovisit će i o gospodarskom oporavku, kretanjima na tržištu rada, te o financijskim mogućnostima stanovništva.

ZAKLJUČAK

Negativni trendovi financijskih pokazatelja poslovanja trgovačkih društava u Županiji, koji su započeli 2008. godine, nastavljeni su i u 2013. godini, ali ipak uz neke pozitivne pomake.

Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Županije u 2013. godini ukazuju na pad ukupnih prihoda za 1,2% u odnosu na 2012. godinu, rast dobiti za 10,2% u odnosu na 2012. godinu te smanjenje gubitka za 1,4%, uz negativan financijski rezultat u iznosu 1,23 milijarde kuna, što je za 6,7% manje u odnosu na 2012. godinu. Ostvareni ukupni prihodi u 2013. godini iznosili su 22,3 milijardi kuna, dobit 686 milijuna kuna, a gubitak 1,9 milijarde kuna. Investicije u dugotrajnu imovinu porasle su u 2013. godini za 15,2% i iznosile su 1,8 milijardi kuna.

Najveći udio u ukupno ostvarenoj dobiti u 2013. godini imale su prerađivačka industrija s 31,9%, građevinarstvo s 18,5%, trgovina sa 16,3%, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo s 11,2% te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti s 8,0%. Gubitak je iznosio 1,9 milijardi kuna, od čega se 22,7% odnosilo na stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, 21,5% na građevinarstvo, 18,8% na trgovinu, 15,8% na prerađivačku industriju, 10,1% na poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo.

Recesija se najprije počela odražavati na podacima o vanjskotrgovinskom poslovanju Županije pa je trend izvoza već u 2007. godini ukazivao na pad izvoznih aktivnosti. Podaci o izvozu i uvozu u 2013. godini, prema godišnjim financijskim izvještajima, pokazuju da je u 2013. godini bilo 20 tvrtki više koje su izvezile u odnosu na 2012. godinu, ali je ipak ostvaren manji izvoz i to za 263 milijuna kuna. U 2013. godini bilo je 419 tvrtki koje su uvezile, a uvoz je povećan za 107 milijuna kuna u odnosu na 2012. godinu. Ostvaren je pozitivan saldo razmjene u iznosu od 1,2 milijarde kuna koji je bio za 23,4% manji u odnosu na 2012. godinu.

Problem neplaćanja obveza i insolventnosti i dalje je jedan od najvećih problema s kojim se susreću poduzetnici u cijeloj Republici Hrvatskoj pa tako i u Županiji. U prosincu 2011. godine iznos nepodmirenih prijavljenih obveza u Županiji iznosio je 1,5 milijardi kuna, što je za 6,4% manje u odnosu na prosinac 2010. godine i od tada je u stalnom padu, tako da je krajem lipnja 2014. godine iznosio 576 milijuna kuna. Broj insolventnih pravnih osoba od prosinca 2004. godine (789) do prosinca 2011. godine (1.622) bio je u stalnom porastu, osim u 2008. godini, dok je u lipnju 2014. godine zabilježeno 1.146 insolventnih pravnih osoba, odnosno 21,1% manje u odnosu na prosinac 2012. godine.

Pored nelikvidnosti, sljedeći vrlo važan problem u Županiji je nezaposlenost. Broj zaposlenih u Županiji, prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno i mirovinsko osiguranje o broju osiguranika, krajem lipnja 2014. godine iznosio je 81.063, što je za 6,4% manje u odnosu na isto razdoblje 2013. godine, dok je broj evidentiranih nezaposlenih u isto vrijeme iznosio 35.382, što je za 3,8% više u odnosu na isto razdoblje 2013. godine. U lipnju 2014. godine stopa nezaposlenosti u Županiji bila je 30,4%, dok je istovremeno u Republici Hrvatskoj iznosila 17,3%.

Iz Informacije je vidljiv nastavak trenda pada pojedinih gospodarskih aktivnosti u Županiji u 2013. godini, koje su započele u 2008. godini. Iako je dobit u 2013. godini zabilježila blagi rast, kao i investicije u dugotrajnu imovinu, financijski rezultati poslovanja poduzetnika u Županiji ukazuju na daljnji pad ukupnih prihoda i još uvijek vrlo visok negativan financijski rezultat poslovanja poduzetnika te smanjenje broja zaposlenih i sve većeg broja nezaposlenih osoba. Treba istaknuti da su, uz pad gospodarskih aktivnosti i porast nezaposlenosti, najveći problemi nelikvidnost, rast broja insolventnih pravnih osoba, te smanjenje obima vanjskotrgovinske razmjene, stoga je u ovom trenutku od iznimne važnosti osigurati i održati financijski sustav i likvidnost uz zadržavanje postojećih radnih mjesta i otvaranje novih.